



วิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่และยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชน

ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

THE CREATION FOR THE HEALTHY CITY VISION AND DEVELOPMENT STRATEGY
OF PUBLIC SECTOR IN PAKNAMPRASAE TUMBON MUNICIPAL AREA,
KLAENG DISTRICT, RAYONG PROVINCE

ภาคนิพนธ์

ของ

อาทิตย์ สุขประเสริฐ

ลิขสิทธิ์ © ๒๕๕๘ โดย อ.อาทิตย์ สุขประเสริฐ สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มิถุนายน ๒๕๕๘

วิทยาลัยน่านอยู่และยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชน
ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง
THE CREATION FOR THE HEALTHY CITY VISION AND DEVELOPMENT STRATEGY
OF PUBLIC SECTOR IN PAKNAMPRASAE TUMBON MUNICIPAL AREA,
KLAENG DISTRICT, RAYONG PROVINCE

ภาคนิพนธ์
ของ
อาทิตย์ สุประเสริฐ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มิถุนายน 2558



ใบรับรองภาคินิพนธ์

เรื่อง

วิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่และยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชน

ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง

The Creation for the Healthy City Vision and Development Strategy of Public Sector in

Paknamprasae Tumbon Municipal, Klaeng District, Rayong Province

อาทิตยา สุขประเสริฐ

คณะกรรมการสอบภาคินิพนธ์

..... ประธานสอบภาคินิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยณรงค์ ประดิษฐศิลป์)

..... ประธานที่ปรึกษาภาคินิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยณรงค์ ประดิษฐศิลป์)

..... กรรมการที่ปรึกษาภาคินิพนธ์
(ดร.นักรบ เดียรอำ)

..... กรรมการสอบภาคินิพนธ์
(ดร.โอฬาร ถิ่นบางเตียว)

ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีให้นำเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยณรงค์ ประดิษฐศิลป์)

วันที่ ๒๐ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘

อาทิตยา สุขประเสริฐ. (2558). การสร้างวิสัยทัศน์เมื่อนำอยู่และยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง. ภาคนิพนธ์ ปร.ม. (การปกครองท้องถิ่น). จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

คณะกรรมการที่ปรึกษาภาคนิพนธ์

รองศาสตราจารย์ชัยชนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ ร.ค. (รัฐศาสตร์)

ประธานกรรมการ

นักรบ เถียรอำ รป.ค. (รัฐประศาสนศาสตร์)

กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และมาตรการขับเคลื่อนเมื่อนำอยู่ของภาคประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง การศึกษาใช้การวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method) คือการผสมผสานระหว่างวิจัยเชิงสำรวจและการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ รวมทั้งการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่าวิสัยทัศน์เมื่อนำอยู่ของภาคประชาชน คือต้องการให้ชาวตำบลปากน้ำประแสในอนาคตมีรายได้ที่ยั่งยืน มีระบบการจัดการให้ประแสปลอดจากขยะทั้งบนบกและในน้ำ มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สมบูรณ์ ชุมชนปลอดจากยาเสพติด รวมทั้งการมีผู้นำที่เสียสละและยุติธรรมในการบริหารจัดการ ส่วนยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชนนั้นควรเน้นการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว การรวมกันสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรณรงค์ป้องกันสารเสพติดโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและประโยชน์ในการบริหารจัดการ ส่วนมาตรการขับเคลื่อนเมื่อนำอยู่ของภาคประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสนั้น จะเน้นการเคลื่อนไหวพื้นที่สีเขียวที่มีการจัดบริการสาธารณะที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัยทางสังคม โดยภาคประชาชนจะต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการขับเคลื่อนเมื่อนำอยู่ได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ : เมื่อนำอยู่ วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์การพัฒนา มาตรการขับเคลื่อนภาคประชาชน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Artithaya Sukprasert. (2015). **The Creation for the Healthy City Vision and Development Strategy of Public Sector in Paknamprasae Tumbon Municipal Area, Klaeng District, Rayong Province.** Independent Study. M.P.A. (Local Government). Chanthaburi : Rambhai Barni Rajabhat University.

Advisory Committee

Associate Professor Chaeyon Praditsil Ph.D.(Political Science)	Chairman
Nakrob Tianam D.P.A. (Public Administration)	Member

Abstract

The objectives of this research were to study the visions, strategies, and measures that drove the public sector, which was in the municipality of Paknam Prasae, Klaeng district, Rayong province, for the creation for a healthy city. The study employed the Mix Method research approach which consisted the survey-based method and the interview for the qualitative research approach as well as the participatory observation method. The findings indicated that 1) The visions of the public sector's healthy city were that the residents of Paknam Prasae should have sustainable income. 2) It should have a good system in order to be free from garbage found in both on land and the waterways. 3) It should provide a well-organized eco-tourism attraction. 4) It should be a drug-free zone. For the public sector, it required their co-operation for the tourism promotion with the focus on environmental conservation and an anti-drug campaign with the public recommendations. As for the development strategies, they required a leader with his sacrifice and fairness. For the measures that drove the creation for the healthy city by the public sector in the municipality of Paknam Prasae, they required the high-quality public management of the green zones and a high level of safety in which that people can gain access to the related information regarding the drive behind the creation of the healthy city.

Keyword : Healthy City, Vision, Development Strategy, Driving Measures, Public Sector

กิตติกรรมประกาศ

ภาคนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือให้คำแนะนำอย่างดีจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการที่ปรึกษาภาคนิพนธ์ ดร.นักรบ เดียรอำ กรรมการที่ปรึกษาภาคนิพนธ์และ ดร.โอฬาร ถิ่นบาเตียว กรรมการสอบภาคนิพนธ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา อันนำมาซึ่งความทรงคุณค่าทางวิชาการ

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบพระคุณบุคลากรองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแกลง จังหวัดระยอง ที่กรุณาให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดีและทุกท่านที่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ภาคนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี คุณความดีและประโยชน์อันพึงมีจากภาคนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นสิ่งบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

อาทิตยา สุขประเสริฐ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
สมมติฐานในการวิจัย	6
2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับเมืองน่าอยู่.....	7
ความหมายของเมืองน่าอยู่.....	8
วัตถุประสงค์ของโครงการเมืองน่าอยู่.....	8
ลักษณะของเมืองน่าอยู่.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับวิสัยทัศน์	12
ความหมายของวิสัยทัศน์.....	12
องค์ประกอบของวิสัยทัศน์	13
แหล่งที่มาของวิสัยทัศน์.....	15
ด้านของวิสัยทัศน์	16
ยุทธศาสตร์ในความหมายทางการบริหาร.....	21
ความหมายยุทธศาสตร์	21
แนวทางการศึกษาทางด้านยุทธศาสตร์	26
ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน	32
ความหมายของการมีส่วนร่วม.....	32
เงื่อนไขการมีส่วนร่วม	33
ขั้นตอนการมีส่วนร่วม.....	33
รูปแบบการมีส่วนร่วม	34
ทฤษฎีเกี่ยวกับเมือง.....	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	38
การวิจัยเชิงสำรวจ	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	39
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
การวิเคราะห์ข้อมูล	40
การวิจัยเชิงคุณภาพ	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
การวิเคราะห์ข้อมูล	42
การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม	42
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	43
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์	43
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	67
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	67
สรุปผลการศึกษา.....	67
อภิปรายผล	68
ข้อเสนอแนะ.....	70
บรรณานุกรม.....	72
ภาคผนวก.....	78
ภาคผนวก ก ราชานามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	79
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	81
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	87
ประวัติย่อผู้วิจัย	93

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามชุมชน	39
2	จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ	50
3	จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ	50
4	จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการศึกษา	51
5	จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ	51
6	จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาอยู่อาศัย	52
7	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิสัยทัศน์เมื่อนำอยู่ด้านเศรษฐกิจในรายประเด็น	52
8	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิสัยทัศน์เมื่อนำอยู่ด้านสิ่งแวดล้อมในรายประเด็น	53
9	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิสัยทัศน์เมื่อนำอยู่ด้านศักยภาพในรายประเด็น	54
10	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิสัยทัศน์เมื่อนำอยู่ด้านสังคมและความปลอดภัย ในรายประเด็น	55
11	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิสัยทัศน์เมื่อนำอยู่ด้านบริหารจัดการในรายประเด็น	56
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามยุทธศาสตร์ของภาค ประชาชนด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกายภาพ ด้านสังคมและ ความปลอดภัย ด้านการบริหารจัดการ	57
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ของภาคประชาชน ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจในรายประเด็น	58
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ของภาคประชาชน ด้านสิ่งแวดล้อมในรายประเด็น	59
15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ของภาคประชาชน ด้านกายภาพในรายประเด็น	60
16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ของภาคประชาชน ด้านสังคมและความปลอดภัยในรายประเด็น	61
17	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ของภาคประชาชน ด้านการบริหารจัดการในรายประเด็น	62

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

องค์การอนามัยโลกได้ใช้คำว่าเมืองน่าอยู่ในความหมายของ “Healthy Cities” มาตั้งแต่ ปี 2537 ผู้ใช้คำว่า “เมืองน่าอยู่” ในความหมายของ Healthy City เป็นท่านแรกคือ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ไชยยันตร์ กัมปนาทแสนยากร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครขณะนั้น โดยรับเอาแนวความคิดนี้มาจากองค์การอนามัยโลกและนำมาเผยแพร่สนับสนุนให้ชุมชนเมืองขนาดต่าง ๆ กัน 5 เมืองในประเทศไทยเป็นเมืองนำร่องที่จะนำแนวคิดนี้ไปปฏิบัติโดยมุ่งไปที่ผู้บริหารสูงสุดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้บริหารสูงสุดในทางราชการบริหารส่วนภูมิภาคให้เป็นผู้นำหรือเป็นแกนหลักในการดำเนินการ โดยพยายามดำเนินการในลักษณะเครือข่ายร่วมหรือภาคร่วมกับชุมชนหรือประชาคมของท้องถิ่นนั้น ๆเอง จังหวัดนำร่องในการดำเนินงานเมืองน่าอยู่ 5 จังหวัด ได้แก่ พะเยา นครราชสีมา ชลบุรี ยะลาและกรุงเทพมหานคร ซึ่งแต่ละเมืองก็ได้ใช้วิธีการของตนเองแตกต่างกันไป ในการพัฒนาไปสู่ความเป็นเมืองน่าอยู่ของแต่ละแห่งบางเมืองก็ใช้ความเป็นผู้นำของผู้บริหารและความเข้มแข็งของระบบราชการของตน กระตุ้นภาคอื่น ๆ อย่างแข็งขัน บางเมืองก็ให้บทบาทเป็นของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและบางเมืองก็พยายามสร้างความเข้มแข็งของชุมชนจากฐานรากก่อนและเติบโตอย่างช้า ๆ ความสำเร็จของการพัฒนาความเป็นเมืองน่าอยู่นั้นจะวัดกันอย่างไรหรือต้องอยู่ในระดับใด (สุกโชค กลมกลาง. 2553 : 2-3)

ทั้งนี้เนื่องด้วยปรัชญาหลักเพียงสองประการ คือ ประการที่หนึ่ง คือ ความเป็นเมืองน่าอยู่นั้นต้องเป็นความน่าอยู่ของชาวเมืองนั่นเองมิใช่กรรมอนามัยหรือหน่วยงานองค์กรภายนอกใด ๆ และประการที่สองคือ ความน่าอยู่หรือไม่น่าอยู่ ทั้งสองประการย่อมเป็นอนิจจัง วันนี้อาจน่าอยู่แต่รุ่งขึ้นพลเมืองของเมืองนี้อาจต้องการให้น่าอยู่ยิ่งขึ้นกว่าเดิมหรือวันนี้ไม่น่าอยู่แต่รุ่งขึ้นอาจเห็นว่าน่าอยู่ดีอยู่แล้วก็ได้ แต่โดยความเป็นพลเมืองที่เป็นมนุษย์ การพัฒนาจึงน่าจะมีความหมายเพียงด้านเดียวคือเปลี่ยนไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นเท่านั้นไม่ใช่เปลี่ยนเพียงได้ชื่อว่าเปลี่ยนหรืออีกนัยหนึ่ง “การพัฒนาความเป็นเมืองน่าอยู่” จะเป็นกระบวนการทั้งหมดที่เกิดขึ้นคงอยู่ ดับไปของกิจกรรมต่าง ๆ และเกิดขึ้นใหม่อีกอย่างไม่สิ้นสุด จึงต้องมีการประเมินบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจและกระจายงบประมาณสู่ท้องถิ่นและชุมชน เพื่อการจัดการพัฒนาเมืองคุณภาพชีวิตได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการและสภาพความเป็นจริงในพื้นที่ มีการกำหนดและพัฒนาเครื่องมือชี้วัดความเป็นเมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม (สุกโชค กลมกลาง. 2553 : 2-3)

กระบวนการในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่และยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสที่ผ่านมา เป็นกระบวนการจากบนลงล่าง (Top-down Approach) คือ การศึกษาความต้องการขององค์กรจากแผนยุทธศาสตร์ จากนั้นจึงพัฒนาและสร้างแผนงานนั้น โดยเริ่มจากนายกเทศมนตรีตามลำดับชั้นลงมาสู่ภาคประชาชน ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ ดังนั้นกระบวนการขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่ที่ผ่านมาจึงประสบปัญหาคือไม่เกิดประสิทธิผล มักจะเป็นความต้องการของผู้บริหารไม่ใช่ของประชาชนอย่างแท้จริง

เทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีภารกิจและอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น 3 ปี และแผนพัฒนาประจำปี เนื่องจากแผนเป็นเครื่องชี้ทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นและเป็นตัวกำหนดแนวทางการจัดสรรทรัพยากรรวมทั้งงบประมาณ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นำนโยบายการพัฒนาเทศบาลตำบลคูเมืองน่าอยู่มาดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา เริ่มด้วยการทำวิสัยทัศน์การพัฒนาเทศบาลว่า “ประแสเมืองน่าอยู่ น่าท่องเที่ยว” และจัดทำโครงการที่เกิดจากปัญหาความต้องการของประชาชนโดยการทำประชาคม ประชาชนยอมรับสภาพปัญหาของท้องถิ่นที่ตนเองอยู่เป็นอย่างดี โดยเสนอปัญหาต่างๆ ที่ต้องการให้เทศบาลดำเนินการแก้ไขผ่านเวทีประชาคม ซึ่งบางโครงการก็ประสบความสำเร็จ สามารถแก้ไขปัญหาและสร้างประโยชน์ให้กับประชาชนได้ บางโครงการก็ไม่ประสบความสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายและด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณของเทศบาล สภาพพื้นที่ของเทศบาลตำบลปากน้ำประแส ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าชายเลนและติดทะเล ซึ่งกำลังพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติและมีประชากรอยู่หนาแน่นรวมถึงจำนวนประชากรแฝงอีกครึ่งหนึ่งของประชากรจริง ทำให้ยากต่อการพัฒนาได้ทั่วถึง การมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่ดีทำให้สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และเป็นกลไกให้นโยบายเมืองน่าอยู่ประสบความสำเร็จ (เทศบาลตำบลปากน้ำประแส. 2550 : 9)

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเรื่องการสร้างวิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่และยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง โดยนำความต้องการของประชาชนในพื้นที่มาพัฒนา เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาเมืองน่าอยู่ที่มาจากการต้องการของภาคประชาชนที่แท้จริงหรือจากล่างขึ้นบน (Bottom-up Approach) เพื่อให้เป็นเมืองน่าอยู่ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาวิสัยทัศน์เมื่อนำอยู่ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาในด้านเมื่อนำอยู่ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดระยอง
3. เพื่อศึกษามาตรการขับเคลื่อนเมื่อนำอยู่ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดระยอง

ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีประโยชน์ดังต่อไปนี้

คาดว่าจะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดแผนยุทธศาสตร์เมื่อนำอยู่ตามกระบวนการจากล่างขึ้นบนโดยภาคประชาชน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่
ทำการศึกษาในพื้นที่เทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดระยอง พื้นที่ในเขตตำบลปากน้ำประแส 4.866 ตารางกิโลเมตร มีจำนวนชุมชนทั้งหมด 7 ชุมชน ได้แก่

- 1.1 ชุมชนหมู่ที่ 1 ตลาดดอนล่าง
- 1.2 ชุมชนหมู่ที่ 2 ตลาดดอนบน
- 1.3 ชุมชนหมู่ที่ 3 ดอนมะกอกล่าง (บางส่วน)
- 1.4 ชุมชนหมู่ที่ 4 นาซา (บางส่วน)
- 1.5 ชุมชนหมู่ที่ 6 บ้านแหลมสน
- 1.6 ชุมชนหมู่ที่ 7 แสมผู้
- 1.7 ชุมชนหมู่ที่ 8 ตลาดดอนกลาง

*หมายเหตุ หมู่ที่ 3, 4 เป็นเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองปูนบางส่วน

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในพื้นที่ตำบลปากน้ำประแส จำนวน 5,137 คน (เทศบาลตำบลปากน้ำประแส. 2550 : 10)

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาแนวคิด ประสบการณ์ การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและประชาชนในการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งเมืองนำอยู่ของตำบลปากน้ำประแสในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต เพื่อหาแนวทางการปรับปรุงยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่ความเป็นเมืองนำอยู่ของตำบลปากน้ำประแส

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะกำหนดนิยามศัพท์เบื้องต้นไว้ดังนี้

1. **วิสัยทัศน์** หมายถึงความสามารถของบุคคลในการมองเห็นภาพ ในอนาคตขององค์กร ที่ต้องการให้เป็นไปได้อย่างชัดเจน โดยภาพนั้นจะต้องสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร มีความเป็นไปได้ และสามารถมองเห็นวิธีการปฏิบัติที่จะนำองค์กรให้บรรลุความต้องการนั้น
2. **เมืองนำอยู่** หมายถึงเมืองที่มีการสร้างสรรค์และปรับปรุงสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านกายภาพ และสังคมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการขยายแหล่งทรัพยากรของชุมชน โดยให้ประชาชนในชุมชนนั้นมีส่วนร่วมและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเกี่ยวกับการดำเนินวิถีทางของชีวิต เพื่อให้ได้ศักยภาพหรือคุณภาพของชีวิตที่ดีที่สุดหรือหมายถึง เมืองที่มีพลเมืองที่มีสุขภาพอนามัยที่ดีหรือหมายถึงเมืองที่มีสิ่งแวดล้อมที่ดี เมืองที่มีการจราจรดี เมืองที่มีมลภาวะน้อยที่สุด ซึ่งสภาวะดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยความร่วมมือร่วมใจของพลเมืองในชุมชนและเจ้าหน้าที่ทุกระดับ โดยเฉพาะผู้บริหารระดับสูงของชุมชน
3. **ยุทธศาสตร์** หมายถึงแนวทางการพัฒนาของเทศบาลตำบลปากน้ำประแส ซึ่งแสดงวิสัยทัศน์ พันธกิจและจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต จากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลปากน้ำประแส
4. **ด้านเศรษฐกิจ** หมายถึงพัฒนาและสนับสนุนให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างอาชีพใหม่ และพัฒนาอาชีพเดิมให้เข้มแข็งได้ สนับสนุนให้ประชาชนมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจอย่างสร้างสรรค์เพื่อพึ่งพาตนเอง สร้างและส่งเสริมให้มีสถานที่จำหน่ายสินค้าและอาหารพร้อมพัฒนาสถานที่จำหน่ายสินค้าและอาหาร ชุมชนมีบรรยากาศที่ดีสำหรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ค่าครองชีพไม่สูง ประชาชนมีงานทำ มีรายได้ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำและมีการประกอบสัมมาอาชีพที่ดี
5. **ด้านสิ่งแวดล้อม** หมายถึงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลและยั่งยืน พัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อลดมลพิษต่าง ๆ เช่น ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบกำจัดขยะ ฯลฯ

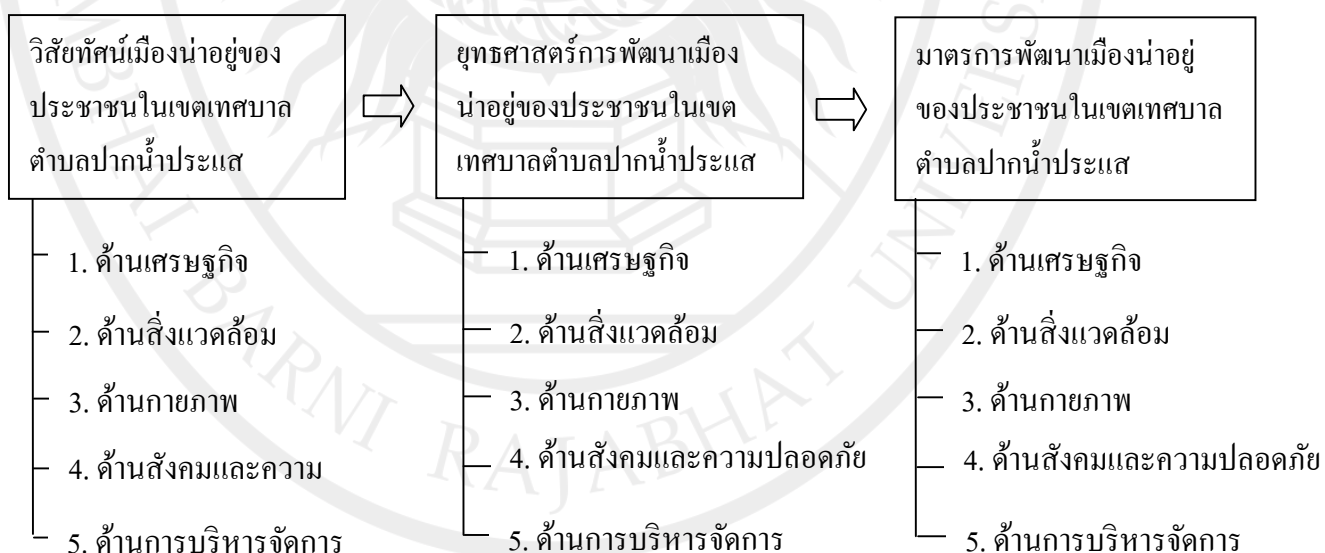
6. **ด้านกายภาพ** หมายถึงชุมชนได้รับการบริการของภาครัฐ เช่น น้ำ ไฟฟ้า ถนน อย่างพอเพียงต่อความต้องการ มีการจัดสรรการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม มีการเดินทางขนส่งที่สะดวก ปลอดภัย และไม่สิ้นเปลือง

7. **ด้านสังคมและความปลอดภัย** หมายถึงชุมชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปลอดภัยจากยาเสพติด ปลอดภัยจากยาพิษ ป้องกันแลปราบปรามอาชญากรรมและยาเสพติด มีการลดอุบัติเหตุในชุมชน เช่น การจัดให้มีสัญญาณไฟจราจร จัดให้มีกระจกโค้ง ฯลฯ

8. **ด้านการบริหารจัดการ** หมายถึงมีความโปร่งใสและยุติธรรม มีประสิทธิภาพและยึดผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกขั้นตอน ส่งเสริมและพัฒนาขีดความสามารถในการให้บริการประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ศูนย์บริการร่วม การลดขั้นตอนการให้บริการประชาชนในรูปแบบ One Stop Service ฯลฯ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการสำรวจองค์ความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองน่าอยู่ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะลา จังหวัดระยอง ได้ดังนี้



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

จากกรอบแนวคิดอธิบายได้ว่า

การสร้างเมืองน่าอยู่ในตำบลปากน้ำประแสต้องสร้างวิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่ตำบลปากน้ำประแส คือความฝันในอนาคตที่เป็นจริงได้ในทัศนคติจากประชาชนโดยตรงในวิสัยทัศน์นั้นแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกายภาพ ด้านสังคมและความปลอดภัย ด้านการบริหารจัดการ ซึ่ง จะนำสู่การทำยุทธศาสตร์การพัฒนาให้เป็นประแสมืองน่าอยู่ที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ และจะ นำไปสู่มาตรการพัฒนาเมืองน่าอยู่ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสอย่างเป็นรูปธรรม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิสัยทัศน์เมื่อนำอยู่และยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำ ประแส อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจะนำเสนอเนื้อหาสาระสำคัญเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับเมื่อนำอยู่
 - 1.1 ความหมายของเมื่อนำอยู่
 - 1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการเมื่อนำอยู่
 - 1.3 ลักษณะของเมื่อนำอยู่
2. แนวคิดเกี่ยวกับวิสัยทัศน์
 - 2.1 ความหมายของวิสัยทัศน์
 - 2.2 องค์ประกอบวิสัยทัศน์
 - 2.3 แหล่งที่มาของวิสัยทัศน์
 - 2.4 ด้านของวิสัยทัศน์
3. ยุทธศาสตร์ในความหมายทางการบริหาร
 - 3.1 ความหมายยุทธศาสตร์
 - 3.2 แนวทางการศึกษาทางด้านยุทธศาสตร์
4. ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
 - 4.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม
 - 4.2 เงื่อนไขการมีส่วนร่วม
 - 4.3 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม
 - 4.4 รูปแบบการมีส่วนร่วม
5. ทฤษฎีเกี่ยวกับเมือง
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับเมื่อนำอยู่

เมื่อนำอยู่ ชุมชนเมื่อนำอยู่ เป็นกระบวนการพัฒนาที่เป็นองค์รวม ยึดคนเป็นศูนย์กลาง อาศัยความเข้มแข็งของชุมชนเป็นรากฐานของการพัฒนา มุ่งให้เกิดความสงบ สะดวก สะอาด ปลอดภัย

มีระเบียบวินัย มีเศรษฐกิจเข้มแข็ง ระบบบริหารที่ดี ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี วิถีชีวิตดี มีความสุข และสำหรับการทำเมืองและชุมชนให้น่าอยู่ ต้องอาศัยพลังการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนอย่างจริงจังต่อเนื่อง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2546 : 8)

ความหมายของเมืองน่าอยู่

ไชยยันต์ กัมปนาทแสนยากร (2538 : 1) ให้ความหมายของเมืองน่าอยู่ว่าเป็น เมืองที่มีการสร้างสรรค์และปรับปรุงสิ่งแวดล้อมทั้งกายภาพและสังคมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการขยายแหล่งทรัพยากรของชุมชน โดยให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเกี่ยวกับการดำเนินวิถีชีวิต เพื่อให้ได้ศักยภาพหรือคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุด

ชัยนาท จิตตะวัฒนะ (2540 : 44) กล่าวถึงคำจำกัดความของเมืองน่าอยู่ตามท้องถื่นการอนามัยโลกให้ความหมายไว้ว่า คือเมืองที่มีความพยายามอย่างต่อเนื่องที่จะสร้างสรรค์และปรับปรุงสภาพแวดล้อมทั้งกายภาพและทางสังคมให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม พร้อมทั้งพยายามขยายทรัพยากรของชุมชนเหล่านี้ ให้เพียงพอที่จะส่งเสริมให้ประชาชนสามารถช่วยเหลือ สนับสนุนซึ่งกันและกัน ในวิธีการดำรงชีวิตทุกรูปแบบเพื่อให้สามารถพัฒนาศักยภาพของแต่ละคนให้สูงสุดเท่าที่จะทำได้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2542 : 98) เมืองน่าอยู่ และชุมชนน่าอยู่ หมายถึงชุมชนที่อาศัยอยู่ในทั้งเขตเมืองและชนบทที่มีสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีมีสังคมที่เอื้ออาทร มีชุมชนเข้มแข็ง มีความสะดวกสบายมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีระบบเศรษฐกิจที่มั่นคง มีวัฒนธรรมและจิตวิญญาณที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองและชุมชน

วัตถุประสงค์ของโครงการเมืองน่าอยู่

ไชยยันต์ กัมปนาทแสนยากร (2540 : 8) กล่าวว่าโครงการเมืองน่าอยู่มีวัตถุประสงค์ที่จะปรับปรุงสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนที่อาศัยในเมือง โดยการเพิ่มความตระหนักต่อปัญหาของประชาชน และกระตุ้นการใช้ทรัพยากรในชุมชนและการมีส่วนร่วมของชุมชนด้วยความร่วมมือของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนและที่สำคัญคือการกระตุ้นในระดับท้องถิ่นให้ตระหนักถึงความสำคัญของนโยบายทุกอย่างให้บรรลุสุขภาพดีถ้วนหน้า

ลักษณะของเมืองน่าอยู่

ไชยยันต์ กัมปนาทแสนยากร (2540 : 9) กล่าวว่า องค์การอนามัยโลก ได้กำหนดคุณลักษณะของเมืองน่าอยู่ไว้ 11 ประการดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและที่อยู่อาศัยสะอาดและปลอดภัย
2. ระบบนิเวศอยู่ในภาวะดุลยภาพและสามารถดำรงอยู่ในดุลยภาพนี้ได้อย่างยั่งยืน
3. ชุมชนเข้มแข็งมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นอย่างดี ไม่มีการเอารัดเอาเปรียบ

4. ชุมชนมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลกำหนดการตัดสินใจในสิ่งที่มีผลต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของชุมชน

5. ความจำเป็นพื้นฐานต่าง ๆ มีเพียงพอสำหรับทุกคน ได้แก่ อาหาร น้ำสะอาด ที่อยู่อาศัยความปลอดภัย มีรายได้ และมีงานทำ

6. การเข้าถึงประสบการณ์และทรัพยากรอันหลากหลายเพื่อให้ได้การติดต่อปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารที่หลากหลายรูปแบบ

7. เศรษฐกิจของเมืองมีความหลากหลายและมีการพัฒนารูปแบบอยู่เสมอ

8. ส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเมืองในรูปแบบของปัจเจกชนและกลุ่มคนโดยผ่านทางมรดกทางวัฒนธรรมและวิถีการดำรงชีวิต

9. การพัฒนาเป็นไปอย่างกลมกลืนและส่งเสริมคุณลักษณะที่ดีมีมาตั้งแต่ในอดีต

10. ระบบบริการสาธารณสุขและดูแลผู้เจ็บป่วยที่เหมาะสม เข้าถึงบริการได้ทุกคน

11. ประชาชนมีสถานะสุขภาพดีมาก มีการเจ็บป่วยน้อย

โดยองค์การอนามัยโลกได้กำหนดแนวทางในการดำเนินโครงการเมืองน่าอยู่ไว้ให้ประเทศต่าง ๆ ได้นำไปปรับใช้กับประเทศของตนตามความเหมาะสม ที่สำคัญคือรัฐบาลจำเป็นต้องมีความมุ่งมั่นทางด้านสาธารณสุขและมีนโยบายของรัฐในเรื่องส่งเสริมสุขภาพที่ชัดเจน มีการตัดสินใจทางการเมือง มีการสร้างกลไกการประสานงานและการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรของภาครัฐและเอกชน การมีส่วนร่วมของชุมชน ตลอดจนมีนวัตกรรมหรือการเปิดโอกาสให้มีแนวความคิดใหม่ ๆ

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (2540 : 8) กล่าวถึงเมืองน่าอยู่ว่าเป็นขบวนการที่ทำให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขภาพสังคมและพร้อมที่จะร่วมกันสรรค์สร้างสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิต นิยามของเมืองน่าอยู่ควรมีสิ่งเหล่านี้ คือ

1. เป็นเมืองยุติธรรมต่อสังคม

2. มีเศรษฐกิจดี

3. มีประชาธิปไตย

4. มีความรู้เรื่องทางวัฒนธรรม

5. มีความยั่งยืนทางสังคม

6. มีสุขภาพดี ทั้งกาย วาจาและใจ มีความปลอดภัยในชีวิต ทั้งหมดนี้ต้องเน้นการสร้าง ความเข้มแข็งให้ชุมชนและองค์กรต้องมีเครือข่ายถึงกัน

ความเป็นเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่นั้นจะแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมและความต้องการของคนในชุมชนแต่ละเมือง โดยหากพิจารณาแนวทางปฏิบัติในระดับสากลสามารถอธิบายลักษณะเมืองน่าอยู่ได้ ดังนี้

องค์การสหประชาชาติ (ออนไลน์ : 2557) ได้สังเกตเห็นภัยคุกคามที่จะเกิดต่อสิ่งแวดล้อมในเมืองและชุมชนทั่วโลก ในการประชุมที่กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อปี 2535 จึงได้มีการลงนามร่วมกันในแผนปฏิบัติการ 21 (Local Agenda : LA 21) ที่มุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีรากฐานดำเนินงานในระดับท้องถิ่นที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การตั้งถิ่นฐานมนุษย์อย่างยั่งยืนตามแผนปฏิบัติการ 21 มีองค์ประกอบที่สำคัญ 8 ประการของเมืองน่าอยู่ ได้แก่

1. จัดหาที่อยู่อาศัยให้ประชาชนอย่างเพียงพอ
2. ปรับปรุงระบบบริหารการพัฒนาเมือง
3. ส่งเสริมการวางแผนและการจัดการการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน
4. ส่งเสริมการจัดบริการโครงสร้างพื้นฐานทางด้านสิ่งแวดล้อมแบบเบ็ดเสร็จทั้งด้าน

แหล่งน้ำ สุขาภิบาล ระบบระบายน้ำและการกำจัดขยะ

5. ส่งเสริมการใช้พลังงานและการขนส่งจราจรแบบยั่งยืน
6. ส่งเสริมการวางแผนและการจัดการพื้นที่ชุมชนที่มีแนวโน้มการเกิดภัยพิบัติ
7. ส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมก่อสร้างแบบยั่งยืน
8. ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเสริมสร้างขีดความสามารถในการพัฒนา

การตั้งถิ่นฐานมนุษย์

กระแสการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนดังกล่าวได้มีส่วนทำให้ประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยปรับเปลี่ยนนโยบายการพัฒนาเมือง ที่เน้นการพัฒนาอย่างสมดุล และการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนในกระบวนการพัฒนามากขึ้น

ดำรง บุญยืน (ม.ป.ป. : 15) ได้เสนอลักษณะของชุมชนน่าอยู่ไว้ว่า ชุมชนน่าอยู่นั้นจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มุ่งยึดพื้นที่ที่มีคนและชุมชนอยู่ เป็นการมองพื้นที่ที่มีคนและชุมชนอยู่ในลักษณะที่เชื่อมโยงกับชุมชนอื่น โดยไม่ได้มองแบบแยกส่วน ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงเชิงพลวัตทั้งในเรื่องกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม

2. มีการนำเอาทฤษฎีของการบริหารพัฒนาหรือการปฏิรูปการบริหารภาครัฐมาใช้ โดยพยายามทำให้การบริหารการพัฒนาภาครัฐเป็นการบริหารที่บูรณาการกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

3. การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมต้องยึดคนเป็นศูนย์กลาง โดยคนเป็นศูนย์กลางของการคิด การตัดสินใจและการปฏิบัติ จึงเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดปัญญา ความรู้ สามารถที่จะคิดและตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุจารี ศรีถนอม (2551 : 28) ลักษณะสำคัญของเมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่นั้นจะถูกผสมผสานอยู่ในเรื่องราวต่าง ๆ 5 ด้านด้วยกัน กล่าวคือ

1. ด้านสังคม เมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่ควรมีสังคมที่
 - 1.1 ประชาชนได้รับการศึกษา รู้เท่าทันข่าวสาร
 - 1.2 มีบริการด้านสุขภาพและบริการที่จำเป็นอย่างพอเพียงและสะดวก
 - 1.3 มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
 - 1.4 มีคดียาเสพติด ยาเสพติดจำนวนน้อย
 - 1.5 ทุกคน ทุกฝ่ายในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง
 - 1.6 สิทธิของประชาชนได้รับการคุ้มครอง
2. ด้านสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมของเมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่ควรมีลักษณะ
 - 2.1 สามารถควบคุมของเสียในดิน ในน้ำ ในอากาศได้และต้องไม่มีเสียงดังเกินไป
 - 2.2 ประชาชนมีจิตสำนึกมีความภูมิใจในประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น
 - 2.3 ประชาชนมีที่อยู่อาศัยที่ได้มาตรฐานและราคาไม่แพง
3. ด้านเศรษฐกิจ ภายในเมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่ควรมี
 - 3.1 บรรยากาศที่ดีสำหรับการทำมาค้าขายและการลงทุน
 - 3.2 ค่าครองชีพไม่แพงและประชาชนมีงานทำ
4. ด้านกายภาพ เมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่ควรมีสภาพ
 - 4.1 เป็นเมืองที่มีระเบียบ มีการจัดสรรการใช้ที่ดินที่เหมาะสม
 - 4.2 มีบริการของภาครัฐ เช่น น้ำ ไฟ ถนน โทรศัพท์ อย่างเพียงพอต่อความต้องการ
 - 4.3 มีการเดินทางขนส่งที่สะดวก ปลอดภัย และไม่สิ้นเปลือง
 - 4.4 มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
 - 4.5 มีระบบบำบัดน้ำเสียและการกำจัดขยะอย่างเหมาะสม
5. ด้านการบริหารจัดการ เมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่ควรมี
 - 5.1 มีความโปร่งใสและยุติธรรม
 - 5.2 มีประสิทธิภาพและยึดผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก
 - 5.3 ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาทุก ๆ ขั้นตอน

แนวคิดเมืองน่าอยู่ตามที่ได้สำรวจมาเบื้องต้นจะมีลักษณะของหลักการทั่วไปซึ่งขาดบริบทในการดำรงชีวิตที่เป็นจริงของประชาชนจึงมีปัญหในเรื่องความสอดคล้องทางสังคม (Social Relevance) ดังนั้นการสร้างวิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่ที่เหมาะสม ควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมากกว่าการกำหนดเนื้อหาจากหลักการในสุญญากาศ

แนวคิดเกี่ยวกับวิสัยทัศน์

ความหมายของวิสัยทัศน์

นักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่า Vision เป็นภาษาไทยไว้ต่าง ๆ กัน เช่น ทศนิยาภ ญาณทรธรรณ วิสัยทัศน์และบางท่านใช้คำทับศัพท์ว่า “Vision” ก็มี แต่สำหรับงานวิจัยฉบับนี้จะใช้คำว่า “วิสัยทัศน์” โดยมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541 : 66) ให้ความหมายวิสัยทัศน์ว่า คือภาพชัดเจนที่มองอนาคต สะท้อนความปรารถนา ความฝันและความตั้งใจที่จะไปถึงภาพนั้นด้วยความเชื่อมั่นว่าจะสามารถไปถึงได้

ฐิติวุฒิ สุนนันทน์ (2546 : 15) ได้อธิบายว่า วิสัยทัศน์ เป็นความสามารถในการมองเห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับสิ่งที่ต้องการให้เป็นไปในอนาคตและสามารถกระทำกิจกรรมเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไปสู่สิ่งที่ต้องการในอนาคต

วีรวัฒน์ ปันนิตามัย (2538 : 15) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วิสัยทัศน์ หมายถึงความสามารถที่จะได้รับรู้บางสิ่งบางอย่างโดยผ่านกระบวนการคิด การรับรู้ การตระหนักรู้ การวิเคราะห์ ความคิดสร้างภาพฉายไปอนาคตเป็นการสร้างภาพของสมมติที่มุ่งมองอนาคต โดยเป็นภาพที่สมจริงสมจัง น่าเชื่อถือ น่าสนใจ เป็นภาพในอนาคตที่สะท้อนให้เห็นถึงเป้าหมาย ความหวัง ค่านิยม ความน่าเชื่อถือขององค์กรเป็นภาพชัดเจนบ่งถึงภาวะอนาคตที่พึงประสงค์ เป็นข้อความที่บ่งถึงปรัชญา ความมุ่งหมายของการปฏิบัติงาน วิสัยทัศน์เป็นผลมาจากความคิดอ่าน มีรากฐานมาจาก พาราไดม์ (Paradigm) เป็นมวลของความคิด คำพูด การกระทำหรือโลกทัศน์ที่สมมติบุคคลรับรู้ สร้างภาพ วิสัยทัศน์เป็นผลผลิตของจินตนาการ ความใฝ่ฝัน ความฝันที่แปลก ตลก ชนิดที่ว่าผู้คนไม่คาดคิด ไม่เห็นด้วย เป็นผลผลิตของความคิดสร้างสรรค์ ญาณหยั่งรู้เห็น ความเป็นไปข้างหน้า จับกระแสความเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ เป็นส่วนหนึ่งของการคิดหน้า คิดหลัง มองเข้าไปในตน เรียนรู้จากผู้คน สถานการณ์ สภาพแวดล้อมจากข่าวสาร ประสบการณ์ สังเคราะห์รู้เท่าทัน แนวโน้มวิวัฒนาการ พัฒนาการและวิจารณ์ญาณตัดสินใจ ปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นมาก่อนเวลาอันควร

สุทัศน์ สิงหนเสนี (2540 : 7) กล่าวว่าวิสัยทัศน์ หมายถึงความฝัน จินตนาการและความรู้สึกนึกคิดที่มีอยู่ข้างในจากความคิดเดิม การมองเห็นภาพหลอนซึ่งจิตใจเป็นตัวกำหนดให้เกิดขึ้นทำให้มองเห็น การคาดเดาอนาคตหรือกันบังแห่งความคิดในการวางแผนอย่างลึกซึ้งเพื่อประสบความสำเร็จสูงสุดในอนาคต

วันทนา เมืองจันทร์ (2540 : 9) ได้ให้ความหมายของวิสัยทัศน์ไว้ว่า หมายถึงการสร้างภาพอนาคตหรือการมองอนาคตซึ่งจะเป็นเป้าหมายในการเดินทางไปสู่อนาคต โดยวิธีการนำเอากระบวนการวางแผนมาใช้ หรือหมายถึงสิ่งที่อยากเห็นในอนาคตเป็นสิ่งที่ดีกว่าเดิม วิสัยทัศน์จะเกิดจากการรู้จักโดยใช้สติปัญญา ซึ่งอาจหมายถึงการสร้างคามฝัน แต่จะต้องมุ่งมั่นทุกวิถีทางที่ให้ฝันนั้นเป็นจริง

สมชาย ภคภาณวิวัฒน์ (2541 : 18) ได้อธิบายไว้ว่า วิสัยทัศน์นั้น แตกต่างกับการสร้างฝันในประเด็นสำคัญคือ การสร้างฝันเป็นการสร้างในสิ่งที่อยากได้โดยไม่คำนึงถึงข้อเท็จจริงของความเป็นไปได้ และไม่มีการประเมินสถานการณ์อย่างเป็นระบบ ส่วนวิสัยทัศน์เป็นการประเมินสถานการณ์ข้างหน้า ผู้มีวิสัยทัศน์ที่ดีย่อมรู้จักไตร่ตรองและวิเคราะห์สถานการณ์แห่งการเปลี่ยนแปลงในอนาคตทั้งระยะสั้นและระยะยาว ผู้มีวิสัยทัศน์ที่ดีมักจะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และ ได้เห็นโลกทัศน์กว้างไกลและมีจิตวิเคราะห์อยู่ในตัว ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์มี 2 ประเภท คือ

1. ประเภทแรกเป็นบุคคลที่เห็นการณ์ไกลหรือมีวิสัยทัศน์โดยอาศัยสามัญสำนึกหรือความฉลาดของตนเอง ประกอบกับการที่ได้เห็นโลกกว้าง
2. ประเภทที่สองเป็นบุคคลที่มีการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอื่น ๆ อย่างเป็นระบบและมีหลักเกณฑ์ โดยมีฐานข้อมูลสนับสนุน

ทองหล่อ เดชไทย (2544 : 44) ได้กล่าวว่าวิสัยทัศน์เป็นเพียงแนวความคิดหรือจินตนาการเกี่ยวกับอนาคตที่พึงปรารถนาขององค์กร แต่วิสัยทัศน์ที่ถูกต้องจะเป็นแนวความคิดที่ทรงพลังเป็นศูนย์รวมของการทุ่มเททักษะ ความรู้ ความสามารถและทรัพยากรเพื่อการได้มาของอนาคต

วีระพล แสงรัตนทองคำ (2544 : 24) ได้สรุปไว้ว่า วิสัยทัศน์ หมายถึงคุณสมบัติของบุคคลที่สามารถมองเห็นภาพในอนาคตขององค์กรได้อย่างชัดเจนและเป็นระบบจากข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบัน ภาพในอนาคตนั้นจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กรและมีโอกาสที่จะเป็นไปได้

สรุปได้ว่า วิสัยทัศน์ หมายถึงความสามารถของบุคคลในการมองเห็นภาพในอนาคตขององค์กรที่ต้องการให้เป็นไปได้อย่างชัดเจน โดยภาพนั้นจะต้องสอดคล้องกับ เป้าหมายขององค์กร มีความเป็นไปได้ และสามารถมองเห็นวิธีการปฏิบัติที่จะนำองค์กรให้บรรลุความต้องการนั้น

องค์ประกอบวิสัยทัศน์

การกำหนดหรือการสร้างวิสัยทัศน์ให้ดีขึ้นในองค์กร สิ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญก็คือ การกำหนดวิธีการ ถ้าองค์กรไม่ได้กำหนดวิธีการขึ้นก็จะไม่สามารถมีแนวโน้มทางการปฏิบัติ ไปสู่วิสัยทัศน์ ในการปฏิบัติให้บรรลุวิสัยทัศน์นั้น ๆ การมีเพียงข้อคิดเห็นหรือมุมมองในอนาคต อย่างเดียว แต่ขาดแนวทางในการปฏิบัติจริง ย่อมไม่ใช่วิสัยทัศน์ที่ดี วิสัยทัศน์ที่ดีต้องประกอบด้วย ลักษณะบางอย่างที่เป็นพื้นฐานของการก่อเกิดวิสัยทัศน์กับมีองค์ประกอบที่ทำให้วิสัยทัศน์มีความสมบูรณ์และชัดเจนได้ มีผู้พยายามอธิบายถึงองค์ประกอบของวิสัยทัศน์ไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

วิจารณ์ เสียงไพเราะ (2546 : 19) กล่าวว่า การมีปฏิบัติสัมพันธ์กันของวิสัยทัศน์ของผู้นำ สามารถระบุงค์ประกอบได้ 4 ประการ ได้แก่

1. วิสัยทัศน์ทางองค์กร (Organizational Vision) เป็นวิสัยทัศน์ซึ่งเกี่ยวกับภาพที่กว้างและสมบูรณ์ของระบบในองค์กรปัจจุบัน ซึ่งอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นคือวิสัยทัศน์ขององค์กรเป็นการมององค์กรในปัจจุบันในภาพรวม มิได้มองเฉพาะองค์กรเท่านั้นแต่มองสิ่งแวดล้อมขององค์กรด้วย

2. วิสัยทัศน์ทางอนาคต (Future Vision) เป็นการสร้างภาพของระบบองค์กรภายในสิ่งแวดล้อม ณ จุด ๆ หนึ่งหรือเวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคต นั่นคือวิสัยทัศน์ของอนาคตเป็นการสร้างภาพว่าองค์กรในอนาคตควรจะเป็นอย่างไร

3. วิสัยทัศน์ทางบุคคล (Personal Vision) เป็นวิสัยทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ในการพัฒนา การกำหนดตำแหน่งบุคคลและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นเครื่องเชื่อมโยงระหว่างผู้นำองค์กร เป็นความสามารถของผู้นำที่จะระบุ บ่งชี้ เคลื่อนย้าย ประสานทักษะและทรัพยากรต่าง ๆ

4. วิสัยทัศน์ทางกลยุทธ์ (Strategic Vision) เป็นวิสัยทัศน์ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจในกระบวนการเปลี่ยนแปลง เป็นการเปลี่ยนวิสัยทัศน์ให้ผู้นำองค์กรนำไปสู่การปฏิบัติ นั่นคือวิสัยทัศน์ทางกลยุทธ์ เป็นการเชื่อมโยงสิ่งที่ป็นจริงในปัจจุบัน (Organizational Vision) กับความเป็นไปในอนาคตในวิถีทางที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งเหมาะสมกับองค์กรและผู้นำ จึงเห็นได้ว่าวิสัยทัศน์ทางยุทธศาสตร์ก็คือการบริหารการเปลี่ยนแปลงนั่นเอง

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการได้นำเสนอองค์ประกอบของวิสัยทัศน์ที่น่าสนใจไว้ สองกลุ่ม (กรมวิชาการ. 2539 : 11) ดังนี้ กลุ่มหนึ่งกล่าวว่า องค์ประกอบของวิสัยทัศน์มี 3 ประการ คือ 1) การกิจ หมายถึงหน้าที่รับผิดชอบหลักขององค์กร 2) สมรรถภาพ หมายถึง จุดเด่นขององค์กรที่ทำให้องค์กรประสบผลสำเร็จ และ 3) ค่านิยม หมายถึงคุณค่า ความเชื่อเป็นคุณค่าและความเชื่อว่าอะไรเป็นสิ่งที่ควรหรือไม่ควรแก่การประพฤติปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมการทำงานของบุคคลในองค์กร ส่วนกลุ่มที่สองได้ประมวลองค์ประกอบของวิสัยทัศน์ 6 ประการ คือ 1) ขอบเขตของภารกิจ หมายถึงการรู้ว่าองค์กรมีภาระหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องอะไร 2) ขนาดขององค์กร หมายถึงการรู้ว่าองค์กร มีขนาดและมีสมรรถนะในการทำงานเพียงใด 3) จุดเน้นด้านผลผลิต หมายถึงการรู้ว่าองค์กรควรส่งเสริมหรือยับยั้งการสร้างผลผลิตขององค์กรชนิดใด เมื่อใด 4) จุดเน้นเพื่อการแข่งขัน หมายถึงการตัดสินใจว่าองค์กรแข่งขันเมื่อไร กับผู้ใด ในเรื่องอะไรและสอดคล้องกับสมรรถภาพขององค์กรหรือไม่เพียงใด 5) ภาพลักษณ์ หมายถึงสิ่งที่ติดอยู่ในความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อองค์กรและ 6) วัฒนธรรมขององค์กร หมายถึง โครงสร้างระบบการบริหาร และธรรมเนียมปฏิบัติที่ดำรงอยู่ในองค์กร

วีรยุทธ มาฆะสีรานนท์ (2541 : 29) กล่าวว่าไว้ว่า นอกจากวิสัยทัศน์จะต้องมีองค์ประกอบวิสัยทัศน์ที่สมบูรณ์แล้ว วิสัยทัศน์ที่ดียังจะต้องมีคุณสมบัติที่ดีด้วย กล่าวคือ

1. ต้องมีคุณค่าต่อองค์กรและช่วยสร้างศักยภาพรวมถึงภาพพจน์ที่ดีให้เป็นที่ยอมรับของสาธารณชน

2. ต้องมีความเป็นเลิศและสะท้อนถึงความแตกต่างไปจากปัจจุบัน

3. ทำทหายความรู้ความสามารถของผู้นำและสมาชิกทุกคนในองค์กรต่อผลสำเร็จอันจะเกิดขึ้นจากวิสัยทัศน์นั้น ๆ มาจากรูปแบบของวิธีการคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง ที่เล็งเห็นถึงการบริหาร โอกาสบนความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและมองเห็นถึง “เหตุ” อันเกิดขึ้นจากระบบต่าง ๆ และคาดการณ์ได้ถึง “ผล” ที่จะพึงมี

4. ไม่ควรไปคัดลอกมาจากวิสัยทัศน์ขององค์กรอื่น ๆ เพราะสภาวะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกรวมถึงจุดแข็ง-จุดอ่อนแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีส่วนสำคัญของแต่ละองค์กรก็จะมีคามคาดหวังที่แตกต่างกัน

5. วิสัยทัศน์ของหลาย ๆ องค์กรอาจมีโอกาสมือเหมือนกันได้ แต่ที่สำคัญก็คือแต่ละองค์กรต้องคิด ต้องพัฒนาขึ้นมาเองจากข้อมูลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่มีอยู่

นานัส (Nanus. 1992 : 156 อ้างถึงในชัยยุทธ ภูสันต์. 2550 : 22) ได้เสนอองค์ประกอบของวิสัยทัศน์ไว้ 4 ประการ คือ

1. เป้าหมายรวม (Shared Purpose) เป็นผลมาจากการสร้างวิสัยทัศน์ของผู้นำองค์กรและทีมงานร่วมกัน โดยมีการสื่อสารสร้างความเข้าใจร่วมกัน

2. เพิ่มอำนาจให้บุคคล (Empowered People) ให้มีอิสระในการปฏิบัติงานมากขึ้น ความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานนำมาซึ่งความคิดสร้างสรรค์และสร้างวัฒนธรรมใหม่ให้เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา

3. การเปลี่ยนแปลงองค์กรอย่างเหมาะสม (Appropriate Organizational Change) ปรับการบริหารองค์กรให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม มีการออกแบบองค์กรใหม่ให้สอดคล้องต่อการกิจและวิสัยทัศน์อยู่ตลอดเวลา

4. ความคิดเชิงกลยุทธ์ (Strategic Thinking) มีการสร้างความคิดเชิงกลยุทธ์สู่ความสำเร็จตลอดเวลา มีการประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กรตลอดเวลา ความคิดเชิงกลยุทธ์จะมุ่งไปสู่การบริหารเพื่อบริการลูกค้า การบริหารเพื่อการแข่งขันและการบริหารเพื่อประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้นำองค์กรจะต้องมีความคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์อยู่ตลอดเวลา

แหล่งที่มาของวิสัยทัศน์

วีรฐ มาพะศิริรานนท์ (2541 : 30) กล่าวว่าในการพัฒนาวิสัยทัศน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิสัยทัศน์องค์กรนั้นมิได้เกิดจากการนั่งคิดนั่งฝันไปเพียงลำพัง แต่จะต้องมีองค์ประกอบสำคัญอีกหลายอย่างหลายประการ ซึ่งมาจาก

1. ข้อมูลข่าวสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร
2. องค์ความรู้ของบุคคลในองค์กรนั้น ๆ
3. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ปราศจากการยึดติดกับรูปแบบหรือวิธีการเดิม ๆ
4. ความคาดหวังของผู้ที่มีส่วนร่วมอย่างสำคัญขององค์กร
5. การผสมจินตนาการและดุลยพินิจในด้านศักยภาพและความสามารถ ตลอดจนทักษะและประสบการณ์ในการเรียนรู้ขององค์กร

6. ความสามารถในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กรและแนวโน้มต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำ ด้วยวิธีการเชิงระบบ (Systemic Approach)

7. การกำหนดทางเลือกของเราเองในการเดินไปสู่อนาคตว่าจะใช้กลยุทธ์ใดเป็นผู้นำ

8. มีการรวมพลังของการมุ่งมั่นต่อการสร้างนวัตกรรมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นรูปธรรม

ด้านของวิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์ของผู้บริหารตามแนวคิดของบรอน (Braun, 1991 : 139) สามารถแบ่งได้ 3 ด้าน ดังนี้ คือการสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ดังนั้นด้านของวิสัยทัศน์สามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ ดังนี้



ภาพประกอบ 2 แสดงด้านของวิสัยทัศน์

จากภาพจะเห็นว่าผู้นำจำเป็นต้องสร้างวิสัยทัศน์ จากนั้นจึงต้องเผยแพร่วิสัยทัศน์ให้สมาชิกในองค์กรได้รับทราบเข้าใจวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้น การที่สมาชิกในองค์กรเข้าใจวิสัยทัศน์จะก่อให้เกิดการยอมรับในวิสัยทัศน์และยึดมั่นในวิสัยทัศน์ เพื่อเป็นเป้าหมายของการปฏิบัติการกิจ เมื่อสมาชิกในองค์กรยอมรับวิสัยทัศน์และจะรวมพลังต่าง ๆ เพื่อการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ในขณะเดียวกันผู้นำอาจจะนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติด้วยตนเอง โดยการทำตนเป็นต้นแบบของบทบาทของสมาชิกภายในองค์กร ในด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์หรือการนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติ นั้น ผู้นำจำเป็นต้องมีกลยุทธ์ในการทำงานกับคนด้วย

การสร้างวิสัยทัศน์จะต้องศึกษาองค์กรอย่างลึกซึ้ง มีข้อมูลที่ชัดเจน จุดเด่นจุดด้อยของบุคคล สถานที่และทรัพยากร วิสัยทัศน์ที่สร้างจำเป็นต้องสอดคล้องกับสถานะความเป็นจริงในปัจจุบัน ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงการสร้างวิสัยทัศน์ไว้หลายท่าน ดังนี้

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2538 : 26) กล่าวว่า การสร้างวิสัยทัศน์ ผู้นำไม่สามารถที่จะนั่งเฉย ๆ แล้วคอยให้วิสัยทัศน์เกิดขึ้นเองได้ วิสัยทัศน์จำเป็นต้องสร้าง มิใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ในการสร้างวิสัยทัศน์มีประเด็นที่ควรพิจารณาสองประการ ได้แก่ ผู้นำจะต้องเข้าใจองค์กรอย่างลึกซึ้งในเรื่อง

ของภารกิจ วัตถุประสงค์ วัฒนธรรมขององค์กร ความเชื่อร่วมกันและจะต้องวิเคราะห์เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อนขององค์กร ผู้นำจะต้องเข้าใจสิ่งแวดล้อมทั้งในเรื่องของลูกค้า การแข่งขันเพื่อการจัดการที่ดี และวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมเพื่อแสวงหาโอกาส หลีกเลี่ยงความเสี่ยงหรืออุปสรรค

ในการสร้างวิสัยทัศน์ ผู้นำต้องพัฒนาตนเองให้มีความสามารถ ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การมองการณ์ไกล
2. การมองย้อนกลับไปข้างหลัง
3. การมองผลกระทบและแนวโน้มต่าง ๆ
4. การมององค์กรในภาพรวม
5. การคาดคะเนแรงต่อต้านต่าง ๆ
6. การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนขององค์กร
7. การมีความมุ่งมั่นหรือสนใจที่จะเปลี่ยนแปลง
8. การทดสอบว่าวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นนั้นสอดคล้องกับเป้าหมายกับองค์กรหรือไม่และสอดคล้องกับความสามารถขององค์กรหรือไม่

ยูกิ (Yuki. 1989 : 221 ; อ้างถึงในชัยยุทธ ภูสันต์. 2550 : 19) กล่าวว่าในการสร้างวิสัยทัศน์ ผู้นำจะต้องสร้างเครือข่ายงานที่จะได้พบปะกับสมาชิกทั้งในองค์กรและนอกองค์กรทั้งแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ โดยผู้นำจะต้องสนใจในความคิดเห็นของผู้อื่น โดยเฉพาะความคิดเห็นใหม่ ๆ หรือที่แตกต่างไปจากความคิดเห็นของตนเองของคนอื่น ๆ เพื่อที่จะได้เลือกเฉพาะความคิดเห็นที่ดี มาใช้ประกอบการตัดสินใจ

อีลิส และโจซิน (Ellis and Joslin. 1990 : 168 ; อ้างถึงในชัยยุทธ ภูสันต์. 2550 : 19) มีความเห็นว่า ทุกองค์กรย่อมมีศักยภาพเฉพาะตนเองที่จะกระทบบางสิ่งบางอย่างได้ดี ดังนั้นในการ กำหนดภาพในอนาคตขององค์กรจึงต้องศึกษาสภาพองค์กรในปัจจุบันว่ามีจุดเด่นจุดด้อยด้านใด โดยการรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกทุกคนในองค์กร แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เป็นภาพรวมของ องค์กรเพื่อตัดสินใจว่าจะวางทิศทางการพัฒนาไปในทางใด

บรอน (Braun. 1991 : 145 ; อ้างถึงในชัยยุทธ ภูสันต์. 2550 : 19) ได้อธิบายไว้อย่างชัดเจน ว่าการสร้างวิสัยทัศน์เป็นการสร้างความฝันที่เป็นจริงหรือเป็นการสร้างพิมพ์เขียวขององค์กรที่มี ความเป็นเลิศในอนาคตเป็นการสร้างภาพในอนาคตที่ผู้นำปรารถนาจะให้องค์กรของตนเป็นอย่างนั้น การสร้างวิสัยทัศน์นั้นจะต้องศึกษาองค์กรอย่างลึกซึ้ง มีข้อมูลอย่างชัดเจนเกี่ยวกับจุดเด่นจุดด้อย ของบุคคล สถานที่ ทรัพยากรและเวลา วิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นจำเป็นต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วิธีการที่คืออย่างหนึ่งในการสร้างวิสัยทัศน์ก็คือการสร้างวิสัยทัศน์โดยการให้มีส่วนร่วม

ล็อก (Locke. 1991 : 153 ; อ้างถึงในชัยยุทธ ภูสันต์. 2550 : 19) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า การสร้างวิสัยทัศน์ของผู้นำได้มาจากวิธีการ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสนทนาพูดคุยและฟังความคิดเห็นจากบุคคลต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร

2. จัดทำข้อมูลจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่เพื่อนำไปกำหนดวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความสามารถของผู้บริหารเรื่องต่อไปนี้เป็น การมีสายตาวีไกล ความรู้ความเข้าใจถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นและแนวโน้มของโลกในอนาคต ความสามารถในการมองเห็นภาพรวมขององค์กร ความสามารถในการคาดคะเนแรงต่อต้านอันอาจเกิดขึ้นและการมีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองตลอดเวลา

3. การถ่ายทอดวิสัยทัศน์ของตนเองออกมาเป็นถ้อยคำได้อย่างชัดเจน มีพลังในการกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนทำงานเพื่อเป้าหมายขององค์กร ทั้งนี้ถ้อยคำที่แสดงวิสัยทัศน์นั้น ควรจะมีลักษณะย่อ ๆ ชัดเจน ทำทาย มุ่งอนาคต มั่นคง บรรลุหน้าที่จะบรรลุผลให้ได้

4. การประเมินผลเป็นระยะ จากการทดสอบวิสัยทัศน์นั้นสอดคล้องกับความรู้ความสามารถของสมาชิกในองค์กรหรือไม่ หากคำตอบปฏิเสธผู้นำจะต้องนำวิสัยทัศน์นั้นมาพิจารณาเพื่อปรับเปลี่ยนต่อไป

นานัส (Nanus, 1992 : 171 ; อ้างถึงในชัยยุทธ ภูสันต์, 2550 : 20) ได้อธิบายไว้ว่า วิสัยทัศน์มาจากการบูรณาการของจินตนาการ คุณพินิจจะประกอบไปด้วยค่านิยมเป็นหลักการหรือมาตรฐานตัดสินใจว่าสิ่งใดคุ้มค่าหรือสอดคล้องต่อความปรารถนาหรือไม่ ซึ่งค่านิยมจะอยู่ในกรอบของภาพใหญ่ที่เป็นภาพในอนาคตที่ผ่านการสังเคราะห์หรือยังรู้มาอย่างพอดี

สรุปการสร้างวิสัยทัศน์ หมายถึงความสามารถของผู้บริหารองค์กรที่สามารถมองเห็นภาพในอนาคตขององค์กรได้อย่างชัดเจนว่าประสิทธิผลที่ดีที่สุดขององค์กรที่ต้องการอย่างแท้จริงคืออะไร ทั้งนี้โดยการอาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและการสังเคราะห์ข้อมูลของผู้บริหารองค์กรนั้น

การเผยแพร่วิสัยทัศน์มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการสร้างวิสัยทัศน์ เพราะถ้าผู้บริหารที่ไม่สามารถที่จะนำเสนอวิสัยทัศน์ของตนเองด้วยวิธีการต่าง ๆ ใ้บุคคลในองค์กรและนอกองค์กรรับรู้เข้าใจ มองเห็นความเป็นไปได้แล้วก็จะไม่เกิดประโยชน์อันใดเลย ดังนั้นวิธีการของการเผยแพร่วิสัยทัศน์จึงไม่จำเป็น สิ่งที่สำคัญต่อผู้บริหารมาก ดังที่นักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวไว้ดังนี้

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2538 : 30) กล่าวว่าเมื่อผู้สร้างวิสัยทัศน์ขึ้นมาแล้ว จำเป็นต้องเผยแพร่วิสัยทัศน์บรรยาย อธิบายและทำให้สมาชิกขององค์กรได้รับรู้ เข้าใจและ มองเห็นความเป็นไปได้

วีรวัฒน์ ปันนิตามัย (2538 : 18) กล่าวว่าเสริมว่าในเรื่องการเผยแพร่วิสัยทัศน์ผู้นำจะเป็นผู้ส่งผ่าน สร้างแนวร่วม สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ขึ้นแก่สมาชิกในองค์กรให้เข้าใจเห็นคล้อยตามและยอมรับ

เสนาะ ดิยาว (2535 : 85) กล่าวว่า ผู้นำมีความสามารถเผยแพร่วิสัยทัศน์ให้สมาชิกรับรู้ด้วยคำพูดและการกระทำเป็นตัวอย่าง

ยูกิ (Yuki, 1989 : 240 ; อ้างถึงในชัยยุทธ ภูสันต์, 2550 : 22) ได้สนับสนุน ยืนยันการเผยแพร่วิสัยทัศน์ทำได้โดยการใช้วาทศิลป์ การอุปมา คำขวัญ สัญลักษณ์และพิธีการ ต่าง ๆ เพื่อโน้มน้าวจิตใจสมาชิกให้เชื่อและเห็นคล้อยตาม

สิทธิชัย ฝรั่งทอง (2548 : 120) ได้กล่าวถึงในเรื่องเดียวกันนี้ว่าการเผยแพร่วิสัยทัศน์สามารถกระทำได้ 3 แนวทาง คือ

1. โดยการพูด หมายถึงทั้งโดยปากเปล่าและโดยการเขียนเพื่ออธิบายถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับองค์กรหรือกับตัวสมาชิกในองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในองค์กร

2. โดยการกระทำ หมายถึงการจัดสถานที่ทำงาน การรับรองผู้มาเยี่ยมชม การเลือกเน้นสนใจสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นพิเศษ พิธีการต่าง ๆ และการจัดตารางกิจกรรมประจำวัน

3. โดยการให้รางวัล หมายถึงโดยคำพูดและการกระทำของผู้บริหารที่เลือกให้รางวัลแก่สมาชิกในองค์กรและสมาชิกอื่น ๆ หรือโดยการพูดแสดงความขอบคุณ คำยกย่อง ชมเชย การให้สิทธิพิเศษและการให้การสนับสนุน เป็นต้น

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541 : 174) มีความเชื่อว่าการสร้างวิสัยทัศน์ขึ้นมาได้นั้นยังสำคัญเท่ากับความสามารถในการเผยแพร่วิสัยทัศน์ไปยังสมาชิกทุกคนทุกองค์กรเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์นั้นเขาเชื่อว่าวิธีการที่ดีที่สุด คือการให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงองค์กรเพื่อบ่มไปยังวิสัยทัศน์ขององค์กรที่กำหนด

บรอน (Braun, 1991 : 149 ; อ้างถึงในชัยยุทธ ภูสันต์, 2550 : 23) ได้อธิบายไว้ว่า เมื่อสร้างวิสัยทัศน์ขึ้นแล้วจำเป็นต้อง บรรยาย อธิบายและทำให้สมาชิกขององค์กรได้รับรู้ เข้าใจและมองเห็นความเป็นไปได้ ผู้นำเมื่อสร้างวิสัยทัศน์ขึ้นมาแล้วจะเก็บไว้คนเดียวไม่ได้ ต้องเผยแพร่วิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้น นั่นคือการเปลี่ยนสภาพวิสัยทัศน์ส่วนบุคคลเป็นวิสัยทัศน์ของส่วนรวม จุดมุ่งหมายของการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ก็คือการให้สมาชิกองค์กรยอมรับวิสัยทัศน์เป็นของตน ผู้นำจะต้องมีศิลป์ในการอธิบายและโน้มน้าว ทำให้สมาชิกองค์กรเข้าใจและยอมรับวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้น ผู้นำจะต้องมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของสมาชิก

ล็อก (Locke, 1991 : 157 ; อ้างถึงในชัยยุทธ ภูสันต์, 2550 : 23) กล่าวว่า ก่อนที่ผู้นำจะสามารถนำองค์กรให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ได้ ผู้นำจะต้องเผยแพร่วิสัยทัศน์ไปยังสมาชิกทุกคนขององค์กรเพื่อให้สมาชิกมีความเข้าใจ ยอมรับและเกิดจิตผูกพันกับวิสัยทัศน์นั้น การเผยแพร่วิสัยทัศน์ สามารถกระทำได้โดยการกล่าวปราศรัย การพูดคุย การพบปะสังสรรค์ การบันทึกจดหมาย แจ้งข่าวการอุปมา ป้ายประกาศ เล่าเรื่องและพิธีการต่าง ๆ ซึ่งเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของตน

สรุปการเผยแพร่วิสัยทัศน์นั้น หมายถึงความสามารถของผู้บริหารองค์กรที่สามารถสื่อสารกับคนในองค์กรให้มีความเข้าใจในวิสัยทัศน์ของตนเองได้อย่างชัดเจน ยอมรับและเต็มใจจะปฏิบัติตามเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์นั้น

การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์หรือการนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติของผู้บริหารองค์กรเป็นการนำเอาวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นไปสู่การปฏิบัติจริง โดยการร่วมมือ ท่วมเทกำลังกาย ความคิดและความพยายามของสมาชิกภายในองค์กรเพื่อให้วิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นนั้น ดำเนินไปเป็นผลสำเร็จ นั่นคือเป็นการรวมพลังเพื่อบรรลุสภาพการณ์ในอนาคตที่ปรารถนา ซึ่งเป็นการปรับปรุงองค์กรให้ดีขึ้นหรือให้มีความเป็นเลิศ

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2536 : 49) กล่าวว่าผู้นำจะต้องปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ เป็นการนำวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นไปสู่การปฏิบัติจริง ผู้นำต้องพัฒนาตนเองให้มีความสามารถใน 5 ด้าน ดังต่อไปนี้ ทักษะในการบริหารการเปลี่ยนแปลง ทักษะในการทำงานกับคน ทักษะในการสร้างแรงจูงใจ ทักษะในการมอบหมายงานและทักษะในการปรับโครงสร้าง

พัฒนกิจ โกัญญาท (2542 : 25) ได้ให้ความหมายของการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ว่าบุคคลที่เป็นผู้บริหารถึงแม้จะมีการสร้างวิสัยทัศน์และสามารถเผยแพร่วิสัยทัศน์ให้เข้าใจและ ต้องการให้เกิดผลกับองค์กรแล้วจะต้องมีการนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติด้วย โดยมีการดำเนินการสู่การปฏิบัติดังนี้

1. จัดทำแผนการแปลงวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ โดยมีรายละเอียดของแผนแต่ละด้านชัดเจน สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ ทั้งด้านเป้าหมาย แผนงาน โครงการและการดำเนินการที่จะรองรับกับวิสัยทัศน์
2. มีการจัดโครงการดำเนินการที่เหมาะสมกับองค์กร รวมถึงอาจจะต้องมีการจัดสรรทรัพยากรด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ
3. ปรับปรุงบุคลากรให้เหมาะสมกับวิสัยทัศน์ เช่น ต้องมีการฝึกอบรมและมีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ มีการจัดหาบุคลากรใหม่เพิ่มเพื่อให้มีการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ใหม่ได้
4. กำหนดตัวชี้วัดการดำเนินการด้านต่าง ๆ ตามวิสัยทัศน์ใหม่และตามแนวทางการประเมิน รวมถึงการจะอย่างไรให้บรรลุวิสัยทัศน์นั้น
5. มีขั้นตอนในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ในแต่ละงาน ควรจะได้รับการดำเนินการอย่างจริงจัง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541: 102) กล่าวว่า การนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติตามวิสัยทัศน์จะบรรลุผลเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถทางการบริหารของผู้บริหารองค์กร โดยเฉพาะการมีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ การเป็นผู้สื่อสารที่ดี และความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้ที่มีลักษณะต่าง ๆ ได้ทุกสถานการณ์

สุจารี ศรีถนอม (2551: 166) ได้เสนอแนะว่าผู้บริหารควรจะนำวิสัยทัศน์เข้าไปผสมผสาน โครงสร้าง นโยบาย เป้าหมาย แผนงาน โครงการและงานประจำวันเพื่อให้วิสัยทัศน์ได้รับการ ปฏิบัติไปพร้อมกับสิ่งเหล่านั้น

บรอน (Braun. 1991 : 159 ; อ้างถึงในชัยยุทธ ภูสันต์. 2550 : 25) ได้อธิบายไว้ว่า การ ปฏิบัติตามวิสัยทัศน์เป็นการนำวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นไปสู่การปฏิบัติที่แท้จริง โดยความร่วมมือทุ่มทุน กำลังกาย ความคิดและความพยายามของสมาชิกภายในองค์กรเพื่อให้วิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นนั้นดำเนิน ไปอย่างมีผลสำเร็จ นั่นคือการรวมพลังเพื่อบรรลุสภาพการณ์ในอนาคตที่ปรารถนา ซึ่งเป็นการ ปรับปรุงองค์กรให้ดีขึ้นหรือมีความเป็นเลิศ

ล็อก (Locke. 1991 : 159 ; อ้างถึงในชัยยุทธ ภูสันต์. 2550 : 25) กล่าวว่าแนวทางการปฏิบัติ ตามวิสัยทัศน์ให้บรรลุผลได้ชัดเจนมีดังนี้

1. ถ่ายทอดวิสัยทัศน์ออกมาเป็นแต่ละรายการที่จะต้องปฏิบัติจริง เพื่อให้ช่องว่างระหว่าง สภาพขององค์กรในปัจจุบันกับสภาพในอนาคตขององค์กรมีความใกล้ชิดกันจนกระทั่งสามารถ บรรลุผลได้ดีที่สุด
2. จัดโครงสร้างขององค์กรให้พร้อมที่จะรับการนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติ
3. คัดเลือกบุคคลให้ทำงานเหมาะสมกับความรู้ความสามารถและพัฒนาบุคคลให้มีความ เต็มใจที่จะปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนด
4. สร้างความกระตือรือร้นในการทำงานให้เกิดแก่สมาชิก โดยการใช้อำนาจหน้าที่ตาม ระเบียบกฎเกณฑ์ การทำให้ดูเป็นแบบอย่างการสร้างให้เกิดความเชื่อในตัวเองและการกระจายอำนาจ
5. เก็บรวบรวมและศึกษาเป็นอย่างดี เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจมิให้ผิดพลาด
6. สร้างทีมงานที่ดี ให้สมาชิกได้ร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะทำให้การ ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง
7. ริเริ่มให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสนับสนุนให้มีการใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาองค์กร ไปสู่วิสัยทัศน์ที่กำหนด

สรุปการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ หมายถึงความสามารถของผู้บริหารธุรกิจที่สามารถนำ วิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติจริงได้เป็นผลสำเร็จ โดยวิธีการหลอมวิสัยทัศน์นั้นไปสู่ นโยบาย เป้าหมาย แผนงานและโครงการ

ยุทธศาสตร์ในความหมายทางการบริหาร

ความหมายยุทธศาสตร์

การนิยามหรือให้ความหมายคำว่า “ยุทธศาสตร์” เป็นปัญหาคล้ายกับการให้นิยามความหมาย ของคำศัพท์วิชาการทั่วไป กล่าวคือเราไม่สามารถนิยามความหมายของคำว่ายุทธศาสตร์ได้อย่างชัดเจน

หรือเป็นที่ยอมรับร่วมกันในทางวิชาการ แม้ว่าการนิยามหรือให้คำจำกัดความของคำว่า “ยุทธศาสตร์” ยังเป็นข้อถกเถียงกันในทางวิชาการ แต่หากพิจารณาจากการสำรวจองค์ความรู้ทางวิชาการที่ผ่านมา พบว่าความหมายของยุทธศาสตร์มีพัฒนาการจากการทหารสู่ยุทธศาสตร์ทางการบริหาร ซึ่งยุทธศาสตร์ในทางการทหารสามารถสรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์ทางการทหาร หมายถึงการเอาชนะในทางการรบ สำหรับในทางการบริหาร ยุทธศาสตร์ หมายถึงการเอาชนะทางการค้า มีรายละเอียดความหมายตามที่มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ทางการบริหาร ไว้ดังนี้

สำหรับความหมายยุทธศาสตร์ทางการบริหาร Henry Mintzberg ได้สำรวจงานเขียนทางวิชาการและการนำมาใช้ในภาคปฏิบัติ โดย Henry Mintzberg ได้ชี้ให้เห็นว่า ยุทธศาสตร์ทางการบริหาร ไม่ได้มีความหมายที่เป็นทางการเพียงความหมายเดียว แต่ได้มีการนิยามความหมายยุทธศาสตร์ทางการบริหารไว้ 5 ความหมายใหญ่ ๆ ด้วยกันหรือที่เรียกว่า Five Ps for Strategy คือ (Henry Mintzberg and et al. 1987 : 11-24)

1. ยุทธศาสตร์ในความหมายที่เป็นแผนยุทธศาสตร์ (Strategy as Plan)

การนิยามความหมายยุทธศาสตร์ในฐานะที่เป็นแผนยุทธศาสตร์นั้นจะมีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการ กล่าวคือ

1.1 ยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดกิจกรรมล่วงหน้าเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

1.2 ยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นจะต้องมีเป้าหมายที่เกิดจากความมุ่งหวังและความตั้งใจ

ดังนั้นยุทธศาสตร์จึงเกี่ยวข้องกับการที่ผู้นำองค์กรพยายามที่จะสร้างทิศทางในการทำงานสำหรับองค์กรของตัวเอง

Moore (1988 : 45) นิยามว่ายุทธศาสตร์คือการออกแบบสำหรับการปฏิบัติการ โดยมีสาระสำคัญ คือการคิดก่อนทำ เป็นต้น การใช้ความหมายยุทธศาสตร์ในความหมายนี้ ในหลาย ๆ วงการ ตัวอย่างเช่น ในกรณีทางการทหารจะมองว่าแผนยุทธศาสตร์เป็นการวางแผนสำหรับการทำสงครามหรือกรณีทฤษฎีเกมส์ (Game Theory) มองว่าแผนยุทธศาสตร์เป็นแผนที่มีความสมบูรณ์ที่กำหนดทางเลือกสำหรับผู้มีส่วนร่วมจะใช้ในการตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ในกรณีวงการการจัดการมองแผนยุทธศาสตร์เป็นแผนสำหรับการบูรณาการที่มีการประมวลเนื้อหาอย่างมีเอกภาพเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์พื้นฐานของธุรกิจสำหรับนักวิชาการไทยที่นำยุทธศาสตร์ในความหมายนี้มาใช้ เช่น

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541 : 15) ได้ให้ความหมายของการบริหารเชิงกลยุทธ์ คือการวางแผน การดำเนินการและการควบคุมในแนวทางเชิงกลยุทธ์ ซึ่งจะช่วยให้การบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล จุดเน้นของการบริหารเชิงกลยุทธ์มุ่งพิจารณาในแง่ของการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่คิดค้นขึ้นมาต้องการอาศัยพื้นฐานทางการบริหารเป็นหลัก

จุลชีพ ชินวรรณโณ (2545 : 6) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ไว้ว่า ปัจจุบันยุทธศาสตร์ได้ถูกขยายความและนำไปใช้ในวงการต่าง ๆ นอกเหนือจากวงการทหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคเอกชนมีการนำแนวคิดทางยุทธศาสตร์มาใช้ทำให้ความหมายของยุทธศาสตร์ขยายความรวมถึงเรื่องเกี่ยวกับการวางแผน การปฏิบัติการอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2. ยุทธศาสตร์ในความหมายที่เป็นกลยุทธ์ (Strategy as Ploy) หมายถึง แผนที่มีลักษณะเป็นการออกอุบายเพื่อหลอกฝ่ายตรงข้ามหรือคู่แข่งกัน ดังนั้นจึงเป็นการใช้ยุทธศาสตร์ในวงการที่มีการต่อสู้แข่งขันกันโดยตรงเนื่องจากต้องมีการใช้อุบายต่าง ๆ เพื่อให้ตนหรือองค์กรได้รับผลประโยชน์ ตัวอย่างเช่น บริษัทแห่งหนึ่งอาจจะขู่ที่จะขยายกำลังการผลิตของโรงงานเพื่อสกัดบริษัทคู่แข่งไม่ให้มาสร้างโรงงานใหม่ เป็นต้น

ถ้าเปรียบเทียบยุทธศาสตร์ในความหมายที่เป็นแผนก็จะพบว่ามีลักษณะเป็นแผนทั่วไปขององค์กร (General Plan) ในขณะที่ยุทธศาสตร์ในความหมายที่เป็นกลยุทธ์จะมีลักษณะเป็นแผนที่เป็นเฉพาะเจาะจง (Specific Plan) (Henry Mintzberg and et al. 1987 : 20) กล่าวว่ายุทธศาสตร์ในความหมายนี้เป็นการนิยามที่ตั้งอยู่บนทฤษฎีเกมส์ (Game Theory) และเป็นแนวคิดที่เป็นมรดกมาจากยุทธศาสตร์ทางการทหาร เช่น แผนการจัดปราศรัยของนักการเมือง มีการกำหนดอุบายในการจัดปราศรัยโดยให้หวั่นระดมผู้คนในการจัดตั้งของตนเองมาฟังการปราศรัยเป็นจำนวนมาก เพื่อบั่นทอนกำลังขวัญของคู่แข่งเพราะการที่มีผู้เลือกตั้งมาฟังการปราศรัยเป็นจำนวนมากมีนัยว่านักการเมืองผู้นั้นได้รับการสนับสนุนจากประชาชนเป็นจำนวนมาก

พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต (2552 : 104) กล่าวว่ากลยุทธ์คือวิธีการในการปฏิบัติงานหรือกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามแผนที่ได้กำหนดไว้รวมถึงขั้นเชิงในการทำงานที่ต้องใช้สิ่งจูงใจในเชิงบวกและการสร้างภาวะกดดันต่าง ๆ และเป็นการเล่นเกมเพื่อเอาชนะฝ่ายตรงข้าม

3. ยุทธศาสตร์ในความหมายที่เป็นแบบแผน (Strategy as Pattern) หมายถึงเป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นไปที่การปฏิบัติการ (Action) เนื่องจากการนิยามยุทธศาสตร์ในฐานะที่เป็นแผนยุทธศาสตร์ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นเป็นการนิยามที่ยังไม่เพียงพอกล่าวคือ การนิยามความหมายยุทธศาสตร์ในฐานะที่เป็นแผนยุทธศาสตร์เป็นเพียงการแสดงเจตจำนง แต่การมีเพียงเจตจำนงในทางยุทธศาสตร์นั้นจะต้องทำให้บังเกิดผลที่เป็นจริงในทางปฏิบัติด้วยถึงจะถือว่าสมบูรณ์ กล่าวโดยสรุปแล้วยุทธศาสตร์ในความหมายนี้จึงเป็นเรื่องของความคงเส้นคงวาในพฤติกรรมไม่ว่าจะเป็นการจงใจหรือไม่จงใจก็ตาม

สำหรับยุทธศาสตร์ในความหมายนี้ พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต (2552 : 106) ได้ให้ความหมายว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ได้ กล่าวคือเมื่อคู่แข่งทำสิ่งใดองค์กรของตนก็จะทำตามในสิ่งเดียวกับที่คู่แข่ง เช่น เมื่อคู่แข่งลดราคาสินค้า องค์กรของตนก็จะลดราคาตาม เป็นต้น การนิยามยุทธศาสตร์ในความหมายนี้จะช่วยให้ผู้บริหารระลึกเสมอว่าแผน

หรือแนวคิดที่มีการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร อาจเป็นสิ่งที่วางเปล่า และไร้ความหมาย หากไม่มีการขับเคลื่อนในเชิงปฏิบัติหรือไม่นำพฤติกรรมในเชิงปฏิบัติมาพิจารณา รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้บริหารต้องระลึกอยู่เสมอตลอดเวลาว่า ยุทธศาสตร์ที่ไม่ตั้งใจอาจเกิดขึ้นได้เสมอระหว่างการบริหารงาน และอาจดำรงอยู่คู่ขนานกับยุทธศาสตร์ที่มีการกำหนดไว้ล่วงหน้า

4. ยุทธศาสตร์ในความหมายที่เป็นตำแหน่งขององค์กร (Strategy as Position) ยุทธศาสตร์ในความหมายนี้ หมายถึงการหาวิธีการในการที่จะวางตำแหน่งขององค์กรในสภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขัน ดังนั้นยุทธศาสตร์จึงเป็นตัวกลางระหว่างองค์กรกับสภาพแวดล้อม การใช้ยุทธศาสตร์ในความหมายนี้จึงเป็นการมององค์กรในฐานะที่เป็นองค์ประกอบ (Organism) ที่ต่อสู้เพื่อความอยู่รอดในโลกที่มีการเป็นปรปักษ์ ความไม่แน่นอน แต่ยังคงต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ดังนั้นจึงต้องมีจุดขายขององค์กรเป็นยุทธศาสตร์หลัก

ยุทธศาสตร์ในความหมายนี้มีพื้นฐานความคิดมาจากเศรษฐศาสตร์จุลภาค (Micro Economic) ที่ว่าด้วยองค์กรอุตสาหกรรมในสถานการณ์ของการจัดการธุรกิจ แนวคิดนี้จึงให้ความสำคัญต่อการใช้ตัวแบบตลาด (Market Model)

ในการนิยามความหมายของยุทธศาสตร์ในแง่ที่เป็นตำแหน่งองค์กรจึงหมายถึงการกำหนดสถานะหรือตำแหน่งของสินค้าบริการให้สอดคล้องกับลักษณะของตลาดหรือความต้องการของผู้รับบริการ สินค้าบริการที่เสนอออกไปต้องเหมาะสมกับความต้องการของลูกค้าแต่ละประเภทหรือแต่ละตลาด อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าองค์กรควรมีสถานะที่ควรสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและจะต้องดำรงอยู่ท่ามกลางการแข่งขันและความไม่แน่นอน นักคิดที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความคิดเรื่องยุทธศาสตร์ในความหมายนี้ได้แก่ ชานเดเลอร์ (Chandler) แอนซอฟฟ์ (Ansoff) และพอร์ตเตอร์ (Porter) (ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ, 2540 : 68-70)

ชานเดเลอร์ (Chandler) ได้เขียนหนังสือเรื่อง Strategy and Structure ในปี 1962 เขามองว่ายุทธศาสตร์ถือเป็นตัวขับเคลื่อนองค์กร ดังนั้นควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์ขององค์กร ก่อนการกำหนดโครงสร้างองค์กร ซึ่งเขาได้ให้ความหมายยุทธศาสตร์ไว้ว่า ยุทธศาสตร์เป็นการตัดสินใจในเป้าหมาย (Goal) และมีวัตถุประสงค์ (Objectives) ระยะยาว ส่วนโครงสร้างองค์กรจะมีบทบาทในการบริหารยุทธศาสตร์ ด้วยการกำหนดอำนาจหน้าที่และสายการบังคับบัญชา เพื่อความสำเร็จขององค์กร ขณะที่แอนซอฟฟ์ (Ansoff) นักคิดอีกท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ในหนังสือ Corporate Strategy ในปี 1965 และหนังสือ Implanting Strategic Management โดยเขามองยุทธศาสตร์ใน 2 ลักษณะด้วยกัน กล่าวคือ

ลักษณะแรกเป็นการมองยุทธศาสตร์ในแง่ของการวางแผนยุทธศาสตร์องค์กร ซึ่งจะเป็นเรื่องภายในองค์กรและเกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายขององค์กร การผลิตสินค้าและบริการที่ทันสมัย การแสวงหากลุ่มลูกค้าและตลาด การพัฒนาการผลิตสินค้าและบริการและการแสวงหาประโยชน์จากสถานการณ์ทางการตลาด

ลักษณะที่สองเป็นการมองยุทธศาสตร์ในแง่ของการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติที่ให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สำหรับนักคิดที่ได้รับการยกย่องจากกลุ่มนักธุรกิจชั้นนำของประเทศสหรัฐอเมริกาว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์ก็คือพอร์เตอร์ (Porter) พอร์เตอร์มองว่ายุทธศาสตร์เป็นเรื่องของความได้เปรียบเชิงแข่งขันที่จำเป็น ต้องคำนึงถึง จำนวนของกลุ่มแข่งทางการค้าในตลาด การเกิดขึ้นของกลุ่มแข่งรายใหม่ การเกิดขึ้นของสินค้า หรือบริการทดแทนอำนาจการต่อรองของผู้จัดส่ง (Suppliers) และลูกค้า นอกจากนี้การได้เปรียบในเชิง แข่งขันจะเกิดขึ้นได้ใน 2 กรณี คือการมีต้นทุนต่ำ (Low Cost) และการมีความแตกต่าง (Differentiation) ในสินค้าหรือบริการ

นักวิชาการไทยที่นำยุทธศาสตร์ในความหมายนี้มาใช้ เช่น

วิรัช วิรัชนิการ (2553 : 10) ได้ให้ความหมายของการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ว่า หมายถึงการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ใช้ทั้ง ศาสตร์และศิลป์ที่ลุ่มลึกหรือแบบคาย เพื่อกำหนดทิศทาง แนวทาง แผนงาน กระบวนการในการ ดำเนินงาน การควบคุมตรวจสอบและเป้าหมายที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและ สถานการณ์ พร้อมทั้งใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพใน การบริหารและเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเฉพาะของหน่วยงาน

งามตา สุขประเสริฐ (2545 : 19) ได้ให้ความหมายการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ว่าเป็น กระบวนการในการบริหารเพื่อให้บรรลุภารกิจขององค์กร อยู่บนแนวคิดที่ว่า องค์กรของเราไม่ได้ อยู่เป็นเอกเทศโดยตัวของเราเอง แต่อยู่ภายใต้บริบทของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งสภาพแวดล้อมที่มากกระทบกับองค์กรนั้น บางครั้งก็เป็นโอกาส บางครั้งก็เป็นภัยคุกคาม นอกจากนี้ องค์กรเองก็ต้องกำหนดจุดยืนขององค์กรด้วยเพื่อวางยุทธศาสตร์ให้ชัดเจนมากขึ้น

5. ยุทธศาสตร์ในความหมายที่เป็นภาพในอนาคต (Strategy as Perspective) ฐานคิดเชิง ยุทธศาสตร์ในความหมายนี้มีที่มาจาก 2 ฐานคิด ดังนี้คือ (Henry Mintzberg and et al. 1987 : 16) ฐานคิดเชิงยุทธศาสตร์ในความหมายนี้มองว่ายุทธศาสตร์เป็นเรื่องของมโนทัศน์ ซึ่งมีลักษณะเป็น นามธรรมที่มีอยู่ในใจของกลุ่มที่เกี่ยวข้องขององค์กร ดังนั้นเราจึงพบว่าไม่มีใครเลยที่จะสามารถ มองเห็นหรือสัมผัสยุทธศาสตร์ที่เป็นวัตถุได้

ฐานคิดเชิงยุทธศาสตร์อีกประการหนึ่งของยุทธศาสตร์ในความหมายนี้ก็คือ ภาพใน อนาคตเป็นสิ่งที่คนมีร่วมกัน ไม่ใช่เป็นเพียงเรื่องส่วนบุคคล ตัวอย่างของภาพในอนาคตก็นามธรรม เช่น โลกทัศน์ วัฒนธรรม อุดมการณ์หรือกระบวนทัศน์ เป็นต้น ดังนั้นองค์กรที่ใช้ยุทธศาสตร์จึงเป็น กิจกรรมที่ทำร่วมกัน (Collective Action) ภายใต้พันธกิจ (Mission) เดียวกัน จากฐานคิดเชิงยุทธศาสตร์ ทั้งสองเราจึงสามารถนิยามยุทธศาสตร์ในความหมายนี้ได้ว่า เป็นภาพในอนาคตก็นามธรรมที่เน้นความสนใจ

ในเรื่องการทบทวนและการทำกิจกรรมของคนที่มีร่วมกันในองค์กร การกำหนดยุทธศาสตร์ในฐานะที่เป็นภาพในอนาคต หมายถึงการกำหนดแนวคิดหรือค่านิยมร่วมขององค์กรเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานยึดถือเป็นแนวทางการปฏิบัติงาน ยุทธศาสตร์ในความหมายนี้ต้องสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยม วัฒนธรรม หรืออุดมการณ์ขององค์กรเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ ซึ่งจะเป็นพลังในการช่วยขับเคลื่อนภารกิจขององค์กร ยุทธศาสตร์ในความหมายนี้จึงไม่ใช่เพียงแค่การเอาชนะคู่แข่ง คู่ต่อสู้เท่านั้น แต่ยุทธศาสตร์ยังเป็นพลังในการขับเคลื่อนองค์กรผ่านการรับรู้ร่วมกันของสมาชิกในองค์กรอีกด้วย

ยุทธศาสตร์ในความหมายนี้จึงเป็นเหมือนดังเช่น Tregoe and Zimmerman ได้นิยามยุทธศาสตร์ว่าเป็น การมุ่งสู่วิสัยทัศน์ (Strategy as Vision Directed)

นักวิชาการที่นำยุทธศาสตร์ในความหมายนี้มาใช้ เช่น

สมยศ นาวิการ (2545 : 3) ได้ให้ความหมายของการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ว่า คือ กระบวนการของการกำหนดทิศทางระยะยาว การกำหนดกลยุทธ์ การดำเนินกลยุทธ์และการประเมินกลยุทธ์ขององค์กร

เสนห์ จุ้ยโต (2548 : 96) กล่าวว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์หมายถึงการบริหารหรือการจัดการองค์การในลักษณะที่มีการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและองค์การทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยทั้งนี้จะเป็นการดำเนินการหรือดำเนินนโยบายให้สอดคล้องกับโอกาสที่เปิดกว้างจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสอดคล้องกับจุดแข็ง จุดอ่อนขององค์การ การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นการบริหารอย่างมีระบบเป็นการบริหารที่จะต้องอาศัยวิสัยทัศน์ (Vision) ของผู้นำองค์การเป็นการบริหารอย่างมีการวางแผนและเป็นขั้นตอนมีการวิเคราะห์อย่างมีหลักเกณฑ์

แนวทางการศึกษาทางด้านยุทธศาสตร์

จากพัฒนาการแนวคิดทางยุทธศาสตร์จะพบว่า แนวคิดทางยุทธศาสตร์ถูกนำมาใช้ในการทหาร ที่มีเป้าหมายเพื่อการเอาชนะทางการรบเป็นหลัก และพัฒนาเรื่อยมาสู่การนำแนวคิดทางยุทธศาสตร์มาใช้ในการวางแผนของภาคธุรกิจเอกชน โดยมีเป้าหมายเพื่อการเอาชนะคู่แข่งการค้า การศึกษายุทธศาสตร์ที่ผ่านมามีพบว่า ยุทธศาสตร์ทางการทหารอาจไม่มีความแพร่หลาย เนื่องจาก การศึกษาทางการทหารนั้นเป็นเรื่องที่ไม่นิยมนำออกมาเปิดเผย เพราะจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ดังนั้นทำให้องค์ความรู้การศึกษาทางด้านยุทธศาสตร์การทหารถูกจำกัดอยู่ในวงการทหาร เท่านั้น ขณะที่การศึกษายุทธศาสตร์ทางการบริหารมีการศึกษาที่แพร่หลายกว่ายุทธศาสตร์ทางการทหาร เนื่องจากมีมหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษาที่พยายามศึกษาค้นคว้า พัฒนาการคิดเชิงยุทธศาสตร์เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางด้านยุทธศาสตร์การบริหารที่จะนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในองค์กรธุรกิจเอกชน ต่าง ๆ เพื่อแข่งขันกันในตลาดธุรกิจจึงทำให้เกิดแนวทางการศึกษาที่แพร่หลายมากกว่ายุทธศาสตร์ทางการทหาร

จากแนวทางการศึกษายุทธศาสตร์ทั้งสองแนวคิดดังกล่าว ประกอบด้วยสำนักต่าง ๆ ซึ่งรายละเอียดของแนวทางการศึกษานั้น สามารถอธิบายได้ดังนี้ (พิชาย รัตนคิดถ กูเก็ด. 2552 : 104)

1. แนวการศึกษาในเชิงปทัสถาน (Prescriptive Approach) การศึกษายุทธศาสตร์ของกลุ่มนี้เป็นรูปแบบการศึกษาที่นิยมกันมากในช่วงทศวรรษที่ 70 และทศวรรษที่ 80 และก็ยังคงนำมาใช้กันอยู่ในปัจจุบัน การศึกษาในกลุ่มนี้ประกอบด้วยสำนักคิดย่อย 3 สำนักคิด ดังนี้

1.1 สำนักคิดเรื่องการวางแผน (Planning School) สำนักคิดนี้มองการสร้างยุทธศาสตร์คือกระบวนการวางแผนที่เน้นเทคนิค (Formal Planning) นักคิดที่มีอิทธิพลของสำนักวางแผนคือ Igor Ansoff รากฐานของแนวคิดของสำนักวางแผนถูกพัฒนามาจากทฤษฎีระบบ (System Theory) และระบบเครือข่าย (Cybernetics) โดยฐานคิดของสำนักนี้เชื่อว่ายุทธศาสตร์ทำงานเหมือนเครื่องจักร ใช้การวิเคราะห์ในเชิงปริมาณและให้ความสำคัญกับปัจจัยภายนอกมากกว่าปัจจัยภายในองค์กร เช่น การให้ความสำคัญกับการผลิตสินค้าเพื่อตอบสนองต่อตลาด ยุทธศาสตร์เป็นผลผลิตจากกระบวนการจะมีลักษณะที่เป็นทางการที่มีการจัดกิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน เครื่องมือทางยุทธศาสตร์ที่นิยมคือ รายการและแผนภาพที่ใช้ในการแปลงเป้าหมายไปสู่ตัวชี้วัด มีการประเมินความร่วมมือการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ แนวคิดนี้นักวางแผนจะมีบทบาทสูงในการกำหนดยุทธศาสตร์ สำนักคิดนี้จะให้ความหมายของสถานะแวดล้อมในลักษณะที่เป็นสิ่งที่คงที่และสามารถควบคุมได้

1.2 สำนักคิดเรื่องการออกแบบองค์กร (Design School) สำนักคิดนี้มองการสร้างยุทธศาสตร์ คือกระบวนการของการสร้างแนวคิด (Conception Design) สำหรับนักคิดที่มีอิทธิพลต่อความคิดนี้ก็คือ Kenneth Andrew ยุทธศาสตร์ของสำนักออกแบบให้ความสำคัญกับการบรรลุเป้าหมาย โดยสร้างความสมดุลระหว่างปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดยมีตัวผู้นำเป็นผู้กำหนดยุทธศาสตร์ สำนักออกแบบมีความเห็นว่าผู้นำต้องเป็นผู้ที่มีความตระหนักรู้ แล้วนำไปสู่กระบวนการคิดที่ต้องวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อนภายในองค์กรการวิเคราะห์โอกาส อุปสรรคที่เกิดจากภายนอกองค์กร หรือที่รู้จักกันในนาม SWOT เป็นกรอบที่ใช้ในการวิเคราะห์ สำนักคิดนี้ได้เสนอประเด็นที่สำคัญไว้ 3 ประการ ด้วยกันคือ

1.2.1 โครงสร้างขององค์กรควรเกิดจากยุทธศาสตร์ กล่าวคือ ควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์เสียก่อน จากนั้นจึงกำหนดโครงสร้างขององค์กรให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่มี เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน

1.2.2 องค์กรขนาดใหญ่ต้องสร้างการแข่งขันขึ้นภายในองค์กร หากองค์กรขาดการแข่งขันจะทำให้องค์กรเกิดความเฉื่อยชา การแข่งขันจะนำไปสู่การมีประสิทธิภาพ

1.2.3 องค์การต้องควบคุมระบบการจัดการภายในองค์การให้เป็นไปตามเป้าหมาย ที่องค์การกำหนด ไม่ควรปล่อยให้้องค์การต้องเดินไปตามกลไกตลาดเพราะจะทำให้เราไม่สามารถ ควบคุมสถานการณ์ได้ตามที่้องค์การต้องการ

2. แนวการศึกษาเรื่องการวางตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Positioning School) สำนักคิดนี้ มองการสร้างยุทธศาสตร์ คือกระบวนการวิเคราะห์จุดเด่น (Positioning Analysis) สำนักคิดนี้มีที่มา พื้นฐานแนวคิดจากเศรษฐศาสตร์ โดยมุ่งเน้นการวางตำแหน่งที่ดีที่สุดของ้องค์การท่ามกลางความ แตกต่างหลากหลาย ทั้งนี้สำนักคิดนี้ให้ความสำคัญของเนื้อหาของยุทธศาสตร์มากกว่ากระบวนการ และจะทำการวิเคราะห์เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ทั่วไป (Generic Strategy) ที่มีความชัดเจน และผู้มี บทบาทหลักในการกำหนดยุทธศาสตร์ได้แก่ นักวิเคราะห์ (ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ, 2551 : 20)

3. แนวการศึกษาวิเคราะห์เชิงอธิบาย (Descriptive Approach) การศึกษายุทธศาสตร์ ของกลุ่มนี้เป็นรูปแบบการศึกษาที่ประกอบด้วยสำนักคิดย่อย 7 สำนักคิด ดังนี้ (Henry Mintzberg and et al. 1998 : 47 - 49)

3.1 สำนักคิดที่เน้นศึกษานวัตกรรมของ้องค์การ (Entrepreneurial School) สำนักคิดนี้ มองการสร้างยุทธศาสตร์ คือกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ของผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Vision) แนวคิดนี้จะให้ความสำคัญกับกระบวนการของยุทธศาสตร์ที่มาจากผู้นำที่เข้มแข็งและมี วิสัยทัศน์ตลอดทั้งนวัตกรรม โดยเห็นว่าสภาวะแวดล้อมของการบริหารสามารถจัดการได้และ ยุทธศาสตร์จะมีลักษณะที่จะต้องประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับวิสัยทัศน์

3.2 สำนักคิดที่เน้นการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ (Cognitive School) สำนักคิดนี้ มองการสร้างยุทธศาสตร์ คือกระบวนการรับรู้ทางความคิด (Mental/Cognitive) เป็นสำนักคิดที่มี รากฐานความคิดมาจากสาขาจิตวิทยาที่มีความเชื่อว่ามนุษย์ใช้เหตุผลที่มีสถานการณ์จำกัด (Bounded Rationality) ในการกำหนดยุทธศาสตร์จึงให้ความสำคัญทางจิตใจ (Mental) ของมนุษย์เป็นหลัก และเห็นว่าการให้เหตุผลเป็นระบบการทำงานของสมองที่จะต้องทำการวางกรอบความคิดจากข้อมูล ที่มากมายจากสภาวะแวดล้อม

3.3 สำนักคิดที่เน้นการเรียนรู้ (Learning School) สำนักคิดนี้มองการสร้างยุทธศาสตร์ คือ กระบวนการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ (Emergent Learning) มีรากฐานความคิดจากสาขาจิตวิทยา โดยเน้น การก่อตัวของยุทธศาสตร์ที่เกิดจากสิ่งที่ไม่คาดฝันและเรียนรู้ร่วมกันตลอดทั้งการสั่งสมประสบการณ์ ของคนใน้องค์การที่มีความต่อเนื่อง มิใช่การเรียนรู้ที่เป็นลักษณะเส้นตรง แต่มาโดยวิธีทิศทางที่ เน้นอน ดังนั้นสภาวะแวดล้อมจึงเป็นสิ่งที่ยากแก่การทำความเข้าใจ แนวความคิดของสำนักคิดนี้ จึงเห็นว่าการกำหนดยุทธศาสตร์ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการวางแผน ซึ่งเน้นความแน่นอนมากนัก และยุทธศาสตร์จะมีการเปลี่ยนแปลงจากการเรียนรู้

3.4 สำนักคิดว่าด้วยเรื่องอำนาจภายในองค์กร (Political School) สำนักคิดนี้มองการสร้างยุทธศาสตร์ คือกระบวนการต่อรองอำนาจ (Power Negotiation) สำนักคิดนี้เกิดจากแนวความคิดที่ก่อตัวจากความขัดแย้งและการใช้อำนาจ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดของสาขารัฐศาสตร์ สำนักคิดนี้เรียกอีกอย่างว่า สำนักคิดการเมือง (Political School) สำนักคิดนี้เชื่อว่าการก่อตัวของยุทธศาสตร์เกิดจากการเจรจาต่อรองหรือความร่วมมือในการยึดตำแหน่งที่สำคัญที่สามารถเป็นผู้กำหนดกติกาภายในองค์กรจะถูกมองรวมเป็นหน่วยเดียวภายใต้ศูนย์อำนาจที่รวมศูนย์และการรักษาไว้ซึ่งอำนาจเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการกำหนดยุทธศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นผู้กำหนดกติกา (พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. 2552 : 104)

3.5 สำนักคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร (Cultural School) สำนักคิดนี้มองยุทธศาสตร์ คือ กระบวนการสะสมทางวัฒนธรรม (Collective Cultural) สำนักคิดนี้เป็นสำนักคิดที่มีรากฐานความคิดจากมานุษยวิทยา (Anthropology) จะเน้นการก่อตัวของยุทธศาสตร์ที่เกิดจากกระบวนการของความร่วมมือที่จะสร้างมุมมองร่วมขององค์กร (Collective Perspective) เพื่อให้เกิดอุดมการณ์และค่านิยมร่วมกันโดยมีความเชื่อว่าการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อยุทธศาสตร์และวิธีการดำเนินงานที่ได้กำหนดขึ้นได้กลายเป็นวัฒนธรรมขององค์กร (ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ. 2551 : 21)

3.6 สำนักคิดที่เน้นสภาพแวดล้อมขององค์กร (Environmental School) สำนักคิดนี้มองยุทธศาสตร์ คือกระบวนการปรับตัวทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Reaction) สำนักคิดนี้มีฐานคิดบนความเชื่อว่าการก่อตัวของยุทธศาสตร์มีลักษณะเป็นเชิงความพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อม ดังนั้นในสำนักคิดนี้จึงให้ความสำคัญต่อสภาวะแวดล้อมว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ ส่วนความเป็นผู้นำขององค์กรนั้น ไม่มีบทบาทที่สำคัญ ดังนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์จึงไม่มีความแน่นอนและไม่มีความเดียวที่สุด (One Best Way) เพราะไม่สามารถควบคุมหรือมีวิธีการในการหยุดยั้งสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ (Henry Mintzberg and et al. 1998 : 48 - 49)

3.7 สำนักคิดที่เน้นการเปลี่ยนรูปองค์กร (Configuration School) สำนักคิดนี้มองยุทธศาสตร์ คือกระบวนการเปลี่ยนแปลงระบบ (Transformation) สำนักคิดนี้มีฐานคิดที่ว่าหากองค์กรที่มีลักษณะเฉพาะตัว มีภาวะที่ถูกรบกวนก็จะมีการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเปลี่ยนรูปไปสู่อีกลักษณะหนึ่งและองค์กรจะคงรูปอยู่ในลักษณะที่เปลี่ยนรูปได้ในระยะหนึ่ง แต่เมื่อมีภาวะที่ถูกรบกวนก็จะมีการเปลี่ยนรูปไปอีกไม่มีที่สิ้นสุด

การกำหนดยุทธศาสตร์ในรูปแบบนี้จะเน้นเรื่องการคงไว้ซึ่งลักษณะเฉพาะตัวขององค์กรให้ได้และเน้นเรื่องการปรับตัวให้สามารถดำรงอยู่ได้หากมีภาวะรบกวน สำนักคิดนี้เป็นการผสมผสาน

รูปแบบต่าง ๆ ของการก่อตัวของยุทธศาสตร์สองกลุ่มแรกดังกล่าวข้างต้น มาใช้เป็นกรณีเพื่อให้เกิดกระบวนการที่เหมาะสมกับกรณีเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (ไพบุลย์ โพธิ์สุวรรณ. 2551 : 22)

ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาเทศบาลตำบลปากน้ำประแส

วิสัยทัศน์เทศบาลตำบลปากน้ำประแส “ประแสเมืองน่าอยู่ นาท่องเที่ยว”

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลปากน้ำประแสเกี่ยวกับเมืองน่าอยู่ เทศบาลตำบลปากน้ำประแสได้จัดทำยุทธศาสตร์เมืองน่าอยู่ นาท่องเที่ยว โดยเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์อื่นเข้าด้วยกัน ทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย (เทศบาลตำบลปากน้ำประแส. 2555 : 9)

1. ยุทธศาสตร์ด้านเมืองน่าอยู่ นาท่องเที่ยว

1.1 ก่อสร้าง ปรับปรุง ซ่อมแซมและบำรุงรักษาสาธารณูปโภค สาธารณูปการและโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ให้เพียงพอและทั่วถึง

1.2 ก่อสร้าง ปรับปรุง ซ่อมแซมและบำรุงรักษาภูมิทัศน์ สถานที่พักผ่อนและสถานที่ออกกำลังกาย ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส

1.3 จัดวางระบบผังเมืองรวม พร้อมทั้งจัดให้มีระบบการคมนาคมขนส่งที่เหมาะสม ประสานงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อพัฒนาระบบโครงข่ายถนนให้เชื่อมโยงระหว่างชุมชนปากน้ำประแสกับถนนสายหลักหรือแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง พร้อมสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวระหว่างกลุ่มและแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาล

1.4 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมให้ได้มาตรฐาน เช่น ศาลกรมหลวงฯ เรือรบหลวงประแส ชายหาดประแส ชายหาดแหลมสน บ้านเรือนสมัยเก่า วัดสมมติเทพฐาปนาราม ต้นตะเคียน 100 ปี ป่าชายเลน ฯลฯ สร้างแหล่งท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ ๆ (แหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ เช่น สวนสนุก หอคอย ฯลฯ และรูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ ๆ เช่น พายเรือแคนู จักรยานชมธรรมชาติ ฯลฯ)

1.5 อนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันเก่าแก่ให้เป็นที่ยึดเหนี่ยว เช่น ประเพณีทอดผ้าป่ากลางน้ำ ฯลฯ

1.6 พัฒนาศูนย์การเรียนรู้รองรับการท่องเที่ยวและสร้างจิตสำนึกในการเป็นเจ้าบ้านที่ดี พร้อมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว

2. ยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจชุมชน

2.1 พัฒนาและสนับสนุนให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างอาชีพใหม่และพัฒนาอาชีพเดิมให้เข้มแข็งและแข่งขันได้ เช่น การจัดทำผลิตภัณฑ์ชุมชนแบบครบวงจรและวิสาหกิจชุมชน ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ฯลฯ

2.2 เสริมสร้างและสนับสนุนให้ประชาชนมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งพาตนเองนำไปสู่การเป็นชุมชนเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ

2.3 สร้างและส่งเสริมให้มีสถานที่จำหน่ายสินค้าและอาหารใหม่ ๆ พร้อมพัฒนาสถานที่จำหน่ายสินค้าและอาหารเดิม

2.4 สนับสนุนและจัดหาแหล่งเงินทุนและช่องทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

2.5 จัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาด เช่น จัดมหกรรมอาหารทะเล ฯลฯ

3. ยุทธศาสตร์ด้านทรัพยากรมนุษย์

3.1 เสริมสร้างและสนับสนุนการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โครงการอาหารกลางวัน – อาหารเสริม (นม) ฯลฯ

3.2 เสริมสร้างและสนับสนุนให้ประชาชนเรียนรู้ตลอดชีวิตและสามารถเข้าถึงความรู้ได้โดยง่าย เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต วิทยุชุมชน เคเบิลทีวี จัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ แก่คณะกรรมการชุมชน ฯลฯ

3.3 ส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา การมีคุณธรรม จริยธรรมและการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การจัดกิจกรรมวันสำคัญของชาติ ฯลฯ

3.4 เสริมสร้างและสนับสนุนให้ประชาชนผู้ด้อยโอกาสมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่น การสงเคราะห์ผู้พิการ ผู้สูงอายุ การฝึกอบรมอาชีพ ฯลฯ

3.5 เสริมสร้างและสนับสนุนให้ประชาชนมีสุขอนามัยที่ดีอย่างครบวงจร ตั้งแต่การส่งเสริม การป้องกัน การแก้ไขและการรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ เช่น การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของสถานอนามัย ฯลฯ

4. ยุทธศาสตร์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.1 อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทุกประเภทให้สมดุลและยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน หน่วยงานเอกชน หน่วยงานราชการและองค์กรอิสระ

4.2 พัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อลดมลพิษต่าง ๆ เช่น ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบกำจัดขยะ ฯลฯ และควบคุมกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.3 พัฒนาสื่อและจัดกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจและสร้างจิตสำนึกพร้อมตระหนักถึงความสำคัญและบทลงโทษในการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทุกประเภท เช่น การจัดโครงการประหยัดพลังงาน ฯลฯ

5. ยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัย

5.1 สร้างเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างระบบรักษาความปลอดภัยให้ชุมชนปากน้ำประแสมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปลอดภัยเสพติด ปลอดภัยยาพิษ เช่น การรณรงค์ป้องกันสารเสพติดในชุมชน อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ฯลฯ

5.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส เช่น สถานีตำรวจ ฯลฯ

5.3 ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและยาเสพติดทุกประเภท โดยมุ่งเน้นการจัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยในชุมชนและใช้เทคโนโลยีในการป้องกันเหตุ เช่น ติดตั้งทีวีวงจรปิด (CCTV) การจัดให้มีป้อมยาม ฯลฯ

5.4 สร้างเสริมและสนับสนุนการลดอุบัติเหตุในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส เช่น การรณรงค์ให้ประชาชนเคารพกฎจราจร การจัดให้มีสัญญาณไฟจราจร จัดให้มีกระจกโค้ง ฯลฯ

5.5 สร้างเสริมและสนับสนุนระบบป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และอุบัติภัยอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง

6. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการและอำนวยการ

6.1 ส่งเสริมและพัฒนาขีดความสามารถในการให้บริการประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ศูนย์บริการร่วมการลดขั้นตอนการให้บริการประชาชนในรูปแบบ One Stop Service ฯลฯ

6.2 สร้างเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) การนำเทคนิคการบริหารจัดการสมัยใหม่มาใช้ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลปากน้ำประแส เช่น Balanced Score Card, Six Sigma, Learning Organization ฯลฯ

6.3 สร้างเสริมและสนับสนุนให้เทศบาลตำบลปากน้ำประแสมีการบริหารจัดการที่ดีภายใต้หลักธรรมาภิบาล โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

6.4 ส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกระดับอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านความรู้ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรม เช่น การเป็นข้าราชการตามรอยพระยุคลบาท ฯลฯ

6.5 จัดหางบประมาณให้เพียงพอ โดยการหาแหล่งงบประมาณจากหน่วยงาน องค์กร หรือสถาบันการเงินอื่น ๆ และจัดหารายได้เพิ่มจากกิจการต่าง ๆ เช่น จัดให้มีเทศพาณิชย์ พร้อมลดภาระค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรลง โดยการจ้างเอกชนดำเนินการมากขึ้น

6.6 จัดหาและปรับปรุงอาคาร สถานที่ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานให้ทันสมัยและเพียงพอ

ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน

ความหมายของการมีส่วนร่วม

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2557 : 6-7) ให้ความหมายและหลักการสำคัญเรื่องนโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาว่า หมายถึงกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมชักนำและสร้างโอกาสให้ประชาชนทั้งรูปส่วนบุคคล กลุ่มชน ชุมชน สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน

วรุณี วัชรเสวี (2544 : 37) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึงการมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

สมชัย ศิริสมบัติ (2545 : 6) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในท้องถิ่นว่า หมายถึงกระบวนการที่สมาชิกของชุมชนที่กระทำการออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกันที่จะแสดงให้เห็นความต้องการร่วม ความสนใจร่วมมี ความต้องการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองหรือดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจมิดิชน ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมหรือการดำเนินงานกันเพื่อให้อิทธิพลต่อรองอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ การปรับปรุงสถานภาพทางสังคมในกลุ่มชุมชน

เงื่อนไขการมีส่วนร่วม

บารมี เลิศไพศาล (2542 : 20) กล่าวถึงเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมว่าจะต้องประกอบด้วย ปัจจัยต่าง ๆ อย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม (Freedom to Participation)
2. ประชาชนสามารถที่จะมีส่วนร่วม (Ability to Participation)
3. ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม (Willingness to Participation)

ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไข ดังนี้

1. ประชาชนต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วมกิจกรรมและร่วมให้เหมาะสมกับสถานการณ์
2. ประชาชนต้องไม่เสียเงินทอง ค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมมากเกินไปจนกว่าผลตอบแทนที่เขาประเมินว่าจะได้รับ
3. ประชาชนต้องมีความสนใจที่จะสัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมนั้น
4. ประชาชนต้องสามารถสื่อสารรู้เรื่องกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
5. ประชาชนต้องไม่รู้สึกกระทบกระเทือนต่อตำแหน่ง หน้าที่หรือสถานการณ์ทางสังคม

หากจะมีส่วนร่วม

ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2525 : 11) ได้แบ่งขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นคว้าหาปัญหาและหาสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

รูปแบบการมีส่วนร่วม

งามตา สุขประเสริฐ (2545 : 22) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วม จำนวน 10 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมประชุม (Attendance at Meeting)
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน (Financial Contribution)
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ (Membership on Committees)
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ (Position of Leadership)
5. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์ (Interviewer)
6. การมีส่วนร่วมผู้ชักชวน (Solicitor)
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค (Customers)
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม (Entrepreneur)
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงานหรือเป็นลูกจ้าง (Employee)
10. การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ (Material Contribution)

ทฤษฎีเกี่ยวกับเมือง

ทฤษฎีเกี่ยวกับเมืองในที่นี้จะพิจารณาดังนี้ (สราวุธ อมรรธรรมสิน. 2545 : 18)

ทฤษฎีรูปดาว

การขยายตัวของเมืองนั้นเกิดมาจากบริเวณศูนย์กลางของเมืองที่เป็นศูนย์กลางของเส้นทางคมนาคมสายหลักของเมือง อิทธิพลของเส้นทางคมนาคมจะมีผลทำให้เมืองขยายตัวออกไปตามเส้นทางรถยนต์ รถได้ดินและรถไฟ ประชาชนส่วนใหญ่จะนิยมอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่นบริเวณใกล้เคียงกับเส้นทางคมนาคมดังกล่าว ในระยะที่สามารถเดินทางไปถึงได้สะดวก ต่อมาภายในเมืองได้มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมดีขึ้น ประชาชนภายในเมืองนิยมใช้รถยนต์กันมากขึ้น พื้นที่ว่างที่อยู่ระหว่างเส้นทางคมนาคมก็จะมีประชาชนเข้าไปอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่นมากขึ้น พื้นที่ว่างดังกล่าวเชื่อมต่อกันเป็นพื้นที่เดียวกัน

ทฤษฎีวงแหวน

การขยายตัวของเมืองจะมีลักษณะเป็นรูปวงแหวน เป็นรัศมีวงกลมต่อเนื่องจากเขตศูนย์กลางและแบ่งพื้นที่ของเมืองออกเป็น 5 เขต ดังนี้

เขตที่ 1 เป็นเขตศูนย์กลางธุรกิจ ประกอบด้วยร้านค้า ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ โรงแรม ธนาคารและสำนักงานทางเศรษฐกิจ การปกครอง กฎหมาย เป็นต้น เป็นเขตที่มีคนหนาแน่นเวลากลางวันเพื่อทำธุรกิจและงานตามหน่วยงานต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะพักอาศัยอยู่เขตรอบนอก

เขตที่ 2 เป็นศูนย์กลางการขนส่ง รวมทั้งเป็นย่านโรงงานอุตสาหกรรมเก่า ๆ เป็นเขตที่มีปัญหาสังคมมาก เช่น มีอัตราการก่ออาชญากรรมสูง เป็นกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำที่อพยพมาจากชนบท แต่เมื่อคนกลุ่มนี้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นก็จะย้ายไปอยู่ในที่แห่งใหม่

เขตที่ 3 เป็นเขตที่อยู่อาศัยของกรรมกรและผู้ใช้แรงงานที่ย้ายออกมาจากเขตศูนย์กลาง การขนส่ง สภาพที่อยู่อาศัยของคนในเขตนี้จะมีสภาพดีกว่าคนที่อาศัยอยู่ในเขตศูนย์กลาง การขนส่ง บ้านเรือนจะปลูกอยู่ในระยะห่างกัน ไม่ชิดติดกัน

เขตที่ 4 เป็นเขตชนชั้นกลาง มีที่พักอาศัยประเภทห้องชุด โรงแรม บ้านเดี่ยว ผู้อาศัยอยู่ในเขตนี้ส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลาง เจ้าของธุรกิจขนาดเล็ก ผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ รวมถึงผู้บริหารระดับกลาง

ทฤษฎีเดี่ยววงกลม

รูปแบบของการขยายตัวของเมืองจะเหมือนกับเลี้ยววงกลมหรือขนมพายและในแต่ละเมือง จะพบว่าการขยายตัวของเมืองออกไปยังพื้นที่ด้านนอกจะเป็นรูปเลี้ยววงกลมหนึ่งเลี้ยววงกลมหรือมากกว่าหนึ่งเลี้ยววงกลมและการขยายตัวของเมืองจะมีลักษณะดังนี้

1. การขยายตัวของเมืองจะขยายออกไปตามเส้นทางการคมนาคมขนส่งที่เชื่อมไปยังศูนย์กลางทางการค้าและที่อยู่อาศัยบริเวณอื่น ๆ
2. การขยายตัวของเมืองจะขยายออกไปตามพื้นที่สูงและแม่น้ำลำคลอง ในเขตพัฒนาอุตสาหกรรม
3. การขยายตัวของเมืองจะขยายออกไปตามที่อยู่อาศัยของชุมชนชั้นสูงของสังคม ห้องพักราคาสูงมักจะเกิดขึ้นบริเวณย่านธุรกิจใกล้ ๆ กับเขตที่อยู่อาศัยเก่า
4. เขตที่อยู่อาศัยค่าเช่าราคาสูงจะตั้งอยู่ติดกับเขตที่อยู่อาศัยค่าเช่าราคาปานกลาง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจองค์ความรู้ทางด้านผลการศึกษาที่ตรงหรือใกล้เคียงกับหัวข้อในการวิจัย พบว่า มีเอกสารงานวิจัยดังนี้

ศราวุธ อมรธรรมสิน (2545) ได้วิจัยเรื่อง วิสัยทัศน์เมืองนำอยู่ในทัศนะของชุมชน : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองรี โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีจุดสนใจเฉพาะ ผลการวิจัยพบว่า วิสัยทัศน์ทางกายภาพของเมือง พบว่าชาวหนองรีปรารถนาชีวิตแบบคนกึ่งเมืองกึ่งชนบทมากกว่าจะเป็นคนเมืองตามทัศนะกระแสหลัก ในด้านระบบนิเวศวิสัยทัศน์ของชาวหนองรียังแคบสั้นเนื่องจากคำนึงถึงแต่ระบบนิเวศที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ซึ่งแตกต่างจากวิสัยทัศน์ของกระแสหลักที่มองในทุกด้านไม่ว่าพืช สัตว์ คนและสิ่งแวดล้อมต้องอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน ด้านความเข้มแข็งของชุมชนพบว่าวิสัยทัศน์ของชาวหนองรีกว้างไกลกว่าวิสัยทัศน์ของกระแสหลักที่อยู่ในวงวิชาการที่มองในแง่การมีส่วนร่วมและการช่วยเหลือเกื้อกูลเท่านั้น แต่ชาวหนองรีมองไปไกลในสิทธิของชุมชนระหว่างคนกับป่า ในด้านสุขภาพ พบว่าวิสัยทัศน์ของชาวบ้านหนองรีเป็นแบบองค์รวมเหมือนกับวิสัยทัศน์ของกระแสหลัก คือสนใจการมีชีวิตที่มีสุขภาพกายสมบูรณ์แข็งแรง สุขภาพจิตดี สุขภาพทางวิญญาณในการเลือนับถือศาสนาและสภาพสังคมที่ปลอดภัยจากอาชญากรรมและยาเสพติด

ในด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม พบว่าชาวหนองรียังมีพื้นฐานแบบสังคมชนบท คือการอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวใหญ่มีญาติพี่น้องอยู่ในพื้นที่เดียวกันแบบสังคมไทยดั้งเดิมแบบเกษตรกรรมต่างจากวิสัยทัศน์ของกระแสหลักเน้นเศรษฐกิจแบบสมัยใหม่ และลักษณะของครอบครัวเป็นแบบครอบครัวเมืองซึ่งสะดวกในการใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ แต่ในด้านการอนุรักษ์ ประเพณี วัฒนธรรม ทั้งสองกระแสยังคงคำนึงถึงและอนุรักษ์ให้คงไว้ต่อไป ในด้านการเมือง พบว่าวิสัยทัศน์ของชาวหนองรียังคงเป็นในแบบแนวคิดผู้นำอุปถัมภ์แบบสังคมไทย คือให้ความสำคัญต่อดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารหรือผู้นำท้องถิ่นมากกว่าระบบที่จะใช้ซึ่งแตกต่างจากกระแสหลักที่ให้ความสำคัญต่อกระบวนการที่ได้มาซึ่งผู้บริหาร

จินตนา เชื้อสมบุญ (2546) ได้วิจัยเรื่อง วิสัยทัศน์ของผู้บริหารเทศบาลต่อโครงการเมื่อนำอยู่ในจังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารเทศบาลมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินงานเมื่อนำอยู่ในระดับปานกลาง ภาพรวมของวิสัยทัศน์ของผู้บริหารเทศบาลต่อการดำเนินงานเมื่อนำอยู่จังหวัดราชบุรี ควรจะมีระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานครบและสามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ภายในปี 2548 ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ประชาชนมีสุขภาพและการศึกษาดี มีการอนุรักษ์ภาษาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และมีระบบเศรษฐกิจพอเพียง ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานคือปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง

การให้ประชาชนมีส่วนร่วม การขาดความรู้ความเข้าใจและความตระหนักของประชาชนในการที่จะพัฒนาเมื่อนำอยู่ สำหรับผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์กับระดับการศึกษา ประสิทธิภาพในการทำงาน ความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในการดำเนินงานเมื่อนำอยู่สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ส่วนวิสัยทัศน์กับปัจจัยทางด้านตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษา การได้รับข่าวสาร การได้รับการอบรมความรู้ การประชุมสัมมนา การศึกษาดูงาน และความรับผิดชอบในการดำเนินงานเมื่อนำอยู่มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

กัญญนันท์ ท่าทราย (2554) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาเมื่อนำอยู่ของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยเหนือ อำเภอน้ำมะกา จังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ 1) หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนภายในเขตเทศบาลตำบลห้วยเหนือ จำนวน 311 คน 2) ฝ่ายบริหาร ฝ่ายข้าราชการประจำ สมาชิกสภาเทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน ตัวแทนชุมชน จำนวน 36 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการศึกษา คือวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร้อยละและนำเสนอผลการศึกษาโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการศึกษา คือ การวิจัยเชิงสำรวจ ผลการวิจัยพบว่า สภาพเมื่อนำอยู่ของชุมชนภายในเขตเทศบาลตำบลห้วยเหนือ อำเภอน้ำมะกา จังหวัดกาญจนบุรี สะท้อนให้เห็นว่าชุมชนห้วยเหนือเป็นชุมชนชนบท ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร จึงมีวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมคือเป็นวัฒนธรรมของ

การเอื้ออาทร มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมิติด้านเมืองธรรมาภิบาล พบว่าประชาชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและมีการรวมกลุ่มกันค่อนข้างสูง แต่ควรปรับปรุงการบริการของเทศบาลและหน่วยงานต่าง ๆ เนื่องจากมีการร้องเรียนเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ยังไม่ได้รับการสนองตอบเท่าที่ควรและการได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ล่าช้า แต่ในขณะเดียวกันชุมชนห้วยเหนียวได้รับผลจากแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จึงให้ชุมชนห้วยเหนียวมุ่งสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและเกิดช่องว่างขึ้น โดยพบว่ามิติด้านเมืองปลอดภัยยังมีปัญหาการว่างงาน ยาเสพติด การลักขโมย การขยายเขตเมืองและการเคลื่อนย้ายแรงงาน จากการมีโรงงานมากขึ้น ทำให้มิติด้านเมืองสะอาด ยังมีปัญหาความไม่สะอาดตามถนนหนทางและสถานที่สาธารณะ ความสกปรกและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเรือนและที่อยู่อาศัย มิติด้านเมืองคุณภาพชีวิต ประชาชนส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตค่อนข้างดี แต่จะมีบางส่วนที่ไม่พอใจเกี่ยวกับการว่างงาน การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย มีฝุ่นละอองและมลพิษเกิดขึ้นในชุมชนและใช้งบประมาณทางด้านสุขภาพและสังคมของประเทศยังอยู่ในระดับต่ำ คือประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศมีฐานะยากจน ค้อยการศึกษา ซึ่งเป็นตัวแปรที่วัดสถานะทางสุขภาพ เพราะทำให้ทราบถึงสภาวะสุขภาพได้เป็นอย่างดี นำไปสู่สภาวะสุขภาพของบุคคลหรือชุมชน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองน่าอยู่ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง เป็นการศึกษาความเป็นเมืองน่าอยู่และศึกษาการนำยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่ความเป็นเมืองน่าอยู่มาปฏิบัติในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลปากน้ำประแส ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางปรับปรุงยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่ความเป็นเมืองน่าอยู่ของเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง ดังนั้นบทที่ 3 ของการวิจัยจะนำเสนอรายละเอียดวิธีการดำเนินงานวิจัยใน 3 หัวข้อหลักคือ

1. การวิจัยเชิงสำรวจ
 - 1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล
2. การสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ
 - 2.1 การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส จำนวน 5,137 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กำหนดกลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส เป็นผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1973 : 125) ที่อยู่ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง กำหนดให้มีความเท่ากับ 0.05 โดยคำนวณสูตรดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

- เมื่อ
- | | | |
|---|-----|---|
| n | คือ | จำนวนตัวอย่าง หรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง |
| N | คือ | จำนวนหน่วยทั้งหมดหรือขนาดของประชากรทั้งหมด 5,137 คน |
| e | คือ | ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง 0.05 |

$$\begin{aligned}
 \text{จะได้ } n &= \frac{5,137}{1 + (5,137 \times (0.05)^2)} \\
 &= \frac{5,137}{13.8425} \\
 &= 371
 \end{aligned}$$

เพราะฉะนั้น จำนวนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 371 คน เมื่อได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการแบ่งกลุ่มตัวอย่างแยกตามรายชุมชนด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Random Sampling) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามชุมชน} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละชุมชน}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามชุมชน

ชื่อชุมชน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนตัวอย่าง (คน)
ตลาดดอนล่าง	1,042	75
ตลาดดอนบน	1,267	92
ดอนมะกอกล่าง	459	33
นาซา	593	43
แหลมสน	580	42
แสมผู้	358	26
ตลาดดอนกลาง	838	61

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามเกี่ยวกับการสร้างวิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่และยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดระยอง โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบเลือกตอบข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะที่อาศัยอยู่ในตำบลปากน้ำประแส

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นด้านวิสัยทัศน์เกี่ยวกับเมืองน่าอยู่

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา ให้ท่านตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขข้อความให้มีเนื้อหาตรงกับกรอบความคิดที่จะทำการศึกษา จากนั้นได้นำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำแบบสอบถามแจกให้ประชาชนในตำบลปากน้ำประแส จำนวน 371 ชุด ของกลุ่มตัวอย่าง
2. มีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นตัวอย่าง ก่อน 30 ชุด
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ลงสนามเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้เวลาสัมภาษณ์และเก็บแบบสอบถามประมาณ 10 วัน ๆ ละ 40-50 ชุด
4. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 341 ชุด คิดเป็น 100 % และได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามซึ่งมีความสมบูรณ์ทุกฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ตัวแปรส่วนบุคคลจะใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา โดยการนำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) คำนวณเป็นค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางความเรียง
2. การวิเคราะห์ตัวแปรต้นหรือตัวแปรตามจะใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา โดยนำเสนอในรูปแบบของ ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้เป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย สำหรับการวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของผู้ตอบแบบสอบถาม สร้างขึ้นตามลักษณะการสร้างแบบวัดทัศนคติที่เรียกว่า Likert Scale โดยมีตัวเลือกแบบตอบ 5 ระดับ โดยในแต่ละระดับกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนนระดับการมีส่วนร่วม

ระดับคะแนน

ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

5

ระดับการมีส่วนร่วมมาก

4

ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

3

ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

2

ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

1

ในการตีความตัวแปรโดยใช้ค่าเฉลี่ย จะแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	การตีความ
คะแนนระหว่าง 4.50 – 5.00	มากที่สุด
คะแนนระหว่าง 3.50 – 4.49	มาก
คะแนนระหว่าง 2.50 – 3.49	ปานกลาง
คะแนนระหว่าง 1.50 – 2.49	น้อย
คะแนนระหว่าง 1.00 – 1.49	น้อยที่สุด

การวิจัยเชิงคุณภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้วิธีการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร เอกสารที่จะใช้ในการวิจัยนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 เอกสารชั้นต้น (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส รายงานการประชุมประชาคม

1.2 เอกสารชั้นรอง (Secondary Data) เป็นเอกสารที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ คือ บทความวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ วิธีการสัมภาษณ์ที่จะใช้ในการวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - structured or Guided Interview) โดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นเครื่องมือในรูปแบบต่าง ๆ คือ

2.1 การสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group Interview) เป็นรูปแบบที่ใช้แนวการสัมภาษณ์กลุ่มในการวิเคราะห์ชุมชน(ตามภาคผนวก)โดยอาศัยผู้ให้ข้อมูลหลากหลายในชุมชน ได้แก่

2.1.1 ประชาชนในหมู่ที่ 1 ตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

2.1.2 ประชาชนในหมู่ที่ 2 ตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

2.1.3 ประชาชนในหมู่ที่ 3 ตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

2.1.4 ประชาชนในหมู่ที่ 4 ตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

2.1.5 ประชาชนในหมู่ที่ 6 ตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

2.1.6 ประชาชนในหมู่ที่ 7 ตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

2.1.7 ประชาชนในหมู่ที่ 8 ตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

2.2 การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการใช้แนวสัมภาษณ์เจาะลึก (ตามภาคผนวก) โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ (Key-informants)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจะใช้การตีความข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อเพิ่มเติมคำอธิบายตารางจากการสำรวจให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องการเมืองในภาพรวมของอำเภอมะขาม และเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งนักการเมืองรวมไปถึงผู้ที่ฝักฝ่ายเรื่องการเมืองกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม

การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) บางครั้งเรียกกันว่าการสังเกตภาคสนาม (Field Observation) การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม หมายถึงการที่นักวิจัยหรือผู้สังเกตการณ์เข้าไปร่วมกิจกรรม หรือเข้าไปใช้ชีวิตร่วมในกลุ่มที่ศึกษา ผู้วิจัยอาจแสดงตน เป็นสมาชิกของกลุ่มหรือไม่แสดงตัวก็ได้ ผู้วิจัยไม่เพียงแต่รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มที่ศึกษาเท่านั้น หากจะเข้าร่วมกับกลุ่มหรือองค์กรที่ตนศึกษา นักวิจัยจะเข้าไปร่วมในกลุ่มที่ตนศึกษามาน้อยเท่าใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและจะต้องเข้าไปด้วยความระมัดระวัง ไม่ควรจะไปใกล้ชิดผู้สังเกตมากเกินไปหรือพยายามที่จะมีอิทธิพลเหนือสมาชิกในกลุ่มไม่ว่าทางใดการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมจะประกอบไปด้วยกระบวนการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ การสังเกต การซักถามและการจดบันทึก นอกเหนือไปจากการเฝ้าดูแล้วผู้วิจัยสามารถที่จะซักถามบางสิ่งบางอย่างที่ไม่อาจเข้าใจได้จากการสังเกต โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความหมายหรือสัญลักษณ์ การซักถามถือว่าเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ หลังจากนั้นจึงทำการจดบันทึกข้อมูลการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมจะเป็นรูปแบบการเก็บข้อมูลเสริมวิธีการอื่น ๆ โดยใช้ ในกระบวนการสังเกต เช่น การเข้าร่วมพูดคุยเรื่องเมืองน่าอยู่ในระดับตำบล เป็นต้น

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษานำเสนอผลการวิจัยเรื่องการสร้างวิสัยทัศน์เมื่อนำอยู่และยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์
2. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์

$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
p	แทน	ความน่าจะเป็นของค่าสถิติ
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยเสนอเป็นตอน ๆ ดังนี้
ตอนที่ 1 บริบทพื้นที่ตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความต้องการของประชาชนต่อวิสัยทัศน์เมื่อนำอยู่ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง

ตอนที่ 4 ผลการศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชนเกี่ยวกับเมื่อนำอยู่ในเขตเทศบาลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง ในการบรรลุการเป็นเมื่อนำอยู่ของประแส

ตอนที่ 5 มาตรการขับเคลื่อนเมื่อนำอยู่ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 บริบทพื้นที่ตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง

บริบททางด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชน

ปัจจุบันตำบลปากน้ำประแส มีเนื้อที่ 3,037.50 ไร่ หรือคิดเป็นพื้นที่ 4.866 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอกะเลง อาณาเขตติดต่อ ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลคลองปูน ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลพังราด ทิศใต้ติดต่อแม่น้ำประแสเชื่อมต่อกับอ่าวไทย ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลเนินฆ้อ ตำบลปากน้ำประแสแบ่งเขตการปกครองเป็น 7 หมู่บ้าน คือ ม.1, ม.2, ม.6, ม.7 และ ม.8 อยู่ในเขตการปกครองเทศบาลตำบลปากน้ำประแสทั้งหมด ส่วน ม.3 และ ม.4 มีพื้นที่บางส่วนอยู่ในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองปูนและอยู่ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส บ้านเรือนส่วนใหญ่จะสร้างอยู่ริมน้ำ และนอกจากนี้ก็จะกระจายตัวตามเส้นทางคมนาคมสายหลัก เช่น ริมถนนเฉลิมบูรพาชลทิต ถนนเฉลิมบูรพาชลทิต 16 และถนนเฉลิมบูรพาชลทิต 20 เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการขยายตัวของชุมชนมากขึ้น ชาวตำบลปากน้ำประแสส่วนใหญ่มีอาชีพประมง ค้าขายและรับจ้างทั่วไป

ปากน้ำประแสเป็นชื่อของหมู่บ้าน เป็นชื่อของชุมชนเป็นชื่อของตลาดการค้าและเป็นชื่อของตำบลอันตั้งอยู่ตรงบริเวณฝั่งซ้ายของแม่น้ำประแสออกสู่ทะเลในอ่าวไทยกับคำว่า “ประแส” นั้นเป็นชื่อของเรือรบหลวงชนิดเรือฟริเกต ซึ่งตามข้อบังคับและแบบธรรมเนียมของกองทัพเรือจะตั้งชื่อตามแม่น้ำสำคัญ เช่น เจ้าพระยา ทำจีน คือ “เรือรบหลวงประแส” ซึ่งเป็นการตั้งชื่อตามแม่น้ำประแสและเรือรบหลวงนี้ได้เคยผ่านราชการสงครามประเทศเกาหลีมาแล้ว โดยเฉพาะถ้าปัจจุบันนี้เป็นลำที่ 2 มีชื่อประแส อนึ่งอันชื่อว่า ปากน้ำกระแส ได้เคยพบในบันทึกพระราชกรณียกิจในการเสด็จพระราชดำเนินชายฝั่งทะเลฝั่งตะวันออกของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ทรงเรียกว่า “ปากน้ำประแส” เพราะมีเหตุที่แม่น้ำไหลมาเมื่อมาปะทะหรือพบกับกระแสน้ำที่ไหลออกมาจากคลองต่าง ๆ กระแสน้ำจะเปลี่ยนทิศทางอยู่เสมอ เช่น ตอนใกล้ปากน้ำตอนเหนือวัดคอนกอกล่าง แม่น้ำไหลลงทางทิศใต้เมื่อไหลมาถึงบริเวณได้ทำปอลงมาปะทะกับกระแสน้ำที่ไหลออกมาจากคลองเนินฆ้อ ซึ่งไหลออกเป็นทิศทางตะวันตกไปตะวันออก แม่น้ำก็เปลี่ยนทิศทางไหลไปทางตะวันออกด้วย เมื่อไหลไปทางตะวันออกได้ประมาณ 1 กิโลเมตรเศษ ๆ ถึงบริเวณแหลมเมืองปัจจุบันก็ได้พบหรือปะทะกับกระแสน้ำที่ไหลออกมาจากคลองหนองโรง ซึ่งทิศทางไหลเป็นตะวันออกมาตะวันตก กระแสน้ำก็เปลี่ยนทิศทางไหลลงทางทิศใต้ทันที เป็นระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตรจนออกทะเลในที่สุด ด้วยเหตุนี้ก็อาจจะเป็นไปได้ที่เป็นเหตุให้ทรงเห็นว่าเป็นปากน้ำประแสความเป็นมาอันเป็นที่เกิดที่ตั้งของชุมชนปากน้ำประแสนั้น ไม่มีหลักฐานให้ค้นคว้าได้ชัดเจนใน

ขณะนี้ แต่อนุมานได้ว่า ตอนสมัยกรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรีและรัตนโกสินทร์นั้น สังคมอาชีพของคนยังเป็นสังคมอาชีพเกษตร การประมงมีบ้างก็เป็นประมงน้ำจืด มีใช้ประมงทะเล การทำประมงทะเล เช่น ทำโป๊ะ จับอวน ในขณะนั้นคงยังไม่มีที่ตั้งที่อยู่อาศัยแม้จะอาศัยแม่น้ำ แต่ก็คงจะเป็นตอนบน ๆ หนึ่ง ๆ น้ำจืดทำการกสิกรรม ได้การเริ่มต้นน่าจะเป็นที่พักพิงชั่วคราวของบรรดาชาวเรือที่หลบลมหรือเข้ามาปรับแต่งซ่อมเรือในแม่น้ำก่อนชุมชนส่วนใหญ่ที่น่าที่จะอยู่ลึกเข้าไปด้านใน เพราะแม่น้ำในสมัยที่ ร.5 เสด็จพระราชดำเนินทางเรือแล้วเสด็จขึ้นประทับ ณ พลับพลารับเสด็จแหลมสนเมื่อ ร.ศ.103 (พ.ศ. 2527) นั้นยังบันทึกว่าทางเมืองได้กราบบังคมทูลว่า ด้านในยังมีบ้านเรือนอีกมาก ถ้าจะให้ประเมินผลที่จะกำหนดเวลาโดยเวลา ประมาณแล้วก็พอจะกำหนดเวลาโดยประมาณ 15 ปีเป็นอย่างน้อย คือเมื่อประมาณปี ร.ศ. 97 หรือ พ.ศ. 2412 ก็เริ่มมีชุมชนพอสมควรที่บริเวณปากน้ำ ประเพณีการคมนาคมทางทะเลพอสมควร ทั้งนี้อนุมานเอาจากประวัติของเจดีย์ที่ตั้งอยู่ ณ แหลมสนตรงที่ตั้งพลับพลารับเสด็จนั้นตามหลักฐานปรากฏว่า พระยาพดุมราชปิต รัชการเจ้าเมืองแกลงเป็นผู้ดำเนินการสร้างขึ้น ก่อนใช้รับเสด็จประมาณ 12-13 ปี การสร้างเพื่อเป็นที่หมายกำหนดหมายปากน้ำให้เป็นที่สังเกตของชาวเรือเมื่อมีการสร้างที่หมายปากน้ำให้แก่ชาวเรือ ก็หมายถึงว่าบริเวณนั้นก็ต้องมีการเดินเรือทางทะเลกันพอสมควร หมู่บ้านในแม่น้ำบริเวณปากแม่น้ำก็ต้องมีอยู่ไม่น้อยกับทั้งก่อน ร.ศ.103 หรือคิดเอาประมาณ ร.ศ. 100 (พ.ศ. 2424)

เมืองแกลงมีที่ตั้งเมืองอยู่ที่บ้านแหลมเมือง เป็นอาณาเขตใกล้ชิดติดต่อกับบ้านปากน้ำ ประแส ติดต่อไปมาสะดวก ประกอบการคมนาคมในสมัยนั้นเป็นการคมนาคมทางน้ำทางทะเล ณ ที่ปากน้ำประแสนั้นเป็นที่สะดวก มีแม่น้ำที่มีความลึกที่ปากน้ำพอที่เรือขนาดกลางจะเข้าออกได้โดยสะดวก บริเวณปากแม่น้ำไม่มีหิน มีแนวแม่น้ำที่จะลำเลียงสินค้าจากด้านพื้นที่ด้านในกว้างขวางสะดวก ชุมชนจึงมีผู้คนย้ายเข้ามาอยู่มากขึ้น คนจีนก็เข้ามาทำการค้าขายทำประมงมากขึ้น จึงเป็นชุมชนที่หลักฐานและเป็นชุมชนใหญ่ที่สุดในสมัยนั้น และสภาพของชุมชนปากน้ำประแสกับเมืองแกลงนั้นทางราชการกรุงเทพฯ คงทราบสภาพดี ทั้งนี้เพราะเมื่อเกิดกรณีพิพาท ร.ศ. 112 แล้วฝรั่งเศสได้ยึดเมืองเสียมราฐ ศรีโสภณ พระตะบอง กับเมืองเกาะกงหรือจังหวัดประจันตคีรีเขต จังหวัดคู่กับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ของไทยไปนั้น ท่านพระยาพิชัยฯ ท่านเจ้าเมืองเกาะกงหรือจังหวัดประจันตคีรีเขตของไทย มิได้รับคำสั่งให้กลับเข้ากรุงเทพฯ หรือไปรับราชการที่ไหน แต่ได้รับคำสั่งให้ตั้งนิเวศน์บ้านเรือนอพยพครอบครัวมาอยู่ที่เมืองแกลง โดยท่านได้มาตั้งนิเวศน์บ้านเรือนอยู่ ณ ปากคลองหนองโพรง ฝั่งเดียวกับตลาดปากน้ำประแส คนละฝั่งคลองกับตัวเมืองแกลง อยู่ลึกเข้าไปจากแนวปากคลองประมาณ 150-200 เมตร เช่นเดียวกับที่ท่านเจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ ผู้สำเร็จราชการเมืองพระตะบอง ซึ่งให้ตั้งนิเวศน์บ้านเรือนคอยอยู่ที่เมืองปราจีนบุรี (เทศบาลตำบลปากน้ำ ประแส. 2550 : 18)

ดังนั้นพอจะประมวลฟังได้ว่าชุมชนที่บ้านปากน้ำประแส้นั้นน่าจะเริ่มมีมาตั้งแต่ก่อน ร.ศ. 88 หรือปี พ.ศ. 249 แต่ยังคงไม่หนาแน่น สภาพสถานที่ตั้งของชุมชนปากน้ำประแสทั้งหมด ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ฝั่งซ้ายของแม่น้ำประแส (หันหน้าออกทะเล) ทางฝั่งขวามืออันเป็นเขตพื้นที่ของ ตำบลเนินฆ้อ ไม่มีบ้านคน สภาพการตั้งบ้านเรือนเป็นการตั้งบ้านเรือนเรียงรายกันไปตามแนวริมน้ำ จากเหนือบริเวณปากคลองหนองโพรงเลียบริมแม่น้ำเรื่อยไปตลอดจนถึงปากแม่น้ำ แล้วก็ข้ามไปมี บ้านเรือนที่ฝั่งแหลมสน การปลูกบ้านปลูกหันหน้าเข้าหากันมีทางเดินหรือหัวสะพานไม้คั่นกลาง ตลอดหัวจดท้าย ในสภาพเมื่อประมาณ พ.ศ. 2477 นั้น จากสะพานข้ามคลองหนองโพรง ซึ่งก็เป็น สะพานไม้ปูกระดานตามยาว 2 แผ่นเหมือนที่อื่น เป็นทางเดินดินลงมาทางใต้ ทางปากน้ำยาวประมาณ 300 เมตรเศษ ตอนนีในขณะนั้นบ้านเรือนยังมีห่าง ๆ มีที่ว่างมาก สุดทางเดินขึ้นสะพานมีคลองเล็ก ๆ เป็นสะพานทอดยาวไปประมาณ 200 เมตรเศษ จากระยะนี้จะถึงถิ่นชาวจีนเป็นย่านการค้า สภาพ บ้านเรือนจะมีหลังคาคลุมออกมาถึงสะพานและทางเดินการเดินในบริเวณนี้จึงไม่ต้องกลัวแดดแต่ ไม่คุ้มฝน ถ้าเดินตอนกลางทางเดินพอพ้นย่านคนจีนมีบ้านสองฟากเช่นเดิม อีกประมาณ 100 เมตร เศษ มีทางแยกไปวัดตะเคียนงาม ในทางนั้นมีบ้านคนบ้างประปราย เข้าทางไปประมาณ 100 เมตร ทางขวามือติดริมคลองเล็ก ๆ มีแหล่งขุดแต่งเรือมาคอยู่ด้วย ส่วนทางตลาดเมื่อตรงไปทางใต้ตาม บ้านคนเป็นสะพานไม้แล้วไปลงทางเดิน เดินไปประมาณ 50 เมตร ทางซ้ายมือจะมีทางลานกว้าง เป็นทางเข้าไปที่วัด ซึ่งใช้ได้ทั้งเล่นลิเกและฉายภาพยนตร์ตรงต่อไปก็เป็นกระดานไม้สะพาน 2 แผ่น ปูตามยาวสลับกับทางเดินสั้น ๆ จนไปสุดทางเรียกว่า “หัวโขด” ในตอนล่างนี้มีบ้านคนค่อนข้าง หนาแน่น บ้านบางที่ปลูกซ้อนกันก็มี ส่วนบริเวณแหลมเมืองยังมีบ้านเรือนตั้งอยู่ประมาณ 10 หลังคาเรือน ตรงบริเวณปากคลองหนองโพรงส่วนเลยไปทางทิศตะวันตกมีโรงสีข้าวตั้งอยู่ 1 โรง (เทศบาลตำบลปากน้ำประแส. 2550 : 20)

บริบททางด้านเศรษฐกิจชุมชน

ตลาดปากน้ำประแสเป็นตลาดใหญ่ที่สุดในเวลานั้น การค้าเป็นการค้าทั้งการขายและรับ ซื้อการขายเป็นการขายสินค้าเครื่องอุปโภคและบริโภค เครื่องมือเครื่องใช้เป็นการค้าทั้งขายและ ปลีกส่ง ตลอดจนทำการรับซื้อสินค้าพื้นเมืองและของป่าเพื่อนำส่งขาย โดยเฉพาะเช่นกรุงเทพฯ เป็นตลาดจำหน่ายอาหารสดเพราะเป็นแหล่งผลิตด้วย เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา เนื้อหมู ขนหมของคนจีน เนื้อหมูนั้นที่ตลาดปากน้ำประแสมีจำหน่ายทุกวันเพราะมีคนจีนทำการฆ่าหมูจำหน่ายถึง 2 เจ้า โดย เสียค่าธรรมเนียมขอลาขญาบัตรได้ที่บ้านกำนันไม่ต้องไปขอลงที่ว่าการอำเภอ มีโรงงานทำขนมของคนจีน มีโรงงานผลิตน้ำลิมอนเนต ชนิดจุกลูกแก้ว โรงงานผลิตน้ำลิมอนเนตนี้ต่อมามีผู้ตั้งขึ้นอีก 1 โรงเป็น 2 โรง แต่อยู่ได้ไม่นานก็หยุดกิจการ แต่การผลิตต่อมาก็ต้องเลิกเพราะมีการผลิตน้ำอัดลมด้วยขวด ชนิดมีฝาจีบ ซึ่งสะดวกกว่า เร็วกว่า แต่ต้องเริ่มลงทุนสูงกว่ามากตลอดจนทุนจัดซื้อขวดใหม่ ตลาดก็

ไม่ใหญ่พอกิจการจึงต้องเลิกไป ในตลาดมีร้านขายอาหาร ก๋วยเตี๋ยว ร้านกาแฟ ร้านขายน้ำแข็งไสใส น้ำหวาน หาบขายไอศกรีมซึ่งเรียกกันว่า ไอติม มีแม่ค้าขายขนมไทย เช่น ลอดช่อง ขายข้าวแกง ขนมหิน น้ำยาพริก ชวน้ำ ก๋วย อ้อย ถึงหน้ามะม่วงมีแม่ค้าขายข้าวเหนียวมะม่วง หน้าทุเรียนมีหาบแม่ค้า ข้าวเหนียวน้ำกะทิทุเรียน หน้าหอยปากเป็ดมีหาบแม่ค้าขายหอยปากเป็ด ซึ่งไม่เคยพบที่ไหนทำได้เหมือน มีเตาทะเลติดอวน มีคนทำแกงเผ่าขาย ส่วนอาหาร เช่น ห่อหมก และทอดมันปลานั้นแม่ค้าทำ ออกขายเป็นประจำ ส่วนอุปโภค มีโรงจันทิเหล็กอยู่ในซอยวัดตะเคียนงามและในตลาด มีร้านตัดเย็บ เสื้อผ้าทั้งของชายและหญิง มีร้านตัดผมหญิง ร้านตัดผมชาย มีร้านค้าและรับทำเครื่องทองรูปพรรณ มีวิกแสดงมหรสพ มีโรงยิมนาสติกโดยเฉพาะที่อยากให้ทราบเพื่อเตือนใจกัน ในปีประมาณ พ.ศ. 2447-2478 มีชาวญี่ปุ่นชื่อที่เราเรียกกันว่า ตาเค ชื่อเต็มไม่มีใครรู้ มีเมียไทยชื่อ แม่วอนหรือวร มาตั้งร้านรับถ่ายรูปนอกสถานที่ รับไปถ่ายถึงบ้านถึงงาน ยังเป็นการเดินทางไปตามชายหาดก็ยิ่งดี ต่อมาประมาณ ปี พ.ศ. 2482- 2483 จึงได้ย้ายกลับกรุงเทพฯ แต่เมื่อกองทัพญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกเมืองไทยเมื่อเดือนธันวาคม 2484 นั้น ปรากฏว่า “ตาเค” ช่วงถ่ายรูปใจดีของชาวปากน้ำประแสและถิ่นใกล้เคียงคือ ร้อยโทอิเคดะ แห่งกองทัพญี่ปุ่นเป็นตัวแทนกองทัพที่เข้ามาหมกตัวเพื่อตรวจสอบเพื่อรู้สภาพสถานที่ การคมนาคม หรือสิ่งที่น่าสนใจหรือหาประโยชน์ได้พร้อมกับทำแผนที่รายละเอียดไว้เพื่อประโยชน์ของกองทัพญี่ปุ่น เมื่อเคลื่อนกำลังพลเข้ามา ขอให้สั่งรวไร้การสืบความคืบหน้าของชนชาติอื่นหรือชนชาติที่ อาจจะมีการปะทะกันนั้น ชาติที่เขาเจริญเขาทำกันล่วงหน้าเป็นสิบปี ยี่สิบปี ไม่ใช่ส่งคนมาทำลับ ๆ ล่อ ๆ วันแสดงแล้วก็กลับ แม้บัดนี้จะมีการถ่ายรูปจากดาวเทียม ถ่ายรูปจากเครื่องบินตรวจการณ์สูง หรือตรวจการธรรมดาแล้วก็ตาม แต่การส่งคนเข้าไปตรวจสอบหรือดำเนินการฝังตัวอยู่ในพื้นที่ก็ยัง เป็นสิ่งจำเป็นและมีประโยชน์ ยิ่งการค้าในสมัยนั้น ผู้ค้าถ้าจะให้สะดวกจะต้องมีชื่อหรือการค้าและเพื่อ สะดวกแล้วจะต้องเป็นชื่อที่เป็นภาษาจีน ซึ่งในสมัยนั้นถือว่าเป็นภาษาการค้า ทั้งนี้เพราะคนไทยไม่ ใครมีใครค้าเฉพาะที่ตลาดปากน้ำประแสมืองค์กรกงสีของคนจีน ดำเนินการผูกขาดรับ-ส่งสินค้า ระหว่างร้านค้ากับเรือสินค้าที่วิ่งรับส่งสินค้าประจำ มีศาลเจ้าโรงเจมีการเรียรายทั้งต่อมา มีการตั้ง โรงเรียนสอนภาษาจีน แต่ตั้งอยู่ไม่นานก็เลิกกันไป

ส่วนการทำการประมงด้วยการจับปลาด้วยอวนแบบที่เรียกว่า อวนดั่งเก้นั้นเดิมเป็นแบบ ใช้เรือยนต์เป็นฐานลากเรือไล้บรรทุกอวน 2 ลำวิ่งออกหาปลา เมื่อพบปลาก็ปล่อยเรือไล้ไปทำการ วางอวนจนครบรอบแล้วเรือยนต์จึงจะเข้าไปใกล้ช่วยดึงคืนอวนกับตักปลาขึ้นเรือ จนต่อมาดัดแปลง เป็นวางเรือด้วยเรือยนต์และการวางซึ่งล่อปลานั้น เพิ่งจะเริ่มทางสมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาครก่อน ยังไม่แพร่หลายนักในปี 2480 เพราะต้องลงทุนมาก ส่วนหอยต่าง ๆ เช่น หอยนางรม หอยจับแฉก หอยอีสวน ไม่มีการเลี้ยงหาตามธรรมชาติโดยเฉพาะหอยที่มีชื่อคือ หอยหิหมูนั่น ในปี พ.ศ. 2477-2478 ไม่ต้องไปหา เอาเรือไปจอดโกยเอาเลยก็ได้ ปูม้า ห้วนน้ำขึ้น 2-3 คน จุดได้ลงชายทะเล

หาทางเอาสักพักก็จะเป็นถึง ๆ ส่วนปู่ทะเล (ปู่คำ) จุดได้ส่งหาเอาตามได้ถุนบ้านในแม่น้ำก็เหลือจะพอกิน กุ้งน้ำก็เก็บที่เช่นกันทอดแหเอาตามชายคลองก็พอกิน ส่วนแมงตะพุนนั้นแมงตะพุนถ้วยเกือบไม่มีใครแยแส เพราะแมงตะพุนใหญ่มากพวกโป๊ะนั้นบางครั้งแทบร้องไห้ เพราะแมงตะพุนเข้าไปอยู่ในโป๊ะเมไปหมดต้องใช้ไม้ขอเรือเกี่ยวออกโยนทิ้งเสียเวลาและเหนื่อยแรงกับในสมัยนั้นมีสาหร่ายทะเลที่มากากแห้งใช้เกี่ยวทำวันมีมาก ผู้ต้องการเอาเรือไปลอยลำ ค่อยโยยใส่เรือได้เลย ไม่ต้องเสียเวลาหามากมาย (เทศบาลตำบลปากน้ำประแส. 2550 : 21)

บริบททางด้านวัฒนธรรมของชุมชน

ปากน้ำประแสมีวัดพุทธศาสนา 3 วัด ตั้งอยู่ฝั่งตลาดปากน้ำประแส 1 วัดคือวัดตะเคียนงาม ตั้งอยู่ฝั่งแหลมสน 1 วัด คือวัดสมมุติเทพฐาปนาราม (วัดแหลมสน) ตั้งอยู่ที่บ้านดอนกอกกลาง 1 วัดคือวัดดอนกอกกลาง มีศาลเจ้า 3 แห่ง ศาลเจ้าโรงเจ 1 แห่ง การนับถือศาสนาประชาชนส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดนับถือพุทธศาสนา เว้นแต่คนจีนเท่านั้นที่มีได้นับถือพุทธคงไหว้เจ้าอย่างเดียว ศาสนสถานของศาสนาอื่นไม่มี ผู้ที่นับถือศาสนาอื่น ไม่มีหรือมีน้อยและไม่แสดงตนว่านับถือศาสนาอื่น ลูกคนจีนบางคนก็บวชพระในพุทธศาสนา ศาลเจ้าโรงเจ เดิมเคยมีการจัดการกินเลี้ยง กินเจ แต่ตอนหลัง ๆ หายไป ศาลเจ้าที่คนนับถือไหว้กันมากคือ ศาลเจ้าพ่อหัวโจด คนจีนนับถือกันมาก แต่ตัวเจ้าเดิมเป็นแขกถัดมาเป็นศาลเจ้าไผ่หล้า ต่อมาเป็นศาลเจ้าแขกที่กลางตลาดตอนกลาง (เทศบาลตำบลปากน้ำประแส. 2550 : 22)

วัฒนธรรมประเพณีในการทำบุญ เช่น นักขัตฤกษ์ ขอเริ่มต้นที่ตรุษจีนก่อน เพราะทุกบ้านเกี่ยวข้องกับคนได้ไหว้เจ้าทุกบ้านทุกครอบครัวมีแต่ทำขนมเทียนขนมมัดได้ไปด้วย ขนมนั้นเอาไว้แลกเปลี่ยนกันเอาไปทำบุญที่วัด แล้วก็ไปกินเลี้ยงบ้านคนจีน ครึ่งจีน เข้าทำนองตรุษโครไทยก็มาเช่นนั้น สำหรับปากน้ำประแสที่เพิ่มก็มีการเชดสิงโตไปตามบ้านต่าง ๆ ในตลาด ไม่มีเว้นไทยจีนสิงโตต้องได้รับเงินทุกบ้าน ส่วนการจุดประทัดให้ขึ้นไม่ทุกบ้านกับการเชดสิงโตพวกนี้พวกปากน้ำประแสมีเดินทางไปเชดต่างบ้านไกล ๆ ด้วย ส่วนมากไปทางเรือใบเล็กกับที่ประแสนั้นถ้าสิงโตเชดมาเจอกันก็ต้องมีการเชดสิงโตกัดกัน กิจกรรมของคนไทย วันสารท มีการกว่นกระยาสารทและไปวัดทำบุญเท่านั้น ไม่มีกิจกรรมรื่นเริงอะไรเป็นพิเศษ ตรุษไทยก็เช่นเดียวกัน คงมีแต่การไปทำบุญถวายอาหารพระที่วัดในตอนเช้าเท่านั้น ต่อมาตรุษสงกรานต์ มีการทำบุญที่วัดทำกัน 2 หรือ 3 วันแล้วก็มีการทำบุญส่งกันเป็นระยะสุดท้ายไปทำบุญส่งที่สันทรายปากแม่น้ำฝั่งประแส เรียกหัวโจด ทำบุญแล้วก็มีการเล่นเรือใบเล็ก ๆ ออกทะเลไปเป็นการส่งผิกลับบ้านหรืออย่างไรไม่รู้ แล้วก็ป็นอันจบการทำบุญ การรดน้ำ สาดน้ำนั้นเป็นที่ทราบแล้วว่าปากน้ำประแสเป็นหมู่บ้านกันดารน้ำ จึงไม่มีการสาดน้ำกันทั่วไป คงจะมีการสาดกันบ้างที่วัดเท่านั้น ในวันสงกรานต์ที่บริเวณลานวัดตอนบ่าย จะมีการเล่นสนุก เช่น ชว่งรำ มอญซ่อนผ้า สะบ้าทั้งสะบ้าทอย เบะสะบ้าล้อ ดีจับ วังแข่ง วังสามขา วังไถนา แล้งรู เป็นต้น ส่วนสะบ้า นั้นอาจจะมีการเล่นบริเวณที่มีลานที่อื่นด้วย เฉพาะสะบ้าล้อ นั้นเด็ก ๆ กับสาว ๆ บางทีก็เล่นกันบริเวณถนนทางเดินหน้าบ้าน (เทศบาลตำบลปากน้ำประแส. 2550 : 22)

ผ้าป่ากลางน้ำ ปากน้ำประแสเป็นเมืองที่ติดชายทะเลแห่งหนึ่งของจังหวัดระยองที่มีประเพณีการทอดผ้าป่าที่แปลกกว่าที่อื่น ๆ คือประเพณีทอดผ้าป่ากลางน้ำ สืบเนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพประมงต้องใช้ชีวิตอยู่ในเรือตลอด เรือจึงเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองของพวกเขา ชาวประมงเวลาอยากทำบุญบ้าน(เรือ)ให้เป็นสิริมงคล จึงได้มีการจัดทำบุญทอดผ้าป่าขึ้นในเรือ ซึ่งเป็นประเพณีที่มีมานานกว่า 100 ปี จากการสอบถามบุคคลเก่าแก่ของชุมชนปากน้ำประแส เมื่อปี พ.ศ. 2534 คือคุณแม่ฉวี หวานเสนาะ เกิดปี พ.ศ. 2437 และคุณแม่พวง บุญช่วยรอด เกิดปี พ.ศ. 2444 เดิมชาวประแสที่ปลูกบ้านเรือนอยู่ชายหาด ชายคลองแม่น้ำประแสตั้งอยู่ห่างกันไม่หนาแน่นนัก มีอาชีพหาปลาโดยวิธีตกเบ็ด ยกยอ ทอดแห ดักروب ฯลฯ ใช้พาหนะเรือแจวบ้าง เรือพายบ้าง ส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาพุทธมาแต่บรรพบุรุษ เมื่อมีเงินมีทองก็คิดจะทำบุญ ซึ่งชาวประแสจะมีประเพณีอยู่อย่างหนึ่งเวลาบ้านใดทำบุญบ้าน งานแต่งงานต้องมีการทอดผ้าป่าด้วย ผู้ที่ปลูกบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำลำคลองถ้าจะทำบุญทอดผ้าป่าส่วนมากต้องอาศัยเรือตัดไม้มาทำพุ่มผ้าป่า ใช้ไม้ไผ่ปักไว้ด้านหัวเรือ-ท้ายเรือแล้วนิมนต์พระไปสวดมนต์ที่บ้าน เวลาจากบ้านนิมนต์ชักผ้าป่าในเรือแต่บางแห่งชักผ้าป่าก่อนสวดมนต์ก็มี แต่บางแห่งถึงบ้านชักผ้าป่าก่อนก็มี แต่การจัดทำบุญทุกครั้งคราวเข้าใจว่าด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นที่เกิดของ “ประเพณีทอดผ้าป่ากลางน้ำ” ของชาวประแส ประเพณีทอดผ้าป่ากลางน้ำได้สืบทอดกันมาระยะยาวนานแต่ได้มีการหยุดการจัดไประยะหนึ่งเมื่อปี พ.ศ. 2484 เนื่องจากเกิดสงครามอินโดจีนแล้วนำมาเริ่มจัดใหม่ในปี พ.ศ. 2487 ในช่วงแรก ๆ จะทำพุ่มผ้าป่าไว้บนเรือแล้วนิมนต์พระภิกษุไปชักพุ่มผ้าป่าบนเรือ ต่อมาคณะกรรมการฯ เห็นว่าเป็นการสร้างความปลอดภัยให้กับพระภิกษุจึงได้มีการเปลี่ยนแปลงการทำพิธีชักผ้าป่า โดยให้ชาวประมงมาจัดพุ่มผ้าป่าไว้ตามบ้านแล้วพระภิกษุจับสลากหมายเลขพุ่มผ้าป่าและในปัจจุบันได้มีการวิวัฒนาการมาเรื่อย ๆ มีการเปลี่ยนแปลงโดยมีการทำแพผ้าป่าไว้กลางแม่น้ำประแส พร้อมนิมนต์พระทำพิธีทอดผ้าป่าบนแพ ส่วนพุ่มผ้าป่าตามบ้านเรือนประชาชนก็คงไว้เหมือนเดิม พระภิกษุจะจับสลากหมายเลขพุ่ม แล้วเดินชักพุ่มผ้าป่าตามหมายเลขที่จับได้และมีการจัดงานมหรสพประมาณ 3-4 วัน จัดขึ้นทุกปี วันทอดผ้าป่ากลางน้ำจะตรงกับวันเพ็ญเดือนสิบสอง ส่วนวันอื่น ๆ แล้วแต่คณะกรรมการจัดงานจะกำหนดกันในแต่ละปี (เทศบาลตำบลปากน้ำประแส. 2550 : 23)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 2 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ (n=371)

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	153	41.20
หญิง	218	58.80
รวม	371	100.00

จากตาราง 2 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามจะเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 58.80 ส่วนเพศชายคิดเป็นร้อยละ 41.20

ตาราง 3 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ (n=371)

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
18-39 ปี	200	53.90
40 ปีขึ้นไป	171	46.10
รวม	371	100.00

จากตาราง 3 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 18-39 ปี จำนวน 200 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.90 รองลงมาเป็นช่วงอายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 171 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.10

ตาราง 4 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการศึกษา (n=371)

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียนหนังสือ	8	2.20
ประถมศึกษา	135	36.40
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	78	21.00
ปวส./ปวช. หรือเทียบเท่า	83	22.40
ปริญญาตรีขึ้นไป	67	18.10
รวม	371	100.00

จากตาราง 4 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 135 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.40 รองลงมาคือระดับ ปวส./ปวช. หรือเทียบเท่า จำนวน 83 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.40 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า จำนวน 78 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.00 ระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 67 ราย คิดเป็น ร้อยละ 18.10 และไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.20

ตาราง 5 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ (n=371)

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ประมง	37	10.00
รับจ้างทั่วไป	115	31.00
ค้าขาย	68	18.30
รับราชการ/ลูกจ้างของรัฐ/ รัฐวิสาหกิจ	49	13.20
พนักงานเอกชน	44	11.90
อื่นๆ	58	15.60
รวม	371	100.00

จากตาราง 5 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 115 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.00 รองลงมาคืออาชีพค้าขายจำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.30 อาชีพอื่น ๆ จำนวน 58 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.60 อาชีพรับราชการ/ลูกจ้างของรัฐ/ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.20 อาชีพพนักงานเอกชนจำนวน 44 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.90 และอาชีพประมงจำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.00

ตาราง 6 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาอยู่อาศัย (n=371)

ระยะเวลา	จำนวน	ร้อยละ
0-34 ปี	214	57.70
35 ปีขึ้นไป	157	42.30
รวม	371	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสส่วนใหญ่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสระหว่าง 0-34 ปี จำนวน 214 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.70 ระยะเวลา 35 ปีขึ้นไป จำนวน 157 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.30

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความต้องการของประชาชนต่อวิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ตาราง 7 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่ด้านเศรษฐกิจในรายประเด็น (n=371)

วิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่ด้านเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับที่
ชาวประมงมีอาชีพที่รายได้ยั่งยืน	120	32.30	1
ชาวประมงมีธุรกิจที่รายได้กระจายทั้งชุมชน	104	28.00	2
ชาวประมงมีแหล่งการท่องเที่ยวเป็นรายได้หลักของประมง	56	15.10	4
ชาวประมงมีสะพานเชื่อมเศรษฐกิจเติบโตระหว่างด้านชายทะเล	91	24.50	3
รวม	371	100.00	

จากตาราง 7 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส สัดส่วนมากที่สุดอยากให้ชาวประมงมีอาชีพที่รายได้ยั่งยืน จำนวน 120 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.30 และสัดส่วนน้อยที่สุดคือ ชาวประมงมีแหล่งการท่องเที่ยวเป็นรายได้หลักของประมง จำนวน 56 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.10

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นายชโลม วงศ์ทิม ชี้ให้เห็นว่าการที่กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อยากให้ชาวประมงมีอาชีพที่รายได้ยั่งยืนมีการจัดตั้งกลุ่มทำผลิตภัณฑ์

ชาใบขลู่ เลยทำให้คนในชุมชนมีรายได้ โดยเฉพาะกลุ่มคนอายุมากจะได้ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ไม่เป็นภาระลูกหลานที่มาจากที่ชุมชนได้ทำความสะอาดหมู่บ้าน ลุงเป็นคนริเริ่มเพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง โดยนำชื่อชุมชนแสมผู้มาตั้งชื่อโครงการว่า “แสมผู้สะอาดปราศจากโรค” จากเมื่อก่อนทำแค่ภายในชุมชน เลยได้ชวนคนในชุมชนที่ทำความสะอาดทำชาใบขลู่ เพราะตอนนั้นใบขลู่เยอะมากเราน่าจะนำมาใช้ประโยชน์ได้ และบรรพบุรุษลุงเป็นหมอแผนโบราณเลขรู้ว่าสรรพคุณของใบขลู่รวบรวมสมาชิกได้ 40 คน แรก ๆ ทำกินเอง ต่อมาเริ่มเป็นที่รู้จักเลยทำขาย ตอนนี้สมาชิกทุกคนมีรายได้ทุกเดือนคนละประมาณ 4,000 บาทต่อเดือน ลุงทำส่งต่างจังหวัดด้วยก็มีจังหวัดฉะเชิงเทรา กรุงเทพมหานคร ภูเก็ต ชลบุรี ตอนนี้ได้จัดตั้งเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนและได้จดทะเบียนเป็นรัฐวิสาหกิจชุมชนแล้ว” (ชโลม วงศ์ทิม, สัมภาษณ์, 2557)

ข้อมูลการจากสัมภาษณ์ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำ ประแสอยากให้มีชาวประแสมีรายได้ที่ยั่งยืน เพราะจะได้ไม่ต้องออกไปทำงานข้างนอก ให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ เพราะอาชีพส่วนใหญ่ของชาวประแสคืออาชีพประมง แต่ปัจจุบันเศรษฐกิจทางประมงไม่ดีเท่าที่ควรต้องออกไปหาเงินกับประเทศเพื่อนบ้าน และยังต้องมีค่าใช้จ่ายที่สูง มีการแข่งขันสูง ผู้ประกอบการจึงใช้แรงงานต่างด้าวมากกว่าแรงงานไทยเพราะราคาถูกกว่าช่วยลดค่าใช้จ่าย ชาวประแสจึงหันมาทำเรือประมงขนาดเล็กกันมากขึ้น ทำให้ปริมาณสัตว์น้ำที่มีอยู่ลดลงอย่างรวดเร็วมีการแย่งที่ทำการกันเป็นรายได้ที่ไม่ยั่งยืน

ตาราง 8 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่ด้านสิ่งแวดล้อมในรายประเด็น (n=371)

วิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่ด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับที่
มีระบบการจัดการให้ประแสปลอดจากขยะทั้งบนบกและในน้ำ	206	55.50	1
นักท่องเที่ยวมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม	95	25.60	2
มีระเบียบควบคุมอุตสาหกรรมที่ก่อมลพิษ	40	10.80	3
มีระบบการจัดการน้ำเสียจากท่อระบายน้ำ	30	8.10	4
รวม	371	100.00	

จากตาราง 8 พบว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส สัดส่วนมากที่สุดอยากให้มีระบบการจัดการให้ประแสปลอดจากขยะทั้งบนบกและในน้ำ จำนวน 206 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.50 และสัดส่วนน้อยที่สุดคือ มีระบบการจัดการน้ำเสียจากท่อระบายน้ำ จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.10

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นายบุญเรือน สมถวิล ซึ่งให้เห็นว่า การที่กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสร์อยากให้มีระบบการจัดการให้ประแสร์ปลอดจากขยะทั้งบนบกและในน้ำบ้านที่อยู่ริมน้ำจะมีปัญหาเรื่องขยะในน้ำมาก ทางเทศบาลได้ทำอวนดักขยะได้ถุ่นบ้านเลยทำให้ดักขยะที่ลอยมาติดได้ถุ่นบ้านได้ง่าย แต่จะมีปัญหาเรื่องกลิ่นบ้าง ตามท้องถนนก็ยังมีขยะอยู่ เพราะคนในชุมชนยังไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าไร ต่างตัวบางคนเดินกินของเสร็จก็ทิ้งลงพื้นเลยไม่สนใจ อยากให้มีถังขยะเพิ่มขึ้นวางไว้ตามจุด โดยเฉพาะที่เรือหลวงประแสร์ถังขยะน้อย ยิ่งช่วงวันหยุดขยะจะเยอะมาก ถ้ามีการจัดระบบการกำจัดขยะน่าจะช่วยลดขยะลงได้ (บุญเรือน สมถวิล. สัมภาษณ์. 2557)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ซึ่งให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสร์อยากให้มีระบบการจัดการขยะอย่างเป็นระบบ มีกฎหมายที่เข้มงวด มีการณรงค์อย่างต่อเนื่องเพราะปัจจุบันปริมาณขยะในตำบลปากน้ำประแสร์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะขยะในแม่น้ำที่มาจากบ้านเรือนและเรือประมง ส่วนใหญ่ชุมชนยังไม่ค่อยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการทิ้งขยะให้ถูกที่ ทำให้มีกลิ่นเหม็นและเสียสุขภาพ

ตาราง 9 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่ด้านกายภาพในรายประเด็น (n=371)

วิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่ด้านกายภาพ	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับที่
ชาวประแสร์ได้รับการบริการของภาครัฐ/ท้องถิ่น เช่น น้ำ ไฟ ถนน อย่างเพียงพอต่อความต้องการ	144	38.90	2
ชาวประแสร์มีการจัดสรรการใช้ที่ดินที่เหมาะสม	26	7.00	4
ชาวประแสร์มีการเดินทางขนส่งที่สะดวก ปลอดภัย และไม่สิ้นเปลือง	48	12.90	3
ชาวประแสร์มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติที่สมบูรณ์	153	41.20	1
รวม	371	100.00	

จากตาราง 9 พบว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสร์ สัดส่วนมากที่สุดอยากให้มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติที่สมบูรณ์จำนวน 153 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.20 สัดส่วนน้อยที่สุดชาวประแสร์มีการจัดสรรการใช้ที่ดินที่เหมาะสม จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 7

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นายมนู อภิณูชี้ให้เห็นว่าการที่กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสอยากให้มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีสัตว์น้ำหลายชนิดและเป็นแหล่งทำมาหากินของคนในชุมชน แต่ชุมชนเองยังไม่ค่อยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ ยังเห็นแต่ประโยชน์ส่วนตัวมาก อยากให้มีการออกระเบียบ หรือข้อปฏิบัติในการเข้าชมธรรมชาติ เพราะประแสมีแหล่งท่องเที่ยวที่ยังคงความเป็นธรรมชาติอยู่มากเลยอยากให้คนในชุมชนช่วยกันอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติไว้ให้ลูกหลานเราได้ดูและชุมชนจะได้มีที่ทำงานหาเงินได้ตลอด (มนู อภิณู, สัมภาษณ์, 2557)

ตาราง 10 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิสัยทัศน์เมื่อนำอยู่ด้านสังคมและความปลอดภัยในรายประเด็น (n=371)

วิสัยทัศน์เมื่อนำอยู่ด้านสังคมและความปลอดภัย	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับที่
การมีโรงเรียนประจำตำบลที่มีคุณภาพ	86	23.20	2
การมีโรงพยาบาลที่ดูแลสุขภาพได้	75	20.20	4
การปลอดจากยาเสพติด	127	34.20	1
การได้รับสวัสดิการมากกว่า 30 บาทรักษาทุกโรคและเบี้ยยังชีพ	83	22.40	3
รวม	371	100.00	

จากตาราง 10 พบว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสสัดส่วนมากที่สุด ส่วนใหญ่อยากให้อปลอดยาเสพติด จำนวน 127 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.20 และสัดส่วนที่น้อยที่สุดการมีโรงพยาบาลที่ดูแลสุขภาพได้ จำนวน 75 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.20

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นายนิติ อภิณูชี้ให้เห็นว่าการที่กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสอยากให้อปลอดยาเสพติดมีจำนวนเพิ่มขึ้น จากบ้านเรือนที่ถูกขโมยขึ้นบ้านช่วงนี้มีบ่อยมากเลยเพิ่มการตรวจตราช่วงกลางคืน โดยร่วมมือกับตำรวจปากน้ำประแสและอาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือนแจ้งทางเทศบาลเพิ่มไฟแสงสว่างตามจุดเสี่ยงต่าง ๆ ในชุมชนเพราะปัจจุบันตำบลปากน้ำประแสมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น มีการขโมยทรัพย์สินมากขึ้น ประกอบกับเดินทางที่สะดวกมากขึ้น คือมีสะพานประแสสิน-เนินหม้อเชื่อมระหว่างตำบลเนินหม้อ ทำให้มีคนนอกพื้นที่เข้ามามากขึ้นสะดวกที่เป็นทางผ่านยาเสพติดได้ง่าย แต่ในตำบลปากน้ำประแสก็ยังไม่เคยเกิดเหตุการณ์ที่รุนแรงและอันตราย แต่อยากให้อตำรวจมีการตั้งด่านหรือตรวจหาสารเสพติดให้บ่อยขึ้น (นิติ อภิณู, สัมภาษณ์, 2557)

ตาราง 11 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิสัยทัศน์เมืองนำอยู่ด้านบริหารจัดการในรายประเด็น
(n=371)

วิสัยทัศน์เมืองนำอยู่ด้านบริหารจัดการ	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับที่
มีผู้นำที่เสียสละและยุติธรรม	130	35.00	1
มีการรวมกลุ่มที่ช่วยเสริมรายได้ให้กับชุมชน	93	25.10	2
การทำงานที่โปร่งใสและตรวจสอบได้	78	21.00	3
มีการจัดตั้งกลุ่มตามหมู่บ้านเป็นพื้นฐาน	70	18.90	4
รวม	371	100.00	

จากตาราง 11 พบว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสส่วนใหญ่
อยากให้ มีผู้นำที่เสียสละและยุติธรรม จำนวน 130 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.00 สัดส่วนน้อยที่สุดคือ
มีการจัดตั้งกลุ่มตามหมู่บ้านเป็นพื้นฐาน จำนวน 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.90

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นางนภภรณ์ สุขประเสริฐ ซึ่งให้เห็นว่าการที่กลุ่มตัวอย่างประชาชน
ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสอยากให้ มีผู้นำที่เสียสละและยุติธรรมเพราะปัจจุบันมีบางชุมชน
ที่ผู้นำยังไม่ค่อยทำหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายเท่าที่ควร ไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับทางเทศบาล
เช่น ไม่เข้าร่วมประชุมและยังมีการแบ่งพรรคแบ่งพวกในเรื่องการช่วยเหลือประชาชนส่วนใหญ่จึง
มาขอความช่วยเหลือจากเทศบาลโดยตรงเพราะบางชุมชนก็ไม่ให้ความร่วมมือเวลาเทศบาล มีข้อมูล
ข่าวสาร ชุมชนไม่รู้เรื่องเพราะผู้นำไม่ร่วมประชุม ทำให้ชุมชนไม่ได้รับรู้ข้อมูลเท่าไร อยากได้ผู้นำที่
เข้มแข็ง มีน้ำใจ ช่วยเหลือคนในชุมชน ใส่ใจคนในชุมชนและปกป้องผลประโยชน์ของชุมชน (นภ
ภรณ์ สุขประเสริฐ. สัมภาษณ์. 2557)

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชน
เกี่ยวกับเมืองน่าอยู่ในเขตเทศบาลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง ในการบรรลุการ
เป็นเมืองน่าอยู่ของประแส

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามยุทธศาสตร์ของภาค
ประชาชน ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกายภาพ ด้านสังคมและความปลอดภัย
ด้านการบริหารจัดการ (n=371)

ประเด็นยุทธศาสตร์รายด้าน	$\bar{X}$	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ	3.80	.79	มาก	3
ด้านสิ่งแวดล้อม	3.90	.87	มาก	2
ด้านกายภาพ	3.48	.83	มาก	5
ด้านสังคมและความปลอดภัย	3.93	.90	มาก	1
ด้านการบริหารจัดการ	3.58	.88	มาก	4
รวม	3.74	0.85	มาก	

จากตาราง 12 พบว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสส่วนใหญ่
อยากมีส่วนร่วมในด้านสังคมและความปลอดภัยในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส ($\bar{X} = 3.93$)
ในระดับภาพรวมจากทั้งหมด 5 ด้าน พิจารณาเป็นด้านพบว่ากลุ่มตัวอย่างของประชาชนต้องการ
มีส่วนร่วมรองลงมาในด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.93$) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.80$) ด้านการ
พัฒนาเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.80$) ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.58$) และด้านกายภาพ ($\bar{X} = 3.48$)

ข้อมูลการจากสัมภาษณ์ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำ
ประแสเห็นว่าควรเข้าไปมีส่วนร่วมมาก โดยเฉพาะด้านสังคมและความปลอดภัยเพราะปัจจุบันตำบล
ปากน้ำประแสมีความเจริญมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นถนนเฉลิมบูรพาชลทิศ สะพานข้ามแม่น้ำประแสสิน-
เนินหม้อ ซึ่งเป็นแหล่งเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องมีการจัดการด้าน
ความปลอดภัยเป็นหลักก่อน หากสถานที่ท่องเที่ยวไม่มีความปลอดภัย ก็จะไม่มีการมาเที่ยวเพราะ
กลัวอันตรายรวมถึงทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวด้วย หากมีความปลอดภัยและประชาชนในตำบล
ปากน้ำประแสมีน้ำใจต่อนักท่องเที่ยว ก็จะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ช่วยสร้างรายได้
ให้ประชาชนในตำบล นอกจากจะต้องการความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวแล้ว ประชาชนในตำบล
ปากน้ำประแสก็อยากให้มีความปลอดภัยในทรัพย์สินเช่นเดียวกัน เพราะยาเสพติดระบาดหนักใน
ตำบลมีการลักทรัพย์เกิดขึ้นบ่อย

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชน ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจในรายประเด็น (n=371)

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจ	$\bar{X}$	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
การพัฒนาอาชีพที่รายได้ยั่งยืน	3.80	.85	มาก	2
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ประจำตำบล	3.70	.78	มาก	4
การส่งเสริมการท่องเที่ยว	3.90	.72	มาก	1
การพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนอย่างต่อเนื่อง	3.80	.82	มาก	2
รวม	3.80	0.79	มาก	

จากตารางที่ 13 พบว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสส่วนใหญ่อยากมีส่วนร่วมมากในยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสอำเภอแกลงจังหวัดระยอง ทั้งในระดับภาพรวมและแต่ละข้อ ทั้ง 4 ข้อ พิจารณาเป็นข้อคือ พบว่ากลุ่มตัวอย่างของประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวมาก ($\bar{X} = 3.9$) รองลงมาคือการพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนอย่างต่อเนื่องและการพัฒนาอาชีพที่รายได้ยั่งยืน ($\bar{X} = 3.8$) และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ประจำตำบล ($\bar{X} = 3.7$)

จากประสบการณ์และการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมของผู้วิจัย กลุ่มตัวอย่างประชาชนเห็นว่าควรเข้าไปมีส่วนร่วมมาก โดยเฉพาะการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพราะพื้นที่ของตำบลปากน้ำประแสมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ เหมาะแก่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตำบลปากน้ำประแสมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่ง ประชาชนแต่ละหมู่ให้ความสำคัญการท่องเที่ยวประแสมากขึ้น จากเมื่อก่อนไม่ค่อยมีใครสนใจ แต่พอเริ่มมีนักท่องเที่ยวเข้ามามากขึ้นทำให้เกิดรายได้ขึ้น มีการทำผลิตภัณฑ์ชุมชนขึ้นเพื่อจำหน่ายให้นักท่องเที่ยว ทางเทศบาลตำบลปากน้ำประแส ได้มีการจัดตั้งกลุ่มสามล้อท่องเที่ยวและมีการจัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์น้อยด้วย

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชน ด้านสิ่งแวดล้อมในรายประเด็น (n=371)

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านสิ่งแวดล้อม	$\bar{X}$	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
การจัดการขยะในชุมชน	3.80	.82	มาก	4
การร่วมกันสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.00	.88	มาก	1
การป้องกันมลพิษทางอากาศ	3.90	.88	มาก	2
การจัดการน้ำเสีย	3.90	.88	มาก	2
รวม	3.90	0.87	มาก	

จากตาราง 14 พบว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสส่วนใหญ่อยากมีส่วนร่วมมากในยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลงจังหวัดระยอง ทั้งในระดับภาพรวมและแต่ละข้อ ทั้ง 4 ข้อ พิจารณาเป็นข้อคือ พบว่าการร่วมกันสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.0$) รองลงมาคือ การป้องกันมลพิษทางอากาศ และการจัดการน้ำเสีย ($\bar{X} = 3.9$) การจัดการขยะในชุมชน ($\bar{X} = 3.8$)

จากประสบการณ์และการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมของผู้วิจัย กลุ่มตัวอย่างประชาชนเห็นว่าควรเข้าไปมีส่วนร่วมมาก โดยเฉพาะการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพราะพื้นที่ของตำบลปากน้ำประแสมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ เหมาะแก่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตำบลปากน้ำประแสมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีสัตว์น้ำมากมาย และนกนานาชนิดที่หายาก ถ้าเราช่วยกันพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประแสให้สมบูรณ์ มีป้ายบอก มีถนนที่ดี มีการประชาสัมพันธ์ และสร้างจิตสำนึกคนในชุมชนให้ช่วยกันอนุรักษ์ธรรมชาติ ก็จะทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวมากขึ้น

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชน ด้านกายภาพในรายประเด็น (n=371)

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านกายภาพ	$\bar{X}$	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
การพัฒนาสวนสาธารณะ	3.40	.86	มาก	3
การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	3.70	.81	มาก	1
การพัฒนาถนน	3.50	.80	มาก	2
การพัฒนาน้ำประปา	3.40	.84	มาก	3
การพัฒนาไฟฟ้าสาธารณะ	3.40	.83	มาก	3
รวม	3.90	0.87	มาก	

จากตาราง 15 พบว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส ส่วนใหญ่อยากมีส่วนร่วมมากในยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านกายภาพ ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลงจังหวัดระยอง ทั้งในระดับภาพรวมและแต่ละข้อ ทั้ง 5 ข้อ พิจารณาเป็นข้อคือ พบว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.7$) รองลงมาคือ การพัฒนาถนน ($\bar{X} = 3.5$) การพัฒนาสวนสาธารณะ การพัฒนาน้ำประปา การพัฒนาไฟฟ้าสาธารณะ ($\bar{X} = 3.8$)

จากประสบการณ์และการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมของผู้วิจัย กลุ่มตัวอย่างประชาชนเห็นว่าควรเข้าไปมีส่วนร่วมมาก โดยเฉพาะการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสทุกวันนี้มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในตำบลปากน้ำประแสเพิ่มมากขึ้น มีร้านค้าบริเวณชายหาดเพิ่มมากขึ้น แต่ราคาอาหารแพง สิ่งอำนวยความสะดวกก็ยังไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว มีการจัดรณางนำเที่ยวและเพื่อความปลอดภัยในการสัญจร ยังไม่มีมาตรการการจัดระเบียบร้านค้า ทำให้นักท่องเที่ยวถูกเอาเปรียบ อยากให้ทางเทศบาลตำบลปากน้ำประแสมีมาตรการจัดระเบียบร้านค้าให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชน ด้านสังคมและความปลอดภัยในรายประเด็น (n=371)

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านสังคม และความปลอดภัย	$\bar{X}$	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
การรณรงค์ให้เคารพกฎจราจร	3.80	.88	มาก	4
การจัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยในชุมชน	3.90	.91	มาก	3
การรณรงค์ป้องกันสารเสพติดในชุมชน	4.00	.97	มาก	1
การได้รับสวัสดิการ เช่น 30 บาทรักษาทุกโรค, เบี้ยยังชีพ	4.00	.85	มาก	1
รวม	3.93	0.90	มาก	

จากตาราง 16 พบว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสส่วนใหญ่อยากมีส่วนร่วมมากในยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและความปลอดภัย ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลงจังหวัดระยอง ทั้งในระดับภาพรวมและแต่ละข้อ ทั้ง 4 ข้อ พิจารณาเป็นข้อคือ พบว่าการรณรงค์ป้องกันสารเสพติดในชุมชนและการได้รับสวัสดิการ เช่น 30 บาทรักษาทุกโรค เบี้ยยังชีพ ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมาคือการจัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยในชุมชน ($\bar{X} = 3.9$) การรณรงค์ให้เคารพกฎจราจร ($\bar{X} = 3.8$)

จากประสบการณ์และการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมของผู้วิจัย กลุ่มตัวอย่างประชาชนเห็นว่าควรเข้าไปมีส่วนร่วมมาก โดยเฉพาะการรณรงค์ป้องกันสารเสพติดในชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส เพราะปัจจุบันประแสมีคนนอกเข้ามาทำการค้าเพิ่มมากขึ้น การสัญจรก็สะดวกมากขึ้นโดยใช้สะพานประแสสิน-เนินฆ้อ ที่เชื่อมระหว่างตำบลเนินฆ้อ ทำให้ยากต่อการดูแลของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่ถ้าได้ประชาชนมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้นก็จะทำให้การดูแลได้อย่างทั่วถึง เช่น คอยสอดส่องดูแลพฤติกรรมคนในชุมชน หรือเข้าร่วมโครงการรณรงค์ด้านยาเสพติดของทางเทศบาลร่วมกับสถานีตำรวจและโรงพยาบาลและการได้รับสวัสดิการ เช่น 30 บาทรักษาทุกโรค เบี้ยยังชีพ เพราะประชากรในตำบลปากน้ำประแสส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ นอกจากได้รับสวัสดิการแล้วก็ไม่มีกิจกรรมอย่างอื่น อยากให้มีการพัฒนาอาชีพหรือกิจกรรมนันทนาการให้กับผู้สูงอายุ

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชน ด้านการบริหารจัดการในรายประเด็น (n=371)

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการบริหาร จัดการ	$\bar{X}$	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
การเป็นตัวแทนชุมชนชน	3.60	.87	มาก	2
การแสดงความคิดเห็นและติดตาม ประเมินผล	3.70	.87	มาก	1
การเข้าร่วมประชุม/สัมมนา	3.50	.90	มาก	3
การจัดตั้งกลุ่ม/องค์กรชุมชน	3.50	.89	มาก	3
รวม	3.58	0.88	มาก	

จากตาราง 17 พบว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสส่วนใหญ่อยากมีส่วนร่วมมากในยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการบริหารจัดการในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลงจังหวัดระยอง ทั้งในระดับภาพรวมและแต่ละข้อ ทั้ง 4 ข้อ พิจารณาเป็นข้อคือ พบว่าการแสดงความคิดเห็นและติดตามประเมินผล ($\bar{X} = 3.7$) รองลงมาคือ การเป็นตัวแทนชุมชน ($\bar{X} = 3.6$) การเข้าร่วมประชุม/สัมมนาและการจัดตั้งกลุ่ม/องค์กรชุมชน ($\bar{X} = 3.5$)

จากประสบการณ์และการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมของผู้วิจัย กลุ่มตัวอย่างประชาชนเห็นว่าควรเข้าไปมีส่วนร่วมมาก โดยเฉพาะการแสดงความคิดเห็นและติดตามประเมินผลเวลามีการจัดการประชุมที่เชิญชุมชนไปก็ดีหรือทางเทศบาลออกพื้นที่พบปะประชาชนก็ดี เพื่อสอบถามความต้องการ ความเดือดร้อนของชุมชน ทางเทศบาลก็จะให้ชุมชนตรวจสอบติดตามได้ บางครั้งก็รายงานผลให้ประชาชนรู้จากการประกาศเสียงตามสาย แต่บางโครงการอยากให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมมากกว่านี้

ตอนที่ 5 มาตรการขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง

ในการขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่ของเทศบาลตำบลปากน้ำประแสในตามความคาดหวังของประชาชน ที่มีข้อเสนอแนะมาตรการจากการสัมภาษณ์ ให้ข้อมูลดังนี้

1. การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่ของประชาชน

โดยภาพรวมการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเมืองน่าอยู่ของเทศบาลตำบลปากน้ำประแสประชาชนในพื้นที่ยังไม่ค่อยทราบถึงประโยชน์ของการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ว่าจะมีประโยชน์อย่างไรและผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่มีประสบการณ์การพัฒนาชุมชนมาก่อน เนื่องจากได้รับโอกาสเข้ามาเป็นผู้นำชุมชนเป็นครั้งแรกและผู้วิจัยพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มองว่าการพัฒนาชุมชนเป็นบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า “อยากให้มีการสร้างกลไกสนับสนุนกระบวนการขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ โดยสนับสนุนพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นชุมชนพร้อมทั้งสร้างความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ความเข้าใจในแนวคิดเรื่องเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ รวมทั้งมีการจัดตั้งเป็นเครือข่ายการทำงานเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ โดยอาจใช้เว็บไซต์ของทางเทศบาลเป็นสื่อ” (ชโลม วงศ์ทิม, สัมภาษณ์, 2557)

“อยากให้มีการพัฒนาระบบการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะการให้ความรู้เรื่องเมืองน่าอยู่ผ่านเสียงตามสาย เพราะประชาชนชอบฟังเสียงตามสายจะได้เป็นแนวทางเพื่อที่จะสนับสนุนกระบวนการขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ ประชาชนจะได้เข้าใจประโยชน์ของการเป็นเมืองน่าอยู่ ถ้าประแสเป็นเมืองน่าอยู่แล้วทุกคนในตำบลก็มีความสุข” (นิภา ทาเอื้อ, สัมภาษณ์, 2557)

2. การสร้างเศรษฐกิจของชุมชนในรูปแบบใหม่

โดยภาพรวมของประชาชนในตำบลปากน้ำประแสส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ด้วยลักษณะงานต้องออกไปทำงานนอกชุมชน เนื่องจากในชุมชนไม่มีงานรองรับที่เพียงพอโดยเฉพาะวัยทำงาน ผู้วิจัยพบว่าประชาชนบางส่วนที่ออกไปทำงานข้างนอกตำบล อยากกลับมาทำงานที่บ้านตนเองแต่ไม่สามารถกลับมาได้เพราะยังไม่มีรายได้ที่มั่นคงและไม่มีทุนพอ ที่จะนำของในชุมชนมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า “สนับสนุนผลิตภัณฑ์ชุมชน” ผู้วิจัยพบว่าชาวประแสต้องการให้ส่งเสริม สนับสนุนผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ตลาดภายนอก “อยากให้มีเศรษฐกิจฐานรากที่เข้มแข็งสามารถเพิ่มรายได้ที่ยั่งยืนและการมีงานทำของประชาชนตำบลปากน้ำประแส ด้วยการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์เชื่อมโยงสู่ตลาดภายนอกรวมทั้งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับเมือง” (จันจิรา ทองมูล, สัมภาษณ์, 2557)

“อยากให้มีการส่งเสริมสนับสนุน ผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้มากขึ้น สอนการทำอาชีพที่ยั่งยืน เช่น มีการอบรมงานฝีมือให้กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง” (ภักดี บังเกิดผล, สัมภาษณ์, 2557)

3. การเคลื่อนไหวกว่เกี่ยวกับชุมชนสี่เจียว

โดยภาพรวมประชาชนตำบลปากน้ำประแส ยังไม่ค่อยให้ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม ยังทิ้งขยะไม่เป็นที่ทิ้งในน้ำและบนบก ทำให้เทศบาลต้องเสียค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะ 670 บาท/ตัน ในแต่ละเดือนไม่ต่ำกว่า 40,000 บาท เพราะจะต้องนำไปทิ้งที่เทศบาลตำบลเมืองแกลง ดังนั้นควรมีการจัดการขยะให้ถูกวิธี มีการคัดแยกขยะ ตั้งแต่ขยะไว้ตามสถานที่ท่องเที่ยว มีการตรวจสอบสภาพถังขยะเป็นประจำไม่ให้มีการชำรุด “จำนวนขยะเพิ่มขึ้นทุกวัน” ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า “ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชนให้มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี ใช้มาตรการจูงใจและมาตรการทางกฎหมายควบคู่กันไป มีการรณรงค์และสร้างจิตสำนึกให้เด็ก เยาวชนและคนในชุมชน รักและมีความเป็นเจ้าของท้องถิ่น มีส่วนร่วมดูแลสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่ทิ้งขยะลงแม่น้ำและบนถนนและการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า” (นันทนิตย์ วงศ์เกิด. สัมภาษณ์. 2557)

“ให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมหรือจัดกิจกรรมรักษาสภาพแวดล้อมให้มากขึ้น มีการท่องเที่ยวตามบ้านเรือน มีการคัดแยกขยะตามบ้านเรือนและร้านค้า อยากให้มีถังขยะวางเป็นจุดเหมือนเมื่อก่อน เทศบาลเคยมีโครงการชุมชนไร้ถัง แต่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าไรเพราะปากน้ำประแสมีต่างด้าวเกิน 60% ไม่มีที่ทิ้งขยะทำให้ขยะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวก็ไม่มีที่ทิ้งขยะและอยากให้เทศบาลมีมาตรการควบคุมป้องกันมลพิษทางอากาศ เช่น กลิ่นจากโรงงานปลารอบเวลาทอดปลาปลากลิ่นเหม็นมาก มาตรการการจัดการน้ำเสียจากครัวเรือนและเรือประมง อยากให้เทศบาลตรวจสอบการติดตั้งบำบัดน้ำเสียด้วย” (นฤนารถ สุรินทร์. สัมภาษณ์. 2557)

4. การจัดการบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ

โดยภาพรวมประชาชนตำบลปากน้ำประแส อยากให้มีระบบการจัดการสาธารณะที่เป็นมาตรฐานให้มีการเดินทางที่สะดวกปลอดภัย และเป็นเส้นทางสู่แหล่งท่องเที่ยว มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับชุมชน ไว้สำหรับออกกำลังกายและยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้อีกด้วย และให้มีการบำรุงรักษาทางน้ำ ทางระบายน้ำและการปรับปรุงในเขตชุมชน “มีส่วนสาธารณะที่สวยงามเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ อยากให้มีการพัฒนาถนนในเขตตำบลปากน้ำประแส เพราะเส้นทางที่ไปยังแหล่งท่องเที่ยวมีทางแคบมาก สัญจรไป-มา ไม่สะดวก ที่จอดรถไม่เพียงพอ โดยเฉพาะบริเวณสะพานเดินชมธรรมชาติป่าชายเลน คลองแสมผู้ เพราะปัจจุบันนี้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวมากขึ้น อยากให้ทางเทศบาลพัฒนาถนนให้เป็นถนนสู่แหล่งท่องเที่ยว” (อัญชลี เจริญพร. สัมภาษณ์. 2557)

“ตำบลปากน้ำประแสมีปัญหาเรื่องไฟฟ้ามากที่สุด เพราะไฟดับบ่อยมาก บางครั้งดับทั้งวัน ทำให้ประชาชนเดือดร้อน อยากให้มีการพัฒนาด้านไฟฟ้าโดยการขยายเสาไฟฟ้าเพิ่ม ยิ่งถ้าช่วงหน้าฝนหรือช่วงมรสุมไฟจะดับบ่อยมากทำให้เครื่องใช้ไฟฟ้าเสียหายและเกิดอุบัติเหตุ” (มานะ ศิริอนเนก. สัมภาษณ์. 2557)

“อยากให้มีการพัฒนาเรื่องสวนสาธารณะ เพราะปัจจุบันตำบลปากน้ำประแสยังไม่มีสวนสาธารณะไว้สำหรับให้ประชาชนได้พักผ่อน ได้ออกกำลังกาย และให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชม จะได้เพิ่มรายได้ให้กับคนในตำบล เพราะส่วนใหญ่ประชาชนในตำบลจะไปออกกำลังกายที่โรงเรียนในตำบล ซึ่งสถานที่และอุปกรณ์ไม่เพียงพอ” (พนิดา บังเกิดผล. สัมภาษณ์. 2557)

5. การสร้างคุณภาพชีวิตที่มีความปลอดภัยทางสังคม

โดยภาพรวมประชาชนตำบลปากน้ำประแส อยากให้มีการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจัง โดยความร่วมมือของทุกฝ่าย เพื่อลดปัญหาขโมย อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในท้องที่ แต่เดิมปัญหาเหล่านี้ยังไม่ได้เป็นปัญหาที่รุนแรงมากนัก จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยพบว่าชาวประแสต้องการความปลอดภัยด้านทรัพย์สินอย่างมากเพราะมีขโมยเพิ่มมากขึ้นจากปัญหายาเสพติดเป็นหลัก “มีการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้น ทุกวันนี้ยาเสพติดระบาดเพิ่มมากขึ้นของที่เคยไว้หน้าบ้าน จากไม่เคยหายก็หายรถจักรยานยนต์จอดไว้หน้าบ้านที่รื้อรอบขอบชิดก็ยังหาย อยากให้เข้มงวดในการรักษาความปลอดภัยมากกว่านี้ เพิ่มจำนวนเที่ยวในการตรวจตราตอนกลางคืนเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่” (บุญเรือน สมถวิล. สัมภาษณ์. 2557)

“อยากให้มีการติดตั้งไฟสัญญาณจราจรหรือไฟกระพริบตามแยกต่าง ๆ กล้องวงจรปิดตามแยกต่าง ๆ ด้วยและเพิ่มไฟฟ้าแสงสว่าง บางจุดยังมีอยู่เสี่ยงอันตรายและการค้ายาเสพติดและอยากให้มีการจัดอบรมหรือณรงค์ให้ความรู้ด้านกฎจราจร การเคารพกฎจราจร การเข้มงวดให้ปฏิบัติตามกฎจราจร” (ขวัญฤทัย แก้วกล้า. สัมภาษณ์. 2557)

“อยากมีการเพิ่มการดูแลรักษาความปลอดภัยบริเวณอนุสรณ์เรือหลวงประแสช่วงกลางคืนถึงจะมียามเฝ้าแต่ด้วยพื้นที่ค่อนข้างกว้าง ตอนดึกมักจะมียักรุ่นแอบเข้าไปมั่วสุมกัน มีการกวดขันอย่างจริงจังโดยร่วมมือระหว่างเทศบาลกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเพื่อไม่ให้เกิดอันตราย” (วรรณ เจริญทวนทอง. สัมภาษณ์. 2557)

6. การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

โดยภาพรวมประชาชนตำบลปากน้ำประแส เห็นว่าเทศบาลควรทำกิจกรรมไปพร้อมกับชุมชนหรือประชาชน การทำกิจกรรมเพื่อเป็นตัวอย่างให้กับชุมชนในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน และหาแหล่งงบประมาณ ประชาชนเห็นว่าการเป็นส่วนหนึ่งในการทำกิจกรรมของชุมชนเป็นช่องทางที่จะเข้าไปร่วมในการพัฒนาชุมชน เช่น การเป็นคณะกรรมการชุมชนหรือการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น เพราะจะสามารถเข้าถึงปัญหาของชุมชนได้ง่ายขึ้น สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหา เพื่อไปสู่การแก้ไข ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า “อยากให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจการจัดโครงการของเทศบาล” จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยพบว่าชาวประแสอยาก

ให้ตัวแทนเข้าไปมีบทบาทในการตรวจสอบการจัดทำโครงการต่างของเทศบาล “สนับสนุนผู้นำแต่ละชุมชน สร้างความรู้ ให้เป็นผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง และการเข้าไปมีส่วนร่วมในหน่วยงานในการพัฒนาตำบลปากน้ำประแส สามารถตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ได้ ว่าทำงานอย่างไรโปร่งใสหรือไม่” (มนู อภิณู. สัมภาษณ์. 2557)

“มีการพัฒนากระบวนการชุมชนเข้มแข็งให้เกิดพลังของคนในชุมชน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในการพัฒนา แก้ไขปัญหา สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เป็นรากฐานที่มั่นคงของคนในชุมชน มีการสร้างเครือข่ายแต่ละชุมชนเพื่อการพัฒนา” (ภักดี คมสัน. สัมภาษณ์. 2557)

สรุป

จะเห็นได้ว่าวิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่เปรียบเสมือนความฝันของคนในตำบลปากน้ำประแสว่าต้องการให้เป็นอย่างไร แล้วจึงนำมาพัฒนาเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองน่าอยู่ให้เกิดเป็นรูปธรรม และนำไปสู่มาตรการขับเคลื่อน ด้านเศรษฐกิจการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมื่อมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นก็สามารถที่จะสร้างรายได้ที่ยั่งยืนให้กับชุมชนได้และยังสามารถพัฒนาไปสู่ตลาดภายนอกได้อีก ต่อมาต้องการมีการร่วมกันสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ตลอดไปเพราะถ้าสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเสื่อมลง ทำให้มีผลกระทบเศรษฐกิจในตำบลอย่างแน่นอน สิ่งสำคัญควรมีคือการจัดระบบการจัดการขยะที่เป็นรูปธรรมทั้งบนบกและในน้ำ เพื่อให้ตำบลปากน้ำประแสเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สมบูรณ์ เป็นแรงผลักดันให้ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็ง เพื่อที่จะพัฒนาบ้านเมืองของตัวเองเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ ชุมชนมีความปลอดภัย ปลอดภัยาเสพติด ประชาชนตำบลปากน้ำประแรมีคุณภาพชีวิตที่ดี

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการสร้างวิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่และยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ผู้วิจัยขอสรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาในด้านเมืองน่าอยู่ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง
3. เพื่อศึกษามาตรการขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการสร้างวิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่และยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ผู้วิจัยสรุปผลได้ดังนี้

ข้อค้นพบที่ 1 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาวิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง สามารถสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีวิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่ภาคประชาชน ดังนี้ 1) ด้านเศรษฐกิจ พบว่าส่วนใหญ่อยากให้ชาวตำบลปากน้ำประแสในอนาคตมีอาชีพที่รายได้ยั่งยืน น้อยที่สุดคือชาวประมงมีแหล่งการท่องเที่ยวเป็นรายได้หลักของประแส 2) ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสส่วนใหญ่อยากให้ในอนาคตมีระบบการจัดการให้ประแสปลอดจากขยะทั้งบนบกและในน้ำ น้อยที่สุดคือ มีระบบการจัดการน้ำเสียจากท่อระบายน้ำ 3) ด้านกายภาพพบว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสส่วนใหญ่อยากให้ในอนาคตชาวประมงมีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติที่สมบูรณ์ น้อยที่สุดคือมีการจัดสรรการใช้ที่ดินที่เหมาะสม 4) ด้านสังคมและความปลอดภัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสส่วนใหญ่อยากให้ในอนาคตมีการปลอดจากยาเสพติด น้อยที่สุดคือการมีโรงพยาบาลที่ดูแลสุขภาพได้และ 5) ด้านบริหารจัดการพบว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสส่วนใหญ่อยากให้ในอนาคตมีผู้นำที่เสียสละและยุติธรรม น้อยที่สุดคือมีการจัดตั้งกลุ่มตามหมู่ต่าง ๆ เป็นพื้นฐาน

ข้อค้นพบที่ 2 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชน เกี่ยวกับเมืองน่าอยู่ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง สามารถสรุปได้ว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างอยากมีส่วนร่วมมากในการส่งเสริมท่องเที่ยว การร่วมกันสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การอนุรักษ์ป้องกันสารเสพติด ในชุมชน การได้รับสวัสดิการและการแสดงความคิดเห็นและติดตามประเมินผล

ข้อค้นพบที่ 3 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ศึกษามาตรการขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่ของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง สามารถสรุปได้ว่าการขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่ของเทศบาลตำบลปากน้ำประแสในความคาดหวังของประชาชน ได้แก่

1. การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่ของประชาชน โดยอยากให้มีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเมืองน่าอยู่ ให้มีการส่งเสริมความรู้แก่ผู้นำชุมชน สร้างความรู้ให้เป็นผู้นำที่เข้มแข็งให้มากขึ้น ส่วนใหญ่ยังไม่มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาเมือง ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเมืองน่าอยู่อย่างต่อเนื่อง
2. การสร้างเศรษฐกิจของชุมชนในรูปแบบใหม่โดยมีการส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นเพื่อที่คนประแสดจะได้มีงานทำไม่ต้องออกไปทำงานนอกชุมชน
3. การเคลื่อนไหวเกี่ยวกับชุมชนสีเขียวโดยรณรงค์ให้เป็นชุมชนสีเขียวปราศจากมลพิษทางบกและทางน้ำ
4. การจัดการบริการสาธารณะที่มีคุณภาพโดยพัฒนาถนนในตำบลปากน้ำประแสให้เป็นถนนคู่แหล่งท่องเที่ยว มีสวนสาธารณะที่สวยงามเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจและสามารถเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้วยสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้เชิงระบบนิเวศได้
5. การสร้างคุณภาพชีวิตที่มีความปลอดภัยทางสังคมโดยมีมาตรการหรือใช้กฎหมายบังคับให้ปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพิ่มการตรวจตราช่วงกลางคืนให้บ่อยขึ้นเข้มงวด การรักษาความปลอดภัยให้มากขึ้น
6. การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมโดยเสริมสร้างความรู้กับผู้นำชุมชนให้เป็นผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของเทศบาล

อภิปรายผล

ในการวิเคราะห์ถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยอภิปรายผลดังนี้

การสร้างวิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่ภาคประชาชนในอนาคตของประชาชนตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง พบว่าสอดคล้องกับงานของสุจารี ศรีถนอม (2551 : 17) ได้บอกลักษณะสำคัญของเมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่นั้นจะถูกผสมผสานอยู่ในเรื่องราวต่าง ๆ 5 ด้าน ด้วยกันคือ

1. ด้านสังคม เมื่อนำอยู่และชุมชนนำอยู่ควรมีสังคมที่
 - 1.1 ประชาชนได้รับการศึกษา รู้เท่าทันข่าวสาร
 - 1.2 มีบริการด้านสุขภาพและบริการที่จำเป็นอย่างพอเพียงและสะดวก
 - 1.3 มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
 - 1.4 มีคตินิยม ขาดเสียตักจำนวนน้อย
 - 1.5 ทุกคน ทุกฝ่ายในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง
 - 1.6 สิทธิของประชาชนได้รับการคุ้มครอง
2. ด้านสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมของเมื่อนำอยู่และชุมชนนำอยู่ควรมีลักษณะ
 - 2.1 สามารถควบคุมของเสียในดิน ในน้ำ ในอากาศได้และต้องไม่มีเสียดังเกินไป
 - 2.2 ประชาชนมีจิตสำนึกมีความภูมิใจในประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น
 - 2.3 ประชาชนมีที่อยู่อาศัยที่ได้มาตรฐานและราคาไม่แพง
3. ด้านเศรษฐกิจ ภายในเมื่อนำอยู่และชุมชนนำอยู่ควรมี
 - 3.1 บรรยากาศที่ดีสำหรับการทำมาค้าขายและการลงทุน
 - 3.2 ค่าครองชีพไม่แพงและประชาชนมีงานทำ
4. ด้านกายภาพ เมื่อนำอยู่และชุมชนนำอยู่ควรมีสภาพ
 - 4.1 เป็นเมืองที่มีระเบียบ มีการจัดสรรการใช้ที่ดินที่เหมาะสม
 - 4.2 มีบริการของภาครัฐ เช่น น้ำ ไฟ ถนน โทรศัพท์ อย่างเพียงพอต่อความต้องการ
 - 4.3 มีการเดินทางขนส่งที่สะดวก ปลอดภัยและไม่สิ้นเปลือง
 - 4.4 มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
 - 4.5 มีระบบบำบัดน้ำเสียและการกำจัดขยะอย่างเหมาะสม
5. ด้านการบริหารจัดการ เมื่อนำอยู่และชุมชนนำอยู่ควรมี
 - 5.1 มีความโปร่งใสและยุติธรรม
 - 5.2 มีประสิทธิภาพและยึดผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก
 - 5.3 ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกๆ ขั้นตอน

การมีส่วนร่วมยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำ ประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง พบว่าสอดคล้องกับบทสรุปเงื่อนไขการมีส่วนร่วมของบาร์มี เลิศไพศาล (2542 : 20) กล่าวถึงเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมที่จะต้องประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ อย่างน้อย

3 ประการ คือ

1. ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม (Freedom to Participation)
2. ประชาชนสามารถที่จะมีส่วนร่วม (Ability to Participation)
3. ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม (Willingness to Participation)

ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไข ดังนี้

1. ประชาชนต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วมกิจกรรมและร่วมให้เหมาะสมกับสถานการณ์
2. ประชาชนต้องไม่เสียเงินทอง ค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมมากเกินไปจนเกินกว่าผลตอบแทนที่

เขาประเมินว่าจะได้รับ

3. ประชาชนต้องมีความสนใจที่จะสัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมนั้น
4. ประชาชนต้องสามารถสื่อสารรู้เรื่องกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
5. ประชาชนต้องไม่รู้สึกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่หรือสถานการณ์ทางสังคม

หากจะมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การสร้างวิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่และยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแสเป็นที่เรียบร้อยแล้วผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการ คือ

1. เทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ควรมีการให้มีการฝึกอบรมอาชีพให้กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนด้านงบประมาณให้โดยให้ชุมชนเสนอโครงการที่จะทำเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ยั่งยืนเพื่อที่ชุมชนสามารถดำเนินการต่อไปได้ด้วยตัวเอง

2. เทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่ต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ โดยสื่อให้เห็นถึงการสร้างชุมชนให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างไรและเมื่อทำแล้วมีผลดีต่อตำบลปากน้ำประแสอย่างไรในอนาคต ในการประชุมหน่วยงานประชุมต่าง ๆ ของเทศบาลเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชน เพื่อการเข้าถึงประชาชนทุกระดับ

3. เทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ควรมีการณรงค์และสร้างจิตสำนึกให้เด็ก เยาวชนและคนในชุมชน รักและมีความเป็นเจ้าของท้องถิ่นมีส่วนร่วมดูแลสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีการเดินทางที่สะดวกและปลอดภัย

4. เทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ควรให้ประชาชนได้รับการบริการการบริการของภาครัฐอย่างเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การสร้างวิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่และยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยองเป็นที่เรียบร้อยแล้วผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการดำเนินวิจัยหลังจากนี้คือ

1. ควรมีการศึกษาถึงความต้องการของประชาชนที่มีต่อการสร้างกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง การมีส่วนร่วมควบคู่ไปกับการสร้างสภาวะแวดล้อมให้ชุมชนมีความน่าอยู่ตามศักยภาพความพร้อม
2. ควรศึกษาเรื่องรูปแบบที่เหมาะสมกับการพัฒนาสู่ความเป็นเมืองน่าอยู่ของเทศบาล
3. การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่ความเป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนทั้งในระดับจังหวัดและระดับภาค



บรรณานุกรม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2539). **คู่มือ รุ่งอรุณแห่งความสุข**. กรุงเทพฯ : ครูสภา.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2546). **คู่มือบ้านเมืองน่าอยู่**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมฯ.
- กัญญนันท์ ท่าทราย. (2554). **แนวทางการพัฒนาเมืองน่าอยู่ของชุมชนภายในเขตเทศบาลตำบล ห้วยเหินยว อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดกาญจนบุรี**. การศึกษาอิสระ ปร.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2541). **บทบาทภาคการเมือง**. กรุงเทพฯ : วุฒิสภา.
- ขวัญฤทัย แก้วกล้า เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อาทิตยา สุขประเสริฐ เป็นผู้สัมภาษณ์. (14 พฤษภาคม 2557). **ที่สำนักงานเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะลา จังหวัดระยอง**.
- งามตา สุขประเสริฐ. (2545). **การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณีเฉพาะ: องค์การบริหารส่วนตำบลเสม็ด อำเภอมะนัง จังหวัดชลบุรี**. ปัญหาพิเศษ ปร.ม. (นโยบายสาธารณะ). ชลบุรี : วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จันจิรา ทองมูล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อาทิตยา สุขประเสริฐ เป็นผู้สัมภาษณ์. (15 พฤษภาคม 2557). **ที่สำนักงานเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะลา จังหวัดระยอง**.
- จินตนา เรือสมบุญ. (2546). **วิสัยทัศน์ของผู้บริหารเทศบาลต่อโครงการเมืองน่าอยู่ในจังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (สิ่งแวดล้อมศึกษา). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จุลชีพ ชินวรรณโณ. (2542). **สู่สหัสวรรษที่ 3**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2525). **การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชโลม วงศ์ทิม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อาทิตยา สุขประเสริฐ เป็นผู้สัมภาษณ์. (20 พฤษภาคม 2557). **ที่สำนักงานเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะลา จังหวัดระยอง**.
- ชัยนาท จิตตวัฒน์. (2540). **การอบรมโครงการเมืองน่าอยู่**. ชลบุรี : ศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อม เขต 3.
- ชัยยุทธ ภูสันต์. (2550). **วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ยุทธศาสตร์การพัฒนา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ไชยยันต์ กัมปนาทแสนยากร. (2538). **เมืองน่าอยู่**. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองศาสน์การพิมพ์.
- _____. (2540). **แนวคิดและหลักการดำเนินงานเมืองน่าอยู่**. กรุงเทพฯ : กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.

จิตติคุณิ สุนนันทน์. (2546). วิสัยทัศน์ของผู้บริหารวิทยาลัยการอาชีพกลุ่มภาคกลาง. กรุงเทพฯ :

ดำรง บุญยืน. (ม.ป.ป.). แนวคิดเมืองน่าอยู่. กรุงเทพฯ : กรมอนามัย.

ทองหล่อ เดชไทย. (2544). ภาวะผู้นำเพื่อการบริหารคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยมหิดล.

เทศบาลตำบลปากน้ำประแส. (2550). งานประชาสัมพันธ์ สำนักปลัด. ระยอง : เทศบาลฯ.

เทศบาลปากน้ำประแส. (2555). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พ.ศ. 2556 – พ.ศ. 2562 เทศบาล
ตำบลปากน้ำประแส. ระยอง : เทศบาลฯ.

ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ. (2540). วิทยาการบริหารสำหรับนักบริหารมืออาชีพ. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นภาพรณ สุขประเสริฐ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อาทิตยา สุขประเสริฐ เป็นผู้สัมภาษณ์. (20 พฤษภาคม
2557). ที่สำนักงานเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง.

นฤนารถ สุรินทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อาทิตยา สุขประเสริฐ เป็นผู้สัมภาษณ์. (29 พฤษภาคม 2557).

ที่สำนักงานเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง.

นันทนิตย์ วงศ์เกิด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อาทิตยา สุขประเสริฐ เป็นผู้สัมภาษณ์. (9 มิถุนายน 2557).

ที่สำนักงานเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง.

นิติ อภิณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อาทิตยา สุขประเสริฐ เป็นผู้สัมภาษณ์. (24 มิถุนายน 2557).

ที่สำนักงานเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง.

นิภา ทาเอื้อ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อาทิตยา สุขประเสริฐ เป็นผู้สัมภาษณ์. (9 มิถุนายน 2557).

ที่สำนักงานเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง.

บารมี เลิศไพศาล. (2542). การดำเนินโครงการเมืองน่าอยู่:กรณีศึกษาเทศบาลเมืองพนัสนิคม

จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษ รม. (นโยบายสาธารณะ). ชลบุรี : วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

มหาวิทยาลัยบูรพา.

บุญเรือน สมถวิล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อาทิตยา สุขประเสริฐ เป็นผู้สัมภาษณ์. (12 มิถุนายน 2557).

ที่สำนักงานเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง.

พนิดา บังเกิดผล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อาทิตยา สุขประเสริฐ เป็นผู้สัมภาษณ์. (16 มิถุนายน 2557).

ที่สำนักงานเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง.

พัฒนกิจ โกญจนาท. (2542). การสร้างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารยุคใหม่. กรุงเทพฯ : กระทรวง

อุตสาหกรรม.

พิชาย รัตนดิถถณ ภูเก็ด. (2552). องค์การและการบริหารจัดการ. นนทบุรี : ชิง บียอนด์ บู้ค .

ไพบุลย์ โพธิสุวรรณ. (2551). ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นสู่ผลสัมฤทธิ์ : กรณีศึกษาองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ รม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ :

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม. (2551). **อภิปรายหมู่เรื่องการบริหารจัดการโครงการเมื่อนำอยู่**. กรุงเทพฯ : กรมอนามัย.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2557). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภะ. ภัคดี บังเกิดผล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อาทิตยา สุขประเสริฐ เป็นผู้สัมภาษณ์. (20 มิถุนายน 2557).

ที่สำนักงานเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง.
มนู อภิณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อาทิตยา สุขประเสริฐ เป็นผู้สัมภาษณ์. (23 มิถุนายน 2557).

ที่สำนักงานเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง.
มานะ ศิริอเนก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อาทิตยา สุขประเสริฐ เป็นผู้สัมภาษณ์. (25 มิถุนายน 2557).

ที่สำนักงานเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง.
วรรณ เจริญทวนทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อาทิตยา สุขประเสริฐ เป็นผู้สัมภาษณ์. (3 กรกฎาคม 2557). ที่สำนักงานเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง.

วันทนา เมืองจันทร์. (2540). **วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : สยามมิตร.

วรุณี วัชรเสวี. (2544). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเมืองที่มีต่อโครงการเมื่อนำอยู่ของเทศบาลนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (สิ่งแวดล้อมศึกษา). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2553). **การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : เพช.

วิโรจน์ เสียงไพเราะ. (2546). **วิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วีรวัฒน์ ปันนิตามัย. (2538). “สร้างและดำเนินการประเมินบุคคลด้วยวิธี Assessment Center วิสัยทัศน์กับการบริหารและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์,” **วารสารข้าราชการ**. 40 (6) : 15.

วีรฐ มาฆะศิรินันท์. (2541). **การพัฒนาวิสัยทัศน์ผู้นำ**. กรุงเทพฯ : เอ็กเปอร์เน็ท.

วีระพล แสงรัตนทองคำ. (2544). **วิสัยทัศน์ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดฉะเชิงเทรา**. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ศราวุธ อมรรธรรมสิน. (2545). **วิสัยทัศน์เมื่อนำอยู่ในทัศนะของชุมชน : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองรี**. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). **การบริหารธุรกิจยุคใหม่**. กรุงเทพฯ : ชีระฟิล์ม.

- สมชัย ศิริสมบัติ. (2545). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลไปสู่
“เมืองน่าอยู่” กรณีศึกษาเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษ
รป.ม. (นโยบายสาธารณะ). ชลบุรี : วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2541). วิสัยทัศน์ประเทศไทย ปี 2000. กรุงเทพฯ : มติชน.
- สมยศ นาวิการ. (2545). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2542). เมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่.
กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สิทธิชัย ฝรั่งทอง. (2548). ภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ : มติชน.
- สุจารี ศรีถนอม. (2551). ยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่ความเป็นเมืองน่าอยู่ขององค์การบริหารส่วน
ตำบลพุดตาลหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี. การศึกษาอิสระ รป.ม. (การปกครองท้องถิ่น).
ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุทัศน์ สิงหนเสนี. (2540). วิสัยทัศน์ทางการเมืองของชนชั้นนำ-ข้าราชการเกี่ยวกับการก้าวสู่
ภาพลักษณ์ของรัฐบาลธรรมรัฐ ภายใต้กลไกและกติกการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับ
ปฏิรูปการเมือง พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุภโชค กลมกลาง. (2553). ยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่ความเป็นเมืองน่าอยู่ของเทศบาลตำบล
เจ้าพ่อ อำเภอน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาอิสระ รป.ม. (การปกครองท้องถิ่น).
ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เสน่ห์ จัยโต. (2548). การบริหารนวัตกรรมแนวใหม่. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เสนาะ ดิยาวัว. (2535). การบริหารแบบผู้นำ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เสริมศักดิ์ วิศวลาภรณ์. (2538). วิสัยทัศน์ของผู้นำ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- องค์การสหประชาชาติ. (2557). ภัยคุกคาม. (ออนไลน์) แหล่งที่มา :
[www.un.or.th/Resource_Center/UN_Database/UN_Common_Database_Final_Version.p](http://www.un.or.th/Resource_Center/UN_Database/UN_Common_Database_Final_Version.pdf)
df.,2002. 16 เมษายน 2557.
- อัญชลี เจริญพร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อาทิตยา สุขประเสริฐ เป็นผู้สัมภาษณ์. (3 กรกฎาคม 2557).
ที่สำนักงานเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง.
- Braun, J. (1991). **An Analysis of Principle Leadership Vision and its Relationship to School Climate**. Arizona : Northern Arizona University.
- Henry Mintzberg and et al. (1987). **Mintzberg on Management : Inside our Strange World of Organizations**. Italy : Macmillan.

Locke, E.A. (1991). **The Essence of Leadership : the Four Keys to Leasing Sucessfully.**

New York : Lexington Books.

Moore, G. (1998). **The Characteristic of Effective Organizational.** New York : Houghton Mifflin.

Nanus, B.R. (1992). **Visionary Leadership.** San Francisco : Jossey-Bass.

Yamane, T. (1973). **Statistic : An Introductory Analysis.** New York : Harper and Row.

Yuki, G.A. (1989). **Leadership in Organizations.** New Jarsey : Prentice Hall.

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

- | | |
|--|---|
| 1. ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ | อาจารย์ประจำผู้ทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 2. รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ สามัคีธรรม | อาจารย์ประจำคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ |
| 3. นายเดชฤทธิ์ สิมศิริ | ปลัดเทศบาลตำบลปากน้ำประแส |

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



ที่ ศธ ๐๕๕๒.๐๕/๓๒๐

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

๒๒๐๐๐

๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ดร.โอฬาร ถิ่นบางเตียว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัยและเค้าโครงวิจัยโดยย่อ จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางจิตติมา อัมรัตน์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้รับอนุมัติให้ทำภาคานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโขมง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี” ในการนี้หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่นักศึกษารวบรวมขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กรรณิการ์ เพือกนำผล)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โทร. ๐ ๘๖๔๔ ๐๓๑๐ ๕

โทรสาร. ๐ ๓๕๔๓ ๑๐๗๕

E-mail:socialRBRU@hotmail.com



ที่ ศธ ๐๕๕๒.๐๕/๓๒๑

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
๒๒๐๐๐

๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นางกุลยา มาลาทอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัยและเค้าโครงวิจัยโดยย่อ จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางจิตติมา อัมรัตน์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้รับอนุมัติให้ทำภาคนิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโขมง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี” ในการนี้หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กรรณิการ์ เพือกนำผล)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โทร. ๐ ๘๖๔๔ ๐๓๑๐ ๕

โทรสาร. ๐ ๓๕๔๗ ๑๐๗๕

E-mail:socialRBRU@hotmail.com

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๐๕/๓๘๕



คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
๒๒๐๐๐

๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัยและเค้าโครงวิจัยโดยย่อ จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางจิตติมา อิ่มรัตน์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้รับอนุมัติให้ทำภาคนิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโขมง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี” ในการนี้หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่นักศึกษารว้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กรรณิการ์ เพื่อนำผล)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โทร. ๐ ๘๖๔๔ ๐๓๑๐ ๕

โทรสาร. ๐ ๓๕๔๗ ๑๐๗๕

E-mail:socialRBRU@hotmail.com

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๐๕/ ๒๗๐



คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
๒๒๐๐๐

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความร่วมมือในการทำวิจัย

เรียน นายกองคํการบริหารส่วนตำบลโขมง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางจิตติมา อิมรัตน์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้รับอนุมัติให้ทำภาคินพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกองคํการบริหารส่วนตำบลโขมง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี” ในการนี้นักศึกษาขออนุญาตนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโขมง จังหวัดจันทบุรี เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กรรณิการ์ เพือกนำผล)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โทร. ๐ ๘๖๔๔ ๐๓๑๐ ๕

โทรสาร. ๐ ๓๕๔๗ ๑๐๗๕

E-mail:socialRBRU@hotmail.com

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๐๕/ ๓๒๒



คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
๒๒๐๐๐

๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความร่วมมือในการทำวิจัย

เรียน นายกองคํการบริหารส่วนตำบลโขม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางจิตติมา อิมรัตน์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้รับอนุมัติให้ทำภาคินพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกองคํการบริหารส่วนตำบลโขม อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี”ซึ่งผู้ทำวิจัย ได้เลือกหน่วยงานของท่านเป็นกลุ่มตัวอย่าง และจำเป็นต้องนำเครื่องมือในการวิจัยมาเก็บรวบรวมข้อมูลกับบุคลากรในเขตพื้นที่ของท่าน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จึงขออนุญาตให้นางจิตติมา อิมรัตน์ เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลกับบุคลากรดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กรรณิการ์ เพือกนำผล)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โทร. ๐ ๘๖๔๔ ๐๓๑๐ ๕

โทรสาร. ๐ ๓๕๔๗ ๑๐๗๕

E-mail:socialRBRU@hotmail.com



ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แบบสอบถาม

เรื่อง วิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่และยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชน
ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ใน ☐ หน้าข้อที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุ.....ปี (เต็ม)

3. ระดับการศึกษา

☐ ปริญญาตรีขึ้นไป

☐ ปวส./ปวช.หรือเทียบเท่า

☐ มัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า

☐ ประถมศึกษา

☐ ไม่ได้เรียนหนังสือ

4. อาชีพ

☐ ประมง

☐ รับจ้างทั่วไป

☐ ค้าขาย

☐ รับราชการ/ลูกจ้างของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ

☐ พนักงานเอกชน

☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

5. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบลปากน้ำประแส.....ปี หรือ.....เดือน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับวิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่ภาคประชาชน

ในฐานะที่ท่านเป็นคนปากน้ำประแส ท่านอยากให้ปากน้ำประแสในอนาคตเป็นอย่างไรมากที่สุด

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อที่ตรงกับความเป็นจริงเพียงข้อเดียว

1. วิสัยทัศน์ด้านเศรษฐกิจ

- ☐ ก. ชาวประแสมีอาชีพที่รายได้ยั่งยืน
- ☐ ข. ชาวประแสมีธุรกิจที่รายได้กระจายทั้งหมดชน
- ☐ ค. ชาวประแสมีแหล่งการท่องเที่ยวเป็นรายได้หลักของประแส
- ☐ ง. ชาวประแสมีสะพานเชื่อมเศรษฐกิจเติบโตระหว่างด้านชายทะเล

2. วิสัยทัศน์ด้านสิ่งแวดล้อม

- ☐ ก. มีระบบการจัดการให้ประแสปลอดจากขยะทั้งบนบกและในน้ำ
- ☐ ข. นักท่องเที่ยวมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ☐ ค. มีระเบียบควบคุมอุตสาหกรรมที่ก่อมลพิษ
- ☐ ง. มีระบบการจัดการน้ำเสียจากท่อระบายน้ำ

3. วิสัยทัศน์ด้านกายภาพ

- ☐ ก. ชาวประแสได้รับการบริการของภาครัฐ/ท้องถิ่น เช่น น้ำ ไฟ ถนน อย่างเพียงพอ

ต่อความต้องการ

- ☐ ข. ชาวประแสมีการจัดสรรการใช้ที่ดินที่เหมาะสม
- ☐ ค. ชาวประแสมีการเดินทางขนส่งที่สะดวก ปลอดภัย และไม่สิ้นเปลือง
- ☐ ง. ชาวประแสมีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติที่สมบูรณ์

4. วิสัยทัศน์ด้านสังคมและความปลอดภัย

- ☐ ก. การมีโรงเรียนประจำตำบลที่มีคุณภาพ
- ☐ ข. การมีโรงพยาบาลที่ดูแลสุขภาพได้
- ☐ ค. การปลอดจากยาเสพติด
- ☐ ง. การได้รับสวัสดิการมากกว่า 30 บาท รักษาทุกโรคและเบี้ยยังชีพ

5. ด้านบริหารจัดการ

- ☐ ก. มีผู้นำที่เสียสละและยุติธรรม
- ☐ ข. มีการรวมกลุ่มที่ช่วยเสริมรายได้ให้กับชุมชน
- ☐ ค. การทำงานที่โปร่งใสและตรวจสอบได้
- ☐ ง. มีการจัดตั้งกลุ่มตามหมู่บ้านต่างๆเป็นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชน

เกี่ยวกับเมืองน่านอยู่ในเขตเทศบาลตำบลป่าน้ำประแส อำเภอเกล้ง จังหวัดระยอง ในการบรรลุการเป็นเมืองน่าอยู่ของประแส ท่านคิดว่าประชาชนควรเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อที่ตรงกับความเป็นจริงเพียงข้อเดียว

ยุทธศาสตร์การพัฒนา	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ					
1. การพัฒนาอาชีพที่รายได้ยั่งยืน					
2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ประจำตำบล					
3. การส่งเสริมการท่องเที่ยว					
4. การพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนอย่างต่อเนื่อง					
ด้านสิ่งแวดล้อม					
1. การจัดการขยะในชุมชน					
2. การร่วมกันสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม					
3. การป้องกันมลพิษทางอากาศ					
4. การจัดการน้ำเสีย					

ยุทธศาสตร์การพัฒนา	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านกายภาพ					
1. การพัฒนาสวนสาธารณะ					
2. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
3. การพัฒนาถนน					
4. การพัฒนาน้ำประปา					
5. การพัฒนาไฟฟ้าสาธารณะ					
ด้านสังคมและความปลอดภัย					
1. การรณรงค์ให้เคารพกฎจราจร					
2. การจัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยในชุมชน					
3. การรณรงค์ป้องกันสารเสพติดในชุมชน					
4. การได้รับสวัสดิการ เช่น 30 บาทรักษาทุกโรค, เบี้ยยังชีพ					
ด้านการบริหารจัดการ					
1. การเป็นตัวแทนชุมชน					
2. การแสดงความคิดเห็นและติดตามประเมินผล					
3. การเข้าร่วมประชุม/สัมมนา					
4. การจัดตั้งกลุ่ม/องค์กรชุมชน					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิสัยทัศน์เมืองน่าอยู่และยุทธศาสตร์การพัฒนาของ
ภาคประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง

4.1 วิสัยทัศน์เพิ่มเติมจากที่กล่าวมา

.....

.....

.....

.....

4.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพิ่มเติมจากที่กล่าวมา

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	นางสาวอาทิตย์ยา สุขประเสริฐ
วัน เดือน ปีเกิด	19 เมษายน 2524
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	725/11 หมู่ที่ 1 ตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	เจ้าพนักงานธุรการ
สถานที่ทำงานในปัจจุบัน	กองช่าง สำนักงานเทศบาลตำบลปากน้ำประแส จังหวัดระยอง
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2545	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมรียวิทยา จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2547	วิทยาศาสตรบัณฑิต วท.บ. (วิทยาการคอมพิวเตอร์)
พ.ศ. 2558	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รป.ม. (การปกครองท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี